

ARGIA

RAFA LARREINA

«Erra latzenetan ere
bandera zuria
atera behar da
etsaiarekin hitz
egiteko»

EGUBERRIAK

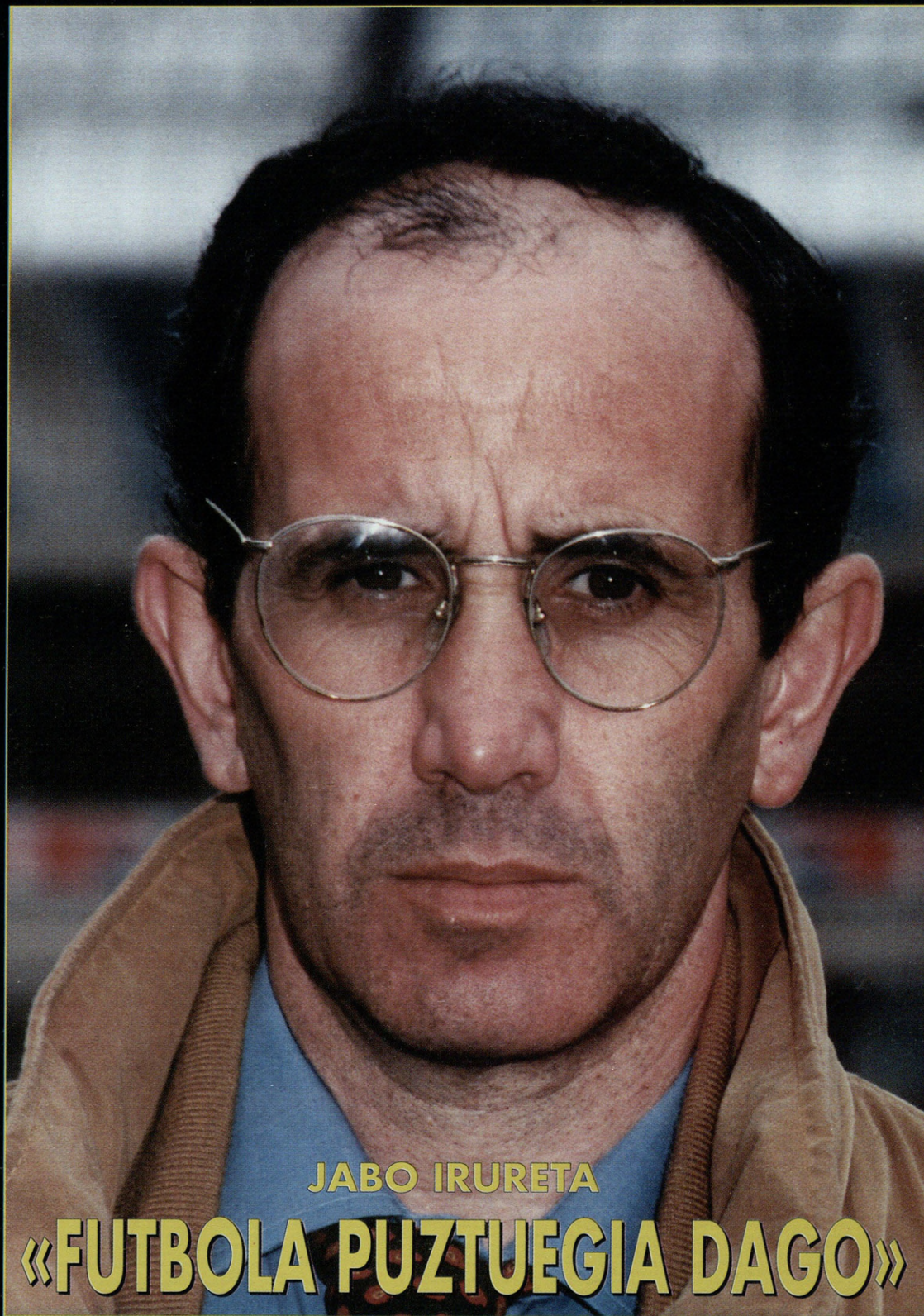
Olentzaro
berri batek
sua dakar
merkatura

ENPLEGUA

Gazteriaren
lanpostu
beltz eta nabarrak

AURREKONTUAK

Euskararen diruak
beherantz
Nafarroan

JABO IRURETA

«FUTBOLA PUZTUEGIA DAGO»

ZURE KLASIKOEN BILDUMA

Igandero eta asteartero, urte bukaera arte, egunkariarekin batera EGINEk disko konpaktoz osatutako bilduma bikaina eskainiko du. Musika klasiko jenero desberdin eta autore onenak heldu dira, esate baterako, beste batz artean, Vivaldi, Haendel, Mahler eta Debussy.

EGIN + 350 PZTA. = DISKO KONPAKTOA

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Rafael Larreina, Eusko Alkartasunako legebiltzarkidea. «Estatismoarentzat indarkeriaren estrategia da barrikada nagusia». MIKEL JAUREGI.

12. Asteazken zehar. XABIER LETONA.

14. Hilaren 17ko legebiltzarreko hauteskundeetan komunistak lehenak sondeotan. Sobieten itzulera errusian. XABIER LETONA.

18. Parke Teknologikoak garapena eta lehiakortasunaren aldre. XABIER LETONA.

20. Olentzaro elkarteak merkaturako produktuen euskarri gisa aurkeztu du. Olentzarok sua merkatura dakar. ARANTXA ERASUN.

22. Energiaren Euskal Erakundeak datorren urtean ireki dezake energia eolikorako parkea. Hauspoek sortutako argia. ANDONI URBISTONDO eta ARANTXA ERASUN.

25. Gazteen %90 langabezia dago edo behin-behineko lanean ari da. Lan merkatuaren plazan arin-arinak dantzaten. MYRIAM GARTZIA.

29. Jabo Irureta: «Ahaztuta neuzkan entrenatzaile lanaren dardara eta emozioak». MARTIN AGIRRE.

34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

37. Nafarroako Gobernuaren aurrekontuen arabera. Euskararen aldeko diruak behera aurtzen ere. J.J. PETRIKORENA.

40. Zortzi buruko txapela. AINHOA AZPIROZ.

42. Euskarazko liburuak erdaraz irakurtzen direnean. IXIAR ROZAS.

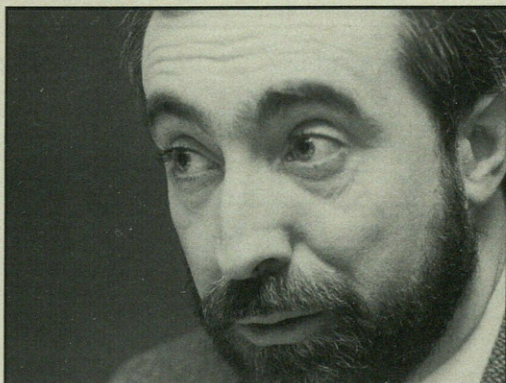
45. Argitalpenak. J.J. PETRIKORENA.

48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.

52. Aukeran. MIKEL JAUREGI.

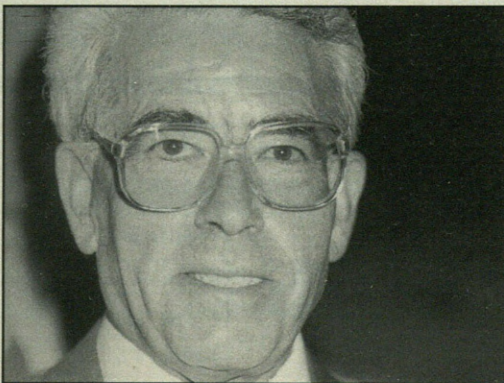
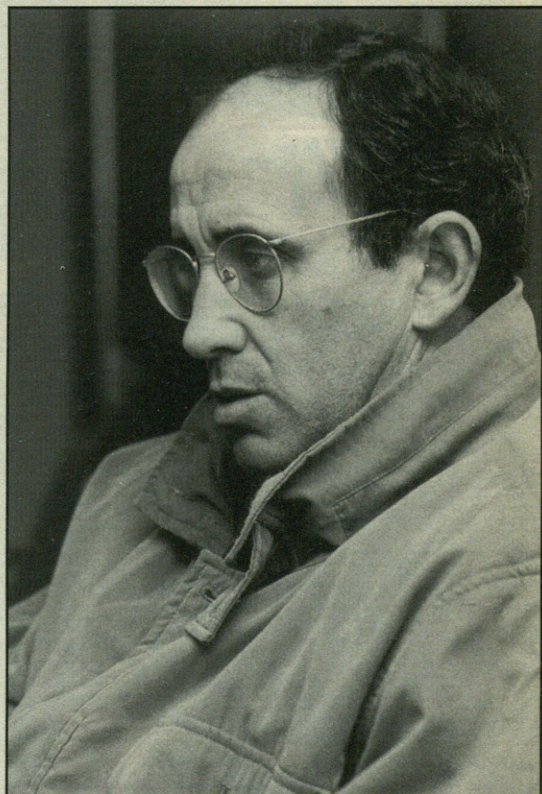
56. Denborapasa.

58. Osasuna. JUAN LUIS ZABALA.

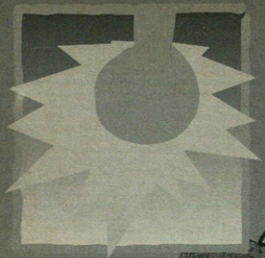
JABO IRURETA: Errealeko entrenatzaile berria eroso eta ilusioz betea topatu dugu estreinatu duen postuan.

Zortzi hilabete «zoragarri» igaro ei dira Bilboko Athletic utzi zuenetik eta, denboraldi amaierarte tentsio batean bizitzea egokitzen bazaio ere, entrenatzaile kargu berriaren dardara eta emozioan murgilduta dabil. Futbol erasokorra maite ei du, horregatik garrantzitsutzat du norbere eta arerioaren indarrak neurtzea. Horretan dabil «futbola bere testuingurutik ateratzen» dela dakusan bitartean. Futbola puztuegia dagoela iruditzen zaio, komunikabideen eraginez azaldutako «futbolmania»./ 22

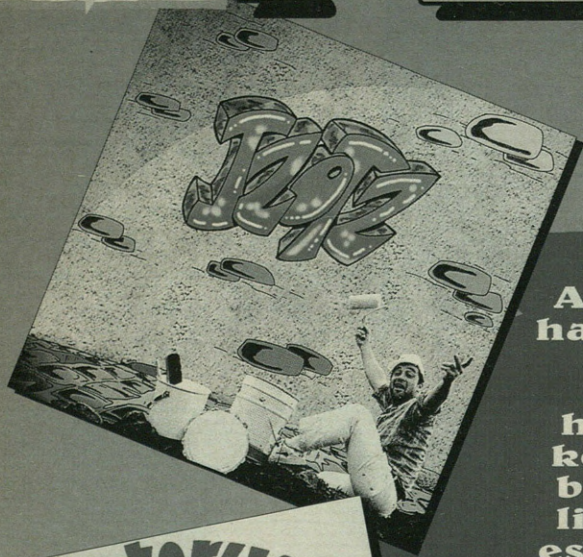

POLITIKA: Abenduaren 16an eta 17an Eusko Alkartasunak IV. Batzarra burutuko du. Bertan eztabaidatuko duten txostenari eta honek jasotzen duen edukari buruz hitz egiteko bildu gara Rafael Larreinarekin. Gizartearen zatiketa eta berradiskidetzarekin hasi dugu solasaldia, preso politikoekin amaitzeko, tartean beste makina bat gai ikutu ostean./ 8

NAFARROAKO AURREKONTUAK: Nafar Gobernuak 1996. urterako aurkeztutako aurrekontuak parlamentuan eztabaidatzeko prest daude. Euskarari zuzendu nahi zaizkion diruei erreparatu diegu guk, datuak jasotzeaz gain (euskararen aurrekontuek behera egin dute, beste behin ere), hainbat adituren iritziak ekarri ditugularik orriotara./ 38

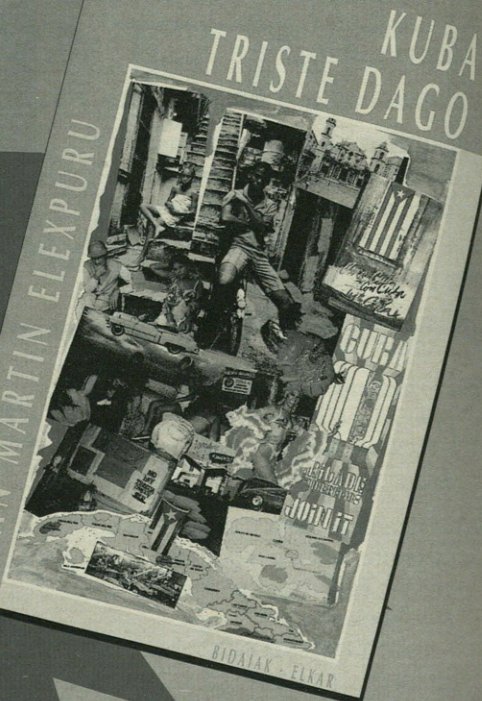

ARGIA

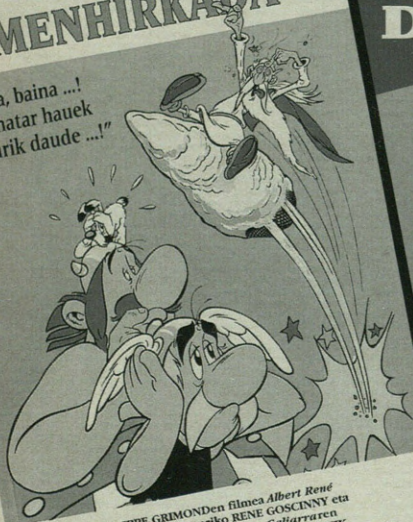
Orain
ARGIAren
harpidedun
eginez
gero
hautako
konpakto,
bideo edo
liburu bat
eskuratuko
duzu

JUAN MARTIN ELEXPURU

Asterix
MENHIRKADA

"Baina, baina ...!
Erromatar hauek
eroturik daude ...!"

PHILIPPE GRIMONDen filma Albert René
Editionsek argitaraturiko RENE GOSCINNY eta
ALBERT UDERZ-Oren Asterix Gallarraren
abenturatan oinarritua. Agertokiak: YANNIK
VOIGHT eta ADOLPH KABATEK. Animazio zuzendaria: KEITH
INGHAM Muntala eta soinu efektuak: JEAN GOUDIER Musika:
MICHEL COLOMBIER
Ekoizlea: YANNIK PIEL
Gaumont Production eta Extrafilms
Gaumont. Elikabide guztiak gordinak.

DOHAINIK

Telefonoz ere
egin dezakezu
harpidetza
zenbaki
honetara
deituz

943 - 37 15 45

Goizeko 9etatik
1era eta 3etatik
7etara

ARGIAren harpidedun izan zaite

IZOTZEN
KONPAKTOA

"KUBA TRISTE DAGO"
JUAN MARTIN ELEXPURU

"MENHIRKADA"
BIDEOA

KIOSKOAN BAI

HARPIDETZA TXARTELA

(943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
POSTA KODEA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTSAL HELBIDEA _____	SUKURTSAL ZKIA. _____
KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____	_____
Entitatea	Sukurtsala
	K.D.
	Kontu zenbakia

%20a
MERKEAGO

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)
Hego Euskal Herria
12.100 pzt
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 12.100 pzt
Beste Atzerriak
15.750 pzt
Airez 24.850 pzt

Euskal Kulturaren
URTEKARIA

Euskadi 'gizandiaren' zain (hurbilketa kriminologikoa bat)

EUSKAL Herrian bizi dugun «funtsezko ezadostasun bortitza»-ri buruzko auziaren inguruan orain arte ikusi ditugun ekintzek zein gogoetek fokatze bera izan dute: ezadostasun funtsezkoari amaiera eman diezaiokkeen giro soziala prestatzea.

Batetik, zeinu guztietako politikariak dauzkagu: ahaleginen ahaleginez euren «tarrak» fikziozko errealtate batean murgil arazten dituzte (geure garaipena iristear dagoenez, ez etsi, ekin aurrera!) espazio soziala, kale-ekintza eta ikur ohartarazle frankoren bitartez, bereganatu nahirik. Talde bakoitzak irudikatzen duen geroaldi dizdiratsua orainaldian hipostasiazteko limurpen ekintzak (paroxismoaren muturrera iritsi direlakoaren lekuko) espazio sozialeko tentsioan isladatuko lirake. Gertaera guzti hauen azpian etorkizunerako ereiten ari den ideia krimigeno batek kezkatzen gaitu, hots, justizia egiteko eta zuzena okerretik bereizteko gaitasuna duen bakarrak garela pentsatzeak. Halaber, gizarteko eritzi desberdintasuna, besteak geu bezain arrazoitsuak ez direlako datorkigula pentsatzeak, alegia. Areago, bi ideia krimigeno hauek «continuum» batetan daude hedatuta Euskal Herrian: izangai batzurengean eta izanean besteengan. Hori gutxi balitz, «indarraren legea» eta «legearen indarra» nahastu dituen Estatuak egoera larritu besterik ez du egin.

Bestetik, herriaren *intelligentsia* delako elitea osatzen dutenen gogoetek ere «funtsezko ezadostasun bortitza»-ren amaiera ekar lezakeen giro soziala prestatzeari ekin diote: elkarrizketa eta konsensua, topaketa eta negoziaketa, adostasunera garamatzen mahai gaineko zein azpiko jokuen beharra eta abar. *Intelligentsia*-ren emariarekin *bi-rugarren ideia krimigeno* bat gizentzen da. Izan ere, politikarien antzera, «funtsezkoa ezadostasun bortitza»-ri amaiera eman diezaiokeena adostatzeko espazio hutsaren bila dihardute; non eta nola eraikiko «el-

kargunerako espazio huts»-baten bila dabil-tza. Areago, «nondik bustuko norberarena bestearenari bortizki lekua egiteko». Ideia edo jarrera honen kriminogenia begi bistakoa da, zeren, adostasuna sinatu bezain pronto berpiztuko bailitzateke uko egin denaren errebindikazioa eta bortizki barneratutakoaren errepresioa.

Gatazkaren une garrantzitsu batean gaude, espazio sozialean tentsioaren areagotzearekin batera, batzuei eta besteei, gandi ezinezko ezintasunak begi bistan jartzen diren neurrian, *ahuldade mingarria* darie. «Egoera limitean gaude: pake erreibindikatzailea eta justizia egarria tentsio maximo eta continuum batean uztartzen diren neurrian, zirkunstantzia egokiak ematen dira «funtsezko ezadostasun bortitza»-rekin amaituko duen liderra («Gizandia», Lizardik esango lukeen bezala) azal dadin. Aintzina-ko gertakizunek (*historia, magister vitae*) nahiz azken urteotakoek garbi utzi digute figura honen beharra. Litekeena da estaliriko handitasun hori daramanak oraindik «kairos» ez aurkitu ahal izatea, edota geure artean horrelako pertsonaiairik ez egotea. Dena den, honako *kosmobisio* honetan oinarrituriko ekintzak bideratu beharko lituzke:

1. Herritarrok hedatu dezakegun ideia krimigenoaren antidotoa. Gizatasunaren ikuspegitik, «ideia bat bizitzaren helburutzat hartzean, norberaren bizia ematea zilegi da; inola ere ez besteena arriskuan jartzea. Orduan bai mintza gintezkeela pakeaz, ze honen alderdi erreibindikatzailearen gainetik bere jatorrizkoa ezarriko bailuke: pakea, eskaini dezakegun zerbait bezala.

2. Politikarien ideia krimigenoari aurre egitekoa. Edozein biktima biktimatzaile bibur dezakeen zirkulu zoroa apurtu egin behar

da. Ildo honetatik aberastu zuen Xalbadorrek bere gizatasuna, biktima izanik biktimatzaile ez izatea aukeratu zuelako: «...Txistuak jo dituzue baina / maite zaituztet oraindik».

3. *Intelligentsia* bezala izendatu ditugun mugimendu sozialek bilakatu dezaketen ideia krimigenoen aurka egitekoa. Norbera hustuz «elkargunerako espazio hutsa» erakitzeari baino gehiago besteari norberaren baitan leku egiteari, gizatasuna garatzeari, aberasteari ekin beharko zaio: auzia ez da «hura eta ni», «hura eta biok» baizik.

Ba al dago une honetan Euskal Herrian horrelako *gizandi* bat erdi lezakeen erakunde, talde edo alderdirik?

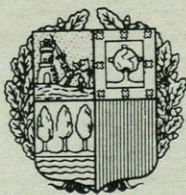
LUIS M. BARANDIARAN
J.C. LARRAÑAGA

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia.
20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zababuru 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 59 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa

Kultura eta Turismo Departamendua

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Harria latza Goierriko Itsasondokoa

ITSASONDOKOA gertatu ez balitz, EAJren azken proposamenaren eta KA-Sen Karramarro ponentziaren arteko koinzidentzia batez jardungo zukeen kronikagileak, eta bere orria zaharkitua gelditzeko beldurrik gabe. Gernikako Estatutoa euskal politikaren erreferente zentrala ez dela eta autodeterminazio eskubideaz hitzegin ondoren, EAJk datorren iganderako manifestazioa deitu du... Gernikako Estatutoaren alde. Eta eslogana: «Azken hitza Herriak». Ezker Abertzaleak berriz KAS alternatibaren eguneratzea proposatzen duenean, «Eman Hitza Herriari» izenburuan laburbiltzen du ETArek apirileko proposamena.

Herria kontzeptua euskal politikan zentrala izan da urte luzez. Oraintsu zilarrezko ezteiak ospatu dizkiogun Burgosko auziari buruz, batzuek frankismoak «Herria epaitu» nahi zuela esan

zuten, eta beste batzuek aldiz «Herriak frankismoa epaitu» zuela. Desmitifikazio garai eta giroak etorri ziren gero, eta Herria aipatze hutsak mesprexu keinua ere eragiten zuen. Ez zen moderno. Nazionalismoen indartzeak iritsi behar izan du —eta Ajuria Eneko izpiritua eta hormigoia izan zen intelektualitatearen zahartzea ziurrenik— pendola beste aldera abiatzen ikusteko.

BALIO al du Estatutoak? Hamairugarren aldiz galdetuko diegu gure buruei EAEko herritarrok, aurreko urteetako

erantzunek erabat ase ez gaituztelako nonbait. EAJren izenean Egibar eta Ansoategik argi eta garbi diote baietz, eta lapsus bat delakoan barkatu beharko zaie —Euskaldunon Egunkariaren estilo liburuak honetan dotrina behar luke izan— «euskal herriak Gernikako Estatutoa onartu zuen» hori. Ez da hori izango Herria...

Karlos Garaikoetxeak aldiz ezetz uste du. «Bere ahalmen guztiak ateratzeko nahia balego ere, Estatutoak ezingo luke gehiago eman» dio Garaikoetxeak, hamairu urteren buruan eskenatokia erabat aldatu dela argudiatuz. «Ez du balio.

«Herria kontzeptua zentrala izan da urte luzez. Desmitifikazio garai eta giroak etorri ziren gero, eta Herria aipatze hutsak mesprexu keinua ere eragiten zuen»

Ustez ETAk egindako atentatuan, Defentsa Ministerioiko sei funtzionari zibil hil ziren astelehenean, eta beste 20 lagun zaurituta gertatu. Auto-bonbak Vallecasedo zubiaren parean egin zuen eztanda, ezaugarriarik ez zeraman Armadako furgoneta bat pasatzen ari zenean. Hildako eta zauritutakoez gain, kalte materialak ere handiak izan ziren. Ekintza ETAk egindako izan dela baieztatuz gero, honenbestez 14 lirateke aurten erakunde armatuak atentatuan hildakoak. (Arg.: «Efe»).

Baina zulora ere ezingo dugu jauzi egin. Gutxienez Estatutoarena bezain kontsentsu zabala lukeen alternatiba bakesu bat bilatu beharko litzateke». Baina Nafarroatik eskatzen diote —IV. Biltzarren ponentzia berak idatzi du— buruzagiari EAEn bakarrik ez zentratzeko herrigintza. Tafallako EAKideek gogorazten diote «Nafarroa eta Iparraldeari ere autodeterminazio eskubidea eta euskal nortasuna onartzen ez bazaizkio» euskal arazoa ez dela erabat konponduko. Eta Iruñekoek Nafarroako Foru Hobekuntza aldatzeko eskatzea proposatzen diote: Gernikako Estatutoak Nafarroa EAEra sartzea baimentzen badu, Nafarroakoak aukera bera eman behar die hiru herrialdeei.

GIPUZKOAKO Goierriko gazte batek bi ertzain tiroz akabatu ez balitu ere —egia esan behar da— Sevillan Efe agentziak duen egoitzan euskal preso politikoen senideek egindakoak ez zuten oihartzun handiegirik izanen. Estu ibili behar dute senideek, larri ikusi behar dituzte presoak, eta komunikabideen aldetiko isiltasuna gogor nabaritu behar dute, Sevillarraino joan eta saltsa horretan sartzeko. Senideen nahigabea beste ezerk baino grafikoako azaldu du «Egin» egunkariak Otabi Irigoien eta Mureteko espetxeko zuzendariari eginko argazkiak. Senarra askatu zutela zioen funtzionariak, eta emaztea ikaratzaren zuena zen egia: Madrilerara bidean zen, frantsesek espainolei entregatuta.

Baina Itsasondoko gazte batek bi ertzain hil ditu eskopetaz bere baserriko atarian, eta euskal politikaren gai zerrenda hankaz gora irauli da. Gazteek hitz egin edo entzun beharko dugu, Goierri, Ertzaintza, ertzain eta gazteen arteko harremanez, Txikia eta Txatoz, erokeriaz, errepresioaz, probokazioez... Interpretazioen uholdea baino lehen, egun beteko isilunea izan da. Ezustekoa izan da, arraroa, eta oso latza. Errukia merezi dute hilek eta beren familiek. Hiltzaileak eta bere amak ere piska bat merezi zuten.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

ANTON ORMAZA INAXIO OLIVERI LOTU NAHIAN

Eusko Alkartasunak asteburu honetan egin behar duen Biltzar Nagusiari begira, Bizkaian gertatu dira gorabeherarik handienak. Inaxio Oliveri buru duen korronteak %30 baino gehiago ez du biltzen herrialde honetan eta Sabin Intxaurragak ordezkatzeko duen taldeak idazkari nagusiari azken denborotako nagusitasuna piska bat mugatu nahi izan dio. Anton Ormaza bermiotar abertzale historikoa bera ibili da barne hauteskunde sistema aldatzeko firmak biltzen.

JOXE IRIARTE «BIKILA»REN TARTEA

ALDAIAREN BAHIKETAREN OSTEAN ZEOZER ALDATUKO AL DA?

Balizko errotan itxaropena nagusi

Aldaiak zazpi hilabete daramatza ETAre esku, eta familiak ez omen du ulertzen zergatik dirauen bahiketak. Gaian adituek berriz, dioskute, ENAM-ek egoera horri etekin politikoa ateratzen dioen heinean, iraungo omen duela bahiketak.

Batek edaki hori horrela den al ez den. Dena den, garrantzia du jakiteak egoera horren iraupenak zer nolako ondorioak dakartzan, eta zenbaitetarraino desagertuko diren Aldaia askatu ondoren.

Aitortu behar dut, oraindik gertatu ez denaren gainean hitzegitea bitxi xamarra egiten zaidala, balizko errotak irinarik ez baitu egiten. Hala ere, pronostikoa egitera behartuta nagoenez, esango nuke egoera politikoa, oro har, ez dela aldatuko.

Beharbada, gure bistatik desagertuko dira etxe-ofizialeko lehioetan eta batzuren jaka paparretan agertzen diren «laxo urdinak», edo, kontrako jarretan aldarrikatzen diren «Euskal Herria askatu» oihuak eta pegatak. Baita, errito hutsa bihurtu diren Artzai Onaren aurreko manifestazioak eta kontrama-

nifestazioak. Alditrans-eko langileek galduko dute gaur egun duten protagonismo soziala, lehen, Ikusi-koek galdututa zuten bezala. Eta kitto!

Zorrotzago hitzegitera behartzen banaute, esango dut, Aldaia askatu ondoren, ez dakidan zenbaitetara, ETAk beste enpresariaren bat bahituko duela, Iglesias askatu eta handik bi urtetara Aldaia bahitu duen bezala. Bidean, ETAko presoek preso jarraituko dute, denok dakigun zer nolako egoera tamalgarria, eta gainera haien kopurua handituz joango da, komisaldegietan izugarritzko jipoiak jaso ondoren.

Beraz, Euskal Herria eta Estatuaren arteko kontentzioso delako horrek bere horretan dirauko du, baina, geroz eta gordinago agertzen zaigun gatazkaren adarrak garrantzi handia hartzen duenlarik. Trintxerak geroz eta nahasiagoak daude. Garai batean, euskaldunen Fronte Nazionala aldarrikatzen zutenek zer esango dute gaur egun?

Hemen ez dago konponketarik, auzia konpontzeko gaitasuna dutenek, konponketa batera heltzeko borondate garbia agertzen ez duten bitartean. Konponketak, noski, ene ustez, negoziazioa esan nahi du. Bien bitartean, Ernest Bloomen aldarrikatzen zuen esperantzaren printzipioa, eta ez beste ezer gehiago, da gure baitan gordetzen dugun sentimendu bakarra.

Rafael Larreina, Eusko Alkartasunako legebiltzarkidea

«Estatalismoaren zat indarkeriaren estrategia da barrikada nagusia»

EAko legebiltzarkide gisa otsailan sei urte egingo ditu. Lehen plenoa autodeterminazio eskubidearena izan zuen. Gasteiztarra, 39 urte, EAko exekutibako kide, kontzientzi eragozlea izateaz harro da Rafa Larreina.

IV. Batzarrean eztabai-datuko duzuen ponentziaren arabera, baketze ahalegin guztien helburua berradiskidetzeak izan behar du. Hain zati-tua dago euskal gizarte-a?

Zatiketa mota ezberdinak ditugu hemen. Batetik, logikoak: abertzale garenon eta abertzale ez direnen artekoa, eskuindarren eta ezkertiarren artekoa... Badira ikuspegi abertzaletik zailak diren zatiketak ere: herrialde ezberdinen artekoa esaterako. Gero, ekinbide politikoaren tresna gisa indarkeriaren estrategia defenditzen dutenen eta gaitzesten dugunon artekoa dago.

Zatiketok enfrentamenduak eragiten dituzte. Eta horiek oztopo berriak, gorrotoa eta elkarrizketaren ukapena dakartzate. Berradiskidetzeak elkarri entzun eta barkatzen jakitea ere

esan nahi du. Norbera erratu daitekeela onartzen dugun bezala, bestea ere erratu daitekeela onartu behar dugu.

Nola lor daiteke berradiskidetze hori?

Alderdiok funtzio garrantzitsua bete dezakegu. Ordezkaritza daukagu, baina baita erantzukizuna ere. Gizartea berradiskidetzearen biderantz lideratzeko ardura daukagu: laztasunak leunduz, mezu positiboak transmitituz, elkarri entzute eta barkatzea, elkarrizketa eta elkartasuna bezalako baloreak berreskuratuz, eta oztopoak gainditzeko guztiok daukagun beharra onartuz.

Berradiskidetzeerako Erakunde-Plataformaz mintzo zarete. Zer litzateke plataforma hori?

EAE eraikuntza nazionalaren bidean politikoki autoeratu den gure herriaren zatia da, aurrera egitea posible egiten duen nukleo

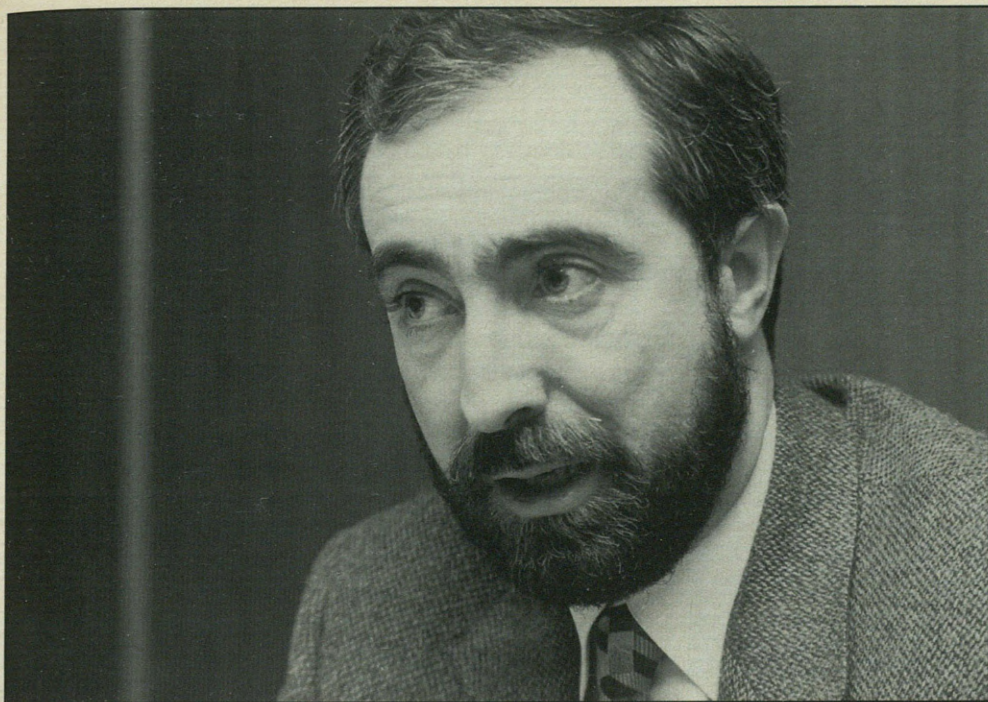

«Gerra gogorrenetan ere bandera txuria atera behar da etsaiekin hitz egiteko». (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

erakargarria. Hala, Eusko Jaurlaritzak erantzukizun berezia du, herri honen arazoak konpondu behar baititu. Daukagun arazo nagus

siena normalizazio eta baketzearena izanik, Jaurlaritzak zuzendaritza funtzioa hartu behar du horretan.

Berradiskidetzeerako Era

«Ajuria Eneko Itunak eztabaidarako eta akordioetarako gune izan behar du». (Arg.: G. Garaialde).

kunde-Plataforma topaguna litzateke. Alde horretatik, Legebiltzarra topagune baliagarria da konponbideak eta erantzunak artikulatzen hasteko. Izan ere, Hego Euskal Herriko alderdietatik CDN da bertan ez dagoen bakarra.

Ekimena Jaurlaritzak eta Legebiltzarrak hartuz gero, zer aldatuko litzateke orain arte Ajuria Eneko Mahaiak eraman-dako estrategian?

Hiruko Gobernua sinatu zenean, Ajuria Eneko Mahaiaren bigarren fasea planteatu genuen, oinarritzko printzipio batzuk jasoko zituen: berradiskidetze eta elkarriketarako izan behar zuela; alderdi guztientzat zabalik egon behar zuela; eta gehiengoak erabakitakoa au-

rrera eraman behar zela, gutxiengoak blokatu gabe.

Baina baketze eta normalizazio prozesuan Jaurlaritzak izan behar du ekimena, eta zerbait egiteko garaian Legebiltzarraren berrespena behar da. Mahaiak inoiz ezingo ditu ordezkatu Jaurlaritza eta Legebiltzarra, ez baitu herriaren berrespenik. Koiunturala da.

Jaurlaritzak eta Legebiltzarrak ekimena hartuz gero, zein funtzio beteko luke Itunak?

Ajuria Eneko Mahaiak eztabaidarako, akordioetarako eta elkarriketarako gune izan behar du, ez besterik. Enfrentamendurako gune bada, sobera dago. Ajuria Eneko Mahai behin-behineko lanabes gisa ikusten dugu. Balio duen ikusi be-

har da, baina balio ez badu...

Eta uneotan balio al du?

Ez, eta horregatik ari gara bigarren fase hori bultzatzen. Bestela, kartel edo eslogan funtzioa betetzen segituko du: norbaitek zer esan ez dakienean Ajuria Eneko Mahaiari egiten dio erreferentzia, «hori Ajuria Eneko Mahaiaren kontra doa» esanez; beste batek, aldiz, ezetz, ez doala kontra.

Itunak gabezia argia dauka: ideia guztiak defendi daitezkeela dioten arren, ezin dira praktikara eraman. Guk zera eranstea aldarrikatzen dugu: sinatu duten alderdi guztiek konprometua hartu behar dutela euskal herritar guztiok gehiengo, demokratikoki eta bake-bidez erabakitzen duguna errespetatzeko. Hori onartu ezean, Ituna ez da normalkuntzarako irteera puntua izango.

Jaurlaritzak eta Legebiltzarrak zer emanen dute Itunak eman ez duenik?

HAMARREKOA

JOSEBA AZKARRAGA

«Galen aurkako borrokan eta askatasunen defentsan 'Ibiltari Bakartia' Madrilén»

FERNANDO BUESA

«Itxura hieratiko eta hotzaren atzean, atsegina»

JON IDIGORAS

«Urteek aurpegikera, izaera, eta laster jardun politikoarekin berdin egitea espero dut, leuntzen dituzten erakusle»

JUAN MARI JUARISTI

«Euskara 'oso polita' egiten duen legebiltzarkidea»

PATXI ORMAZABAL

«Politikan azaltzen duen zuzentasunari, gizatasuna gehitzen dio»

PABLO MOSQUERA

«Demagogia gehiegi erabiltzen du arabarroi lezioak eman nahian»

ITZIAR AIZPURUA

«Tristezia darion itxura gogorra»

JUAN JOSE IBARRETXE

«Lehendakari-zaordeko gestioan azaldu duen gaitasunak harritu egin gaitu»

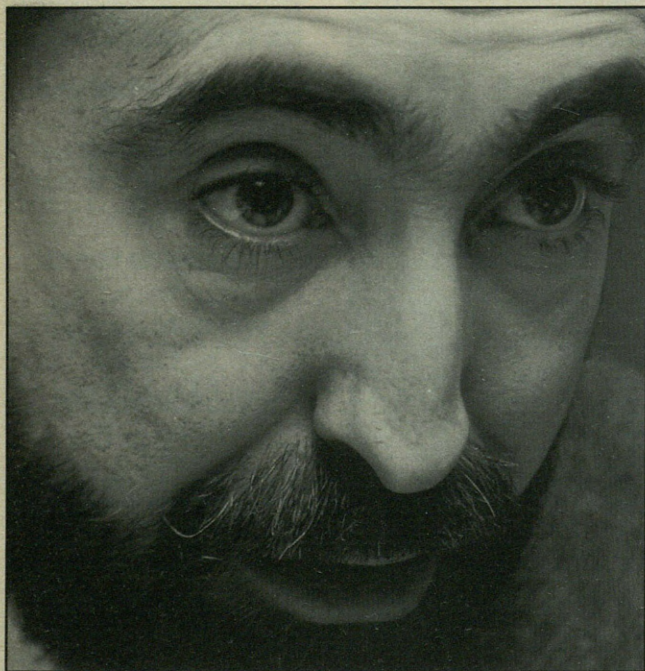
NEKANE ALZELAI

«Legebiltzarrari freskotasuna ematen ari zaion 'JASP'a'»

IGNACIO LATIERRO

«Irrazionaltasun txikiak ere harritu egiten duen kide atsegina»

«EAE da eraikuntza nazionalaren bidean aurrera egitea posible egiten duen nukleo erakargarria

«Norbera erratu daitekeela onartzen dugun bezala, bestea ere erratu daitekeela onartu behar dugu». (Arg.: G. Garaialde).

Erreferentzia puntu diren aldetik, Jaurilaritzak esan behar du prozesua nondik bultzatu behar den, zertan lortu behar den kontsentsua, hitz egin behar dela... Legebiltzarrak, aldiz, herri honetako arazoen eztabaidagune oinarritzkoena behar du izan. Bertan alderdi guztiak daude, Itunean ez bezala, eta gauza guztiak planteatzen eta eztabaida daitezke, jarraian hartu beharreko akordioak hartzeko.

Aipatu Berradiskidetzarako Erakunde-Plataforma horretan Ezker Abertzaleak izango al luke tokirik?

Ezker Abertzalea, berari gustatu edo ez, erakundee-tako partaide da hauteskundeetara aurkeztu eta hautes-mahaietako eraba-

kien esku geratzen den une beretik. Legebiltzarrean, eraikuntza nazionalaren bidean aurrera egiteko dagoen erakunde-plataforma nagusienean, HBk funtzio garrantzitsua bete dezake. Normalkuntza politiko eta baketzerako indar politiko guztien arteko akordioa lortu behar baita. Baten bat alboratzen bada, arazoak bere horretan jarraituko du.

HBrekin izandako bilera labur eta gatazkatsua-ren ostean, posible ikusten al duzu berriro hitz egiteko esertzea?

Guk kritika politiko, demokratiko, bakezale eta eraikitzaileari jarduteari ez diogu uko egingo. Onartzen ez duguna da mahai batean esertzeko baldintzak jartzea. Alderdien arteko elkarrizketak

ez du esan nahi aurkari politikoa bozatu behar denik. Edonorekin hitz egiteko prest gaude, HBrekin ere bai, baldin eta baldintzarik ez badago eta elkarrizketarako borondatea badago.

HBren aldetik hitz egiteko borondaterik ez zegoela uste duzu?

HBk hitz egiteko desiorik eta borondaterik ez zuela da atera dugun ondorioa.

Azkenaldion asko aipatzen dira elkarrizketa eta negoziatzioa. Alderdien edota Espainiako Gobernuaren aldetik inolako urratsik eman dela uste duzu?

Eman beharreko mugimenduak ez dira eman. Baina konponbidea elkarrizketa bidez etorriko dela kontzientziatzea egon badago, eta mugitu egin behar da. Bigarren urratsa da gai ho-

netan parte diren guztiak, batez ere alderdi estatalistak eta ENAMen mundua, kontzientziatzea euskal herritar gehienek borondatearen errespetu eta onarpenaren bitartez ere konponbidea etor daitekeela.

Indarkeriaren estrategia mantentzea da barrikadarik indartsuena estatismoarentzat, Euskal Herriari eraikuntza nazionalaren bidean aurrera egiten ez uzteko. Ekinbide politikoaren tresna gisa indarkeriaren estrategia desagertuko balitz, hiru alderdi abertzaleak politikoki artikulatzea posible izango litzateke. Eta horrek sekulako potentzialitatea izango luke. Hori bake-bidez gertatu duenik ez dago, ez Konstituzioaren 8. artikulurik ez Armadarik. Eta hori badakite alderdi estatalistek.

Arazoak bere horretan

VIAJES

tep BIDAIAK

Eskaintza hau, azaroaren 15artekoa da eta Ski 95eko programa orokorraren barne

ERREGE ASTEA

URTARRILAK 1-7

LA TOUSSUIRE

Barne: 5 gaue-tako egoitza +
transportea + forfait 6 egun +
autobusean bidaia + tasak

BILBO
Sabino Arana, 51
Tel.: (94) 427 57 49
Hurtado de Amezaga, 17
Telf.: (94) 410 30 00

DONOSTIA
San Marcial, 1
Tel.: (943) 42 00 71
Urbietan, 59
Tel.: (943) 46 06 88

GASTEIZ
Manuel Iradier, 9
Tel.: (945) 23 07 26
IRUÑA
San Fermin, 59
Tel.: (948) 15 15 16

«Alderdi estataleak indarkeria egoera eta abertzaletasunaren egungo artikulazioa mantentzea komeni zaie»

irautea komeni zaiela uste al duzu?

Indarkeria egoera eta aber-tzaletasunaren egungo ar-tukulazio eza mantentzea komeni zaie. Hain zuzen, indarkeriaren estrategiak di-rauen artean, arrazoi etiko, politiko eta demokratikoen-gatik, eta baita efikazia arra-zoiengatik ere, ezinezkoa da EArentzat HBrekin abertzale-tasuna artikulatzea.

ETArekin hitz egin behar da? Noiz eta zertarako?

Gerra gogorrenetan ere ban-dera txuria atera behar da etsaiarekin hitz egiteko. Hitz egiteak solastea, entzutea, gogoeta egitea eta gatazkei irtenbideak bilatzea esan na-hi du. ETArekin hitz egitea ez da txarra, eta hitz egin behar da. Hori bai, eduki politikoak hautes-mahaie-tan ordezkartza demokrati-koa lortuta dutenek, alder-diek, negoziatu behar dituz-te. Ikuspegi horretatik, ETAk ordezkartza HBren esku utzi beharko luke.

Ezker Abertzaleak behin eta berriz aldarrikatzen du, baina, hitz egin behar dutenak ETA eta Espai-niako Estatua direla.

ETAk eta Espainiako Esta-tuak hitz egin dezakete, baina gai teknikoez: ETako militanteen egoeraz esate-rako. Ez besterik, ETak zein

T A N T O A

Gizon lasaia

Rafael Larreinaren aszeta aur-pegiauren atzean, langile ne-kaezina ezkututzen da, baikor patologikoa, eta dituen adis-kide askok definitzen duten bezala, gizon lasaia, hitzaren zentzurik zabalenean.

Agian, politikagintzaren banbalinetako itzalpean egon ohi den materia grisa izateko predestinatua, 38 urteko gas-teiztar honek, «Pintoreriako lehenengo auzatasunean jaioetako», zehaztea gustatzen zaio modura, ia ezinbestekoa den komunikazio esparrua sortu du bere inguruan: beti (edo ia beti) dagoen gizona da, beti (edo ia beti) telefo-noan jartzen dena.

Ailegagarritasun hori ez da soilik komunikabideekin aplikagarria, nahiz eta alderdi bateko komunikazio ardura-dun bati buruz ari garenean hala pentsatu. Altxa dezala hatza Rafarekin edozein gaiez

hitz egin nahi izan eta aten-ditua izan ez denak... baldin eta ordu berean baina leku ezberdinetan bi hitzordu di-ferente ez bazituen! Legebil-tzarrean lan zaileko zenbait legealdi medio, bere kideen eta herritar askoren errespe-tua irabazi du, bakoitzaren joera politikoak alde batera utzita.

Rafael Larreina, ohiko beste politikari batzuekin aldera-tuta, fazeta askodun gizona da. Makro eta mikroekono-miaren eremu lehorretan Eus-kal Herriko etorkizun politiko eta sozialari buruzko eztabai-detan bezainbesteko adorea-rekin jarduten du, edota iraultza sozial inkruentoaren formula gisa kontzientzia era-gozpenaren eta intsumisioa-ren defentsa sutsuetan bezala. Formazioz bere espezialitatea ekonomia dela esan badaite-ke, Euskal Herria eta kon-

Anton Bilbao
Kazetaria

tzientzi eragozpena dira bi-hotzez.

Transizioko garai zaileta-tik, 70eko hamarkadaren amaiera aldetik, kontzientzia eragozlea, bakezalea, kontzi-liadore, kontsentsuen katali-zatzaile, elkarrizketaren alter-natiba bezala bitarteko gisa erabiltzen den indakeriari eta erasoari intsumiso, fisikoa zein hitzezkoa izan. Rafael Larreina da, agian, euskal po-litikagintzako gizon lasaia, sekula aztoratu edota bere onetik ateratzen ez dena.

ordezkutzen duen ez baita-kigu. Beraiek euskal herri osoa ordezkutzen dutela diote, baina ni ez naute or-dezkutzen.

Gure arazoak, eraikuntza nazionala eta baketzea bar-ne, euskal herritarrok kon-pondu behar ditugu, po-

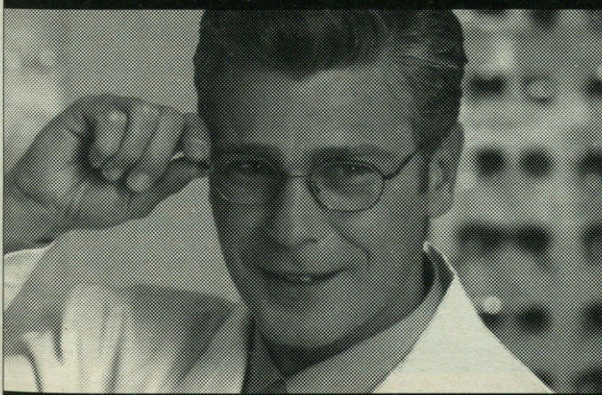
tentzialitatea hemen baitau-kagu, ez Madril edo Parisen. **Asko hitz egiten ari da presoez, bauen izaera politikoaz, sakabanake-taz...**

Presoen giza eskubideak errespetatzeaz gain, babestu egin behar dira. EAK beti

salatu izan du Estatua bere legalitatea, Espetxeetako Le-gie Orokorra eta Espetxee-tako Araudia, ez dela bete-tzen ari. Hori presoei inola-ko auzitegik ezarri ez diz-kien zigorrek ezartzea da.

MIKEL JAUREGI

"EZ DUZU EZER HOBETO IKUSIKO"

VARILUX LENTE PROGRESIBOAK

HURBILEKO NAHIZ URRUNEKO, IKUSMEN EZINOBEA

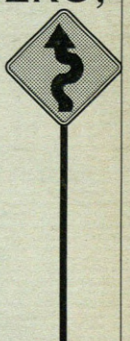

Lente progresiboetako teknologia aitzindaria espezialista onenek zeuri egokitua. Zure ikusmena edozein distantziara ezinobea izateko. Berme onenarekin. Aitzindariarenarekin. Varilux. Ez duzu ezer hobeto ikusiko.

BERMEAREKIN:

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1 Zba

Hernani, 4 - DONOSTI

H I R U M U N D U

■ 68-KO MAIATZAREN
IZPIRITUAREN ITZULERA

JUSTIZIA sozialaren aldeko eta kapitalismoaren aurkako zipriztinek Frantziako kaleak buzti zituzten 1968ko maiatza hartan. 1995eko abenduan, Chirac eta Jupperen neoliberalismo gordinen urek kaleak erabat hartu aurretik, herritarrak berriro ateratzen dira indartsu, Juppe negoziazio mahaian esertzerat behartuz. Globalizazioaren aurkako lehen mundu errebolta ere egin da berba. Bata eta bestea gehiegitxo seguruenik, egungo protestek funtsean ez baitute aldaketa gehiegirik eskatzen, dagoena –babes soziala– mantentzea baizik; beste ezerena baino, honek errebolta sozialdemokrataren itxura du eta.

■ TIRABIRA NAGUSI
IPAR IRLANDAN

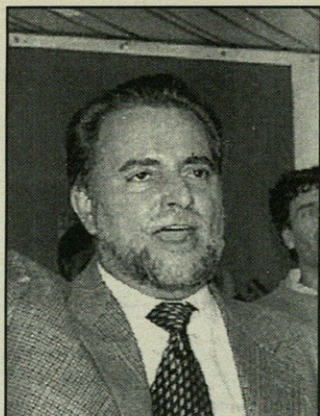
IRA-K berriro utzi du argi elkarrizketaren bidez lortutako oinarritzko akordio barik ez duela armarik entregatuko. Su-etena aldarrikatzean puntu hau argia zen, eta hala ere gobernu britainiarak ontzat eman zuen mugimendu errepublikarraren jokaera. Zer dela eta, beraz, urte t'erdiko etenbako armak entregatzearen baldintza? Ilunpeko helburuak nagusi, sokatiraren logikari lotutako estrategia, bere baitan soka apurtzeko arriskua duena. Urtebete pasatu behar izan da armak entregatzeko baldintzatik gaia nazioarte mailako batzorde batera bideratzeko... zenbat beharko da armei baino elkarrizketa mahaiari garrantzi handiagoa emateko? Orduan akaso berandu izango da.

■ SAHARARREKIKO
IRUZURRA NBE-N

DAGOENAKO iragan dira 20 urte Hagako Epaitegiak, NBEren eskari bati erantzunez, Marokok Mendebaldeko Sahararen gainean burujabetzarik sekula izan ez duela jakinarazi zuenetik. Orain, NBE bera Marokok Sahararen gainean zelanbaiteko burujabetza eduki dezan lanean dabil. Nola ulertu bestela Sahararen balizko autodeterminazio erreferendumerako erroldagintzan Marokoren kontaketa prozesuaren alde hartutako ekimena? Azken urteetan Marokok dozenaka mila pertsona sartu ditu Mendebaldeko Saharan, erreferenduma –1992an gauzatu behar zen– bere alde ateratzeko; Lau urte geroago, NBE Hassan II.aren alde agertu da. Polisarioko lerroetan gerra doinuak gero eta ozenagoak dira.

Radoban Karadzik Bosniako serbiarren buruzagiak ek ez ditu oraindik Daytoneko akordioak onartu, baina berauek errespetatuko dituela jakinarazi du eta nahiz eta etzi beste zerbait esan dezakeen, orain behintzat gerra amaitu dela aldarrikatu du. Bosniako musulmanek, oster, dagoeneko ez dute ezer sinisten, ez guztiz behintzat, eta «si vis pacem, parabellum»-en aldekoagoak dira, argazkiko erakustaldi militarrek erakusten duen modura. Oraingoan gainera, estatubatuak eta kroaziarren ageriko entrenamendua izango dute.

Lenin eta Marxen semea

JULIO ANGUIITA sasoitsu dabil, plantak egiten ditu behintzat. Egungo sasoietan Lenin, Marx eta Urriko 17ko iraultzaren semetzat jotzea ez da txantxetako. Ez dira egunerokotasunean esaten direnak, baina berba biribilak dira Espainiako Alderdi Komunistarean XIV kongresuko ehundaka alderdikideri jaurtikitze. Angita idazkari nagusi hautatu dute berriro nahiz eta, hala diote estatutoek eta hala dio berak, hau azkenengo aldia izango den. Eta bere azken agintaldian bi korapilo askatu gura ditu beren: CCOOekin dituen liskarrena bata eta Kataluniako PSUCekoekin duena bestea. CCOOri dagokionez korapilo gaitza du, sindikatuaren egungo zuzendaritza — seguruenik urtarileko kongresuan berriro nagusituko dena — aspalditik PCEarekiko politika 'independentea' egiten ari baita. PSUCekiko korapiloa gaitzagoa da oraindik, askatze lanetan seguruenik soka apurtuko zaio eta. Zer bait gero eta nabariago bada Anguitan bere espainoltasun zentralista da, bere berbak lekuko: «Katalunia Estatu espainiarreko zati bat da, eta PCE alderdi espainiarra, horregatik Estatu osoan kokatu beharra du».

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Maiekin izan gara

DUELA bi urteko harreman laburrak eta enkargu txiki bat, besterik ez generaman Guatemalara. CPRtako egonaldi aparta apartatuta, hiriburuan erakunde maiekin izan gara. Harreman pribilegiatuak: euskaldunak ginelako nonbait.

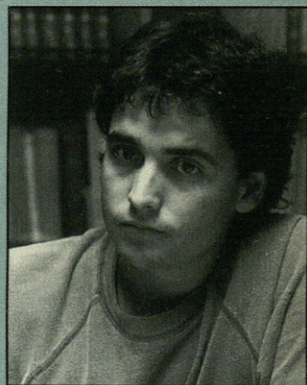
HIZKUNTZA Maien Akademiak (maiek Estatuari atera dioten lorpenik handiena, lege bidezko entitate publiko librea) bazekien euskararen berri. Euskaltzandiarekin harremana eskatu zuen eta gure bidaia aprobetxatu genuen mandataritzarako. Kontaktuetan piska bat mugitu orduko somatu dugu, lehengusu artean gabiltza. Ez da ertamerikako berotasuna, maia serio-mesfidatiagoa da hasieran. Zer da orduan konplizidade isil hori?

- Akademian (2.000 partaide eta 104 langile) programa buru guztiekin lau bilera izan ditugu, luzeak, lasaiak, galderaz beteak.

- Agerkari maia elebidun bakarrean, piska bat mintzatu orduko, hurrengo egunerako zuten mintegian hitzaldia ematera gonbidatu zaituzte: «izugarria da eta guretzat zuen esperientzia». Izendatutako denbora bikoiztu eta ez ziren bukatzen galdera-komentarioak.

- Akademiaren 5. urteurrenean toki sakratura joan gara eskurtsioan. Maiak eta gu biok. Hizkuntza bakoitzean otoitz-gogoetak egin dituzte suaren inguruan. Ondoren, lurrean eseri eta euskaldunen mintzalditxoak.

- Maien Ikerketa Zentroan gogotik hartu dizkigute materialak, bai eta beraienak eman ere. Berdin CECMan. Hala Cholsamaj editorialean. Horiez gainera egindako elkarriketa guztietan (irriti maia bat, kultur proiektuak...), konplizidatea eta galderak. Ezin, jakina, irribarretan, keinuetan eta harremanetan jaso duguna lau gidoietan jarri.

JON SARASUA

Bertsolaria

BI akademien arteko harremana nahi zuten hasieran. Nola bi akademien artekoa! Hizkuntzaren batasun prozesua, ofizialtasunaren gorabeherak, ikastolen esperientzia, unibertsitatea, egunkariaren ibilbidea, identitate-pentsamendua, gizarte mugimenduen papera... dena interesatzen zaie. Eta gu, bi pardilo, galderei eta elkarlan-posibilitateei abasto eman ezinik. Errepresio guztien azpian irakiten ari dira maiak, estrategia kultural isilean. Asko daukagu haiei ikasteko.

Somatzen hasi gara. Akaso ez daukagu iraultzarik inora esportatzeko. Baina kanporako joera dugunez, zor dugunez, kooperazio-politikak dardenez... hor daude lehengusuak ere. Hizkuntzari eta lurrari lotutako herriak, gu bezala. Bizinahiaren estrategia txikiak elkartrukatzea: ez da ezer erromantikoa, ordenagailu-modem bidez egiten da, besteak beste. Euskararen herriaren kooperazio-ildoak ikusi nahi nuke.

Hilaren 17ko legebiltzarreko hauteskundeetan komunistak lehenak sondeoetan

Sobieten itzulera Errusian

Lau urteko ekonomi erreforma liberal basatien ondoren, kapitalismoranzko bideak eten bat izan dezake Errusian, eta etena gehiegi bada, oztopoak lasai asko aurrikus daitezke: Errusiako Federazioko Alderdi Komunista nagusi aterako bide da.

AMA ERRUSIAK *Dumarako* (Legebiltzarreko behe ganbara) hauteskunde lehia-tuak biziko ditu bere baitan, 43 alderdi jardungo baitira *Dumaren* 450 eserlekuetako

bat eskuratzeko lehian. Hauetatik erdia Errusia mailako zerrenda itxietan eta sistema proportzionalez hautatzen dira, hori bai, botoen % 5 gaindituz gero. Ge-

hientsuenak, beraz, kanpoan geratuko dira. Beste 225 diputatuak lurralde eremu desberdinetan hautatzen dira eta sistema maioritarioaren arabera.

Nahiz eta Hauteskunde Batzordeak alderdiren batzuk kanpoan utzi dituen, esan liteke hauek direla *Dumarako* egiten diren lehenbiziko hauteskunde libreak, edo libreenak bederen. Aurrekoak 1993ko abenduan izan ziren, Ieltsinen aginduz Armadak Kongresua armez

hartu eta ehundaka hildako eragin zituen egun odoltsu haien ondoren; orduan, Ieltsinek alderdi askori hauteskundeetan parte hartzea debekatu egin zien. Ondorioz, Vladimir Jirinovskiren alderdi xenofoboa atera zen garaile (botoen % 23), baina funtsean eremu nazionalista den bloke zabaleko alderdi askori parte hartzea debekatu zitzaielako. Oraingoan, halaber, beste funtseko eragile bat ageri da: 1996ko ekainean lehendakaritzarako hauteskundeak izango dira eta alderdietako buruzagi askok oraingo hauteskundeak haietarako frogamoduan erabili gura dituzte.

Komunistak nagusi

ERRUSIAKO egungo lehendakaritza sisteman Boris Ieltsini Errusiako edozelako arazoetan esku hartzeko ahalmena ematen zaio eta esku hartzerik ez duen eremuetan ere bere eragina oso indartsua da.

Orain arteko *Duma* deserosoa izan zaio Ieltsini, Jirinovskiren indarrak eta komunisten eremukoek bere ekimenak etenbarik trahatu dituztelako; inkestek

Liberalek boto urritasunarekin ordainduko dute ekonomi erreformek ekarritako eskasia.

Hauteskundeetako esparru politiko nahaspilatsua

Errusiako alderdien eremua laberinto korapilatsua da eta esparru ideologikoaren gutxi gorabeherako azterketa bat egin badaiteke ere sarritan bloke berean oso jatorri desberdineko jendea topa liteke.

LIBERAL-ERRADIKALAK

ESKUINEKO blokea litzateke eta bloke honetako alderdietan Errusiako lehen ekonomi erreforma liberal gogorra gidatu zutenak daude, nahiz eta gero beraien artean desberdintasunak sortu ziren.

✓ **Iabloko.** 1990ean ekonomiaren erreformari buruzko '500 eguneko plana' egin zuen Grigori Iavlinski ekonomilaria da gidaria. Erreformak biguintzearen aldekoa da.

✓ **Errusia Aurrera.** Egor Gaidarren gobernuan finantz ministroa izan zen Boris Fiodorovek gidatua, liberal moduan agertzen bada ere nazionalismo kutsu handikoa da.

✓ **Errusiako Aukera Demokratikoa.** Egor Gaidar lehen ekonomi erreforma gidatu eta Ieltsinen konfiantzazko gizona izan zenaren inguruan egituratzen da. Bide liberal gogorraren aldekoa da, baina ahula.

ZENTRO-ESKUINA

✓ **Errusia Gure Etxea.** Victor Txernomirdin lehen ministroak sortutakoa da. Boterearen alderdia ere deitzen dute, enpresa eta estatu gizonen

alderdia da.

EZKERRA

✓ **Errusiako Federazioko Alderdi Komunista.** Guennadi Ziuganov lehen Fronte Nazional Abertzaleko fundatzaileetakoa. Alderdi hau lehengo Alderdi Komunistaren oinordekoa da, baina alderdi aniztasuna eta ekonomi mistoaren aldekoa.

✓ **Bloke Komunista-SESBen Aldeko Langilegoaren Errusia.** Lenin eta Stalinen pentsamoldeen aldekoa, 1917ko egoera amesten du, hori bai, Sobiet Batasuneko Alderdi Komunistak *«bere desbideraketa burgesetatik»* garbituz.

✓ **Alderdi Bolchevike Pan-errusiarra.** Ziuganoven alderdiaren zatiketa bat da, langileriaren nazionalismoan oinarritzen da eta aurrekoa baino erradilagoa da.

ZENTRO-EZKERRA

SESB garaiko oinordekoak dira gehienak eta sozialdemokratak.

✓ **Ivan Rivkinen Blokea.** Rivkin Dumako lehendakaria da, erreforma sozialak eta industria eta nekazaritza babestearen aldekoa.

✓ **Errusiako Sindikatu eta Industriak-Ian Batasuna.** Enpresari eta langileen arteko aliantza da.

✓ **Nekazari Alderdia.** Lehengo nekazari kooperatiben zuzendariez osatua.

✓ **Errusiako Emakumeak.** SESBeko lehengo Emakumeen Batzordekoek osatutakoa.

✓ **Batasun sozial-demokrata, Panfilova-Gourov-Lisenko zerrenda eta Langileen Autogestioaren Alderdia** dira eremu honetako beste alderdi txikiago batzuk.

NAZIONALISTAK

✓ **Komunitate Errusiarren Kongresua.** Alexandr Lebed eta Iuri Skokov industri militarreko zuzendari ohia. Nazionalista moderatuak eta sozialdemokratak biltzen ditu bere baitan.

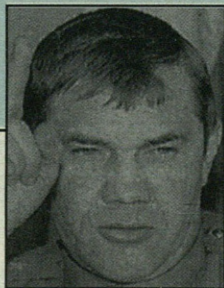
✓ **Nire Aberria.** Boris Gromov Afganistango komandante-buruak gidatua. Ieltsinek gobernutik aldendu zuen.

✓ **Alderdi Liberal-Demokratikoa.** 1993an garaile atera zen Vladimir Jirinovskiren alderdia da. Xenofobo eta panerrusiarra.

✓ **Derzhava:** (Rutskoi jeneral ohia-rena); **Herriaren alde** eta **Batasun Abertzalea** dira bloke honetako beste alderdietako batzuk.

ERREGIONALISTAK

Errusiaren Eraldakuntza. Ekaterinenburg Uraletako hiriburuan sortu zen eta Moskuri aurre egiteko beste erregio indar batzuen laguntza bilatzen du. Eduard Rossel Uraletako gobernadoreak gidatzen du.

Viktor Txernomirdin, Alexandr Lebed, Guennadi Ziuganov, Egor Gaidar eta Grigori Iavlinski.

aurrikusten duten legebiltzarrekin Ieltsinek arazo gehiago izango ditu.

Sondeoek agertzen dutenez, Errusiako Federazioko Alderdi Komunista izango

da garaile (botoen % 27); ondoren Grigori Iavlinski-
ren Iabloko talde liberala (botoen % 8, 2); Txernomirdin lehen ministroaren Errusia Gure Etxea hiruga-

rraren (% 7, 2) eta laugarren Jirinovskiren Alderdi Liberal Demokratikoa (% 6). Atzetik, Errusiako Emakumeak, Fiodorov ekonomilariaren Errusia Aurrera eta beste ba-

tzuk, baina hauek guztiak % 5eko langa pasatzeko larritasun handiekin.

Dena den, errusiarra nahastuta ageri da eta dirudien ez du bere botoa azken

■ Sondeoeak agertzen dutenez, eta botoen % 27rekin, Errusiako Federazioko Alderdi Komunista izango da garaile»

unera arte erabakiko. Beraz, inkestak oro har bideratu samar badaude ere, boto zalantza handi honek ahalagoak egiten ditu oraindik.

Enpresariak, estatuko sektore ugari eta liberalismoaren inguruko talde askok beldur diote komunisten gorakadari, inkestak alde batera utzita ere, komunistak eta SESB ohiarekin amesten duten sektore asko Errusiako Federazioko Alderdi Komunistaren inguruan antolatuta baitira; hauen datuen arabera, milioi erdi inguru afiliatu dituzte jada.

Hori guztia ikusita, sektore asko hauteskunde hauek atzeratzen saiatu dira eta Auzitegi Gorenak eskaera onartu egin zuen; azkenean, Auzitegi Konstituzionalaren erabakiz, hauteskundeak abenduaren 17an egingo dira. Ieltsinek berak ere, bihotzekoak medio egoera larrian egon ondoren, hauteskundeak atzeratzea errefusatu zuen; baina ez irabazle izango omen direnak gustuko dituelako, ekaineko lehendakaritzarako hauteskunderi begira, oraingo hauteskundeen atzerapenak bere irudi antidemokratikoa sakondu diezaiokeelako.

Bizimailak behera

EDONOLA ere ekonomi erreforma gogorrak eragin handia izan du herritarrengan, hori hauteskundeen emaitzetan nabarmenduko da. Aldiro-aldiri irakasleek denboraldi batez soldatarik jasotzen ez dutenez, ez da klaserik; aurrekontu milita-

rrak gero eta urriagoak dira eta Armadan larri; aurten zituena tona kopurua duela 30 urtekoraino jaitsiko da; eta herritarren bizimailak beherantz jarraitzen du.

Datuek gero eta desberdintasun handiagoak adierazten dituzte: populazioaren % 80 gero eta txiroagoa den bitartean, % 10ek errentaren herena eskuratzen du jada.

Egor Gaidar da ultraliberalismoaren adierazle handiena eta berak eta bere Aukera Demokratikoak jasoko bide dute jipoirik handiena; ekonomi erreforma gogorren gidari izan zen Ieltsinen lehen gobernuan eta herritarren multzo handi batek errudun egiten du. Orduan gobernu lanetan jardun zuen sektore liberala hamaika zatitan banatua dago gaur egun. Grigori Iavlinski Iabloko taldeko buruzagia Gaidarren ingurukoa zen sasoi hartan eta kapitalismoranzko bere errezeta miraritsua ere eskaini zuen —'500 eguneko plana'— baina Gaidarrengandik hau mamua bailitzan alendu da.

Urrian San Petesburgen izan ziren udal hauteskundeetan Ziuganoven komunistak garaile atera dira eta lehen udal gobernuari kendutako sobiet izena berrezarri diote. Beste udal batzuetan ere samur nagusitu dira. Askoren ametsetatik mamu zaharrak ateratzen ari dira, 17a hurbildu ahala gero eta gehiago gainera.

XABIER LETONA

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
D O N O S T I A

OIARTZUN XUBEROAKO JAIALDIA

Jean Mixel
BEDAXAGAR

Mikel **URBELTZ**

URDIÑARBEEKO
DANTZARIAK

Niko **ETXART**

MADALENSORO

1995eko Abenduak 22 - Ostirala

Gaueko 10t'erditan

Babeslea:

**Oiartzungo
Udala**

Laguntzaileak:

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Enskara Departamentua

ARGIA

Antolatzailea:

SARRERAK SALGAI:

OIARTZUN: Amazar Taberna, Madalensoro
DONOSTIA: Bilintx, Azoka, Frudisk
ERRETERIA: Arkaitza

IRUN: Bertso Hop, Centro Musical Irún
LESAKA: Zialdo. - BAIONA: Zabal Liburudenda

Zamudioko Parke Teknologikoak 10 urte bete ditu

Parke Tenologikoak garapena eta lehiakortasunaren aldare

Teknologia lehiakortasunaren gero eta osagai garrantzitsuagoa da eta enpresa munduak gero eta gehiago jorratzen du. Euskal industriak mezua ondo ulertu zuen aspaldi baina teknologian ikertzearen ezinbestekotasuna apurka hari da sustraitzen. Zamudioko Parkean sustraiak dagoeneko sendoak dira.

LEHIAKETA ez da berba berria bizi dugun ekonomi kapitalistan, areago, funtsean berrorenengan oinarritzen da merkatu ekonomia. Baina azken hamar urteotan munduak bizi duen globalizazio eta nazioartekotze prozesu zabal eta azkarrak lehiakortasuna egungo ekonomi munduaren ardatz bilakatu du. Iraganean bezala, lehiaketak gaur egun prestakuntza eskatzen du eta honek adar ugari baditu ere, informazio autobideen garai hauetan prestakuntza teknologikoa da lehiakortasunaren ardatz garrantzitsuenetakoa.

Europa industrialduak urte askotako abantaila teknologikoa hartu dio euskal

industriari, baina azken urteetan ahalegin garrantzitsuak egin dira teknologiarren eremuan, horren erakusgarri dira parke eta zentro teknologikoak; zentro teknologikoak ugariak dira jada eta EAEko lurralde historikoetan parke teknologiko bana dago. Araban (Miñanon) eta Donostian (Miramonen), esate batera, nahiko berriak baina Zamudioko Parke Tenologikoak egun hauetan bete du bere

Parkeen helburua teknologiaren munduko enpresei euren arteko sinergiak elkartrukatzeko kokagune berezia eta aproposa eskaintzea da

Zamudioko Parke Teknologikoan jadanik 48 enpresa daude eta bertan 1.200 pertsonak dihardute lanean.

hamargarren urteurrena.

Teknologiarekiko kezka, beraz, aspaldikoa da baina EAEko agintariek ez zioten modu bateratuan heldu 1992ra arte; orduan EAEko Legebiltzarrak Industri Politikaren 1991-1995 Jarduera Gune Orokorra egin zuen

eta bertan diseinatu zen 1993-1996rako EAERako Teknologi Plangintza. Hurrezkero teknologiaren inguruko informazioak gogor astindu gaitu, sarritan gehiegi, oraindik ere Europako herri industrialduekin erkatuz euskal I+Ga (Ikerketa + Garapena) haieratik behetik dago, baina Espainiakoaren batez bestekotik goitik.

Oraintsu hamar urte bete dituen Zamudioko Parke Teknologikoaren astapenak

■ Ikerketa nagusiak, informatika, telekomunikazioak, elektronika, ingenieritza eta ingurugiroa dira

1985an hasi ziren, SPRI (Bir-moldaketa eta Promozio Industriarako Elkartea), Bizkaiko Foru Aldundia eta Zamudioko Udalak orduan eratu baitzuten Teknologia Elkartegia. Helburua, Goi mailako teknologia enpresei euren arteko sinergiak elkar trukatzeko kokagune berezia eta aproposa eskaintzea, eta unibertsitatea, zentro teknologiko eta enpresen arteko elkarlana samurtzea.

Parkeko lehenbiziko eraikuntza 1987an hasi zen eta harrezkero urtero eraiki dituzte lantegi edo enpresa gune berriak: gaur egun parkeak ia milioi terdi metro karratuko zabalerara du eta bertan 48 enpresa eta 1.400 langile daude: Ingemat, Sarennet, Incotel, Labein, Ingelektrik, Robotiker, Euskalnet, Gaiker, Ondoan... dira horietako ezagunetarikoa. Guztira 14 eraikuntza daude eta horietan banatzen dira aipatutako enpresa guztiak eta hauei eskaintzen zaizkien zerbitzuak; sei ezik, gainerako enpresa guztiak alokairuan daude. Gaur eguneko azpiegitura honek guztiak 684.000 m² hartzen ditu baina 1994an Parke Teknologikoak beste 750.000 m² gehitzea erabaki zuen.

Kokagune aproposa

BERE hedatze lana azkartu eta laguntzeko, kokagunea. Txoriherrin aireportua aspaldiko kontua da; eta lehen errepide sare eskasa Asuako bidegurutzan korapilatzen bazen ere gaur egun Enekurirekin lotzen duen Txoriherriko

bigarren pasabidea amaituta, Bilbo oso eskura geratzen da (hamabi Km.); Bilbo-Behobia autopistatik sei Km-tara; Leioako EHuko kanpusetik beste seira eta Bilboko portutik hamaseira. Elkarlanerako aukerak behinik-behin badira.

Parke Teknologikoak aurtan bertan argitaratu duen txostenaren arabera bertan lanean ari diren 1.200 pertsonetatik % 33,7 I+Dn dihardu; halaber, Zamudioko Parkean lanean ari direnen adina batez beste 33,4 urtekoa da. Bertan garatutako ikerketa jarduerak nagusiak, ordea, informatika, telekomunikazioak, elektronika, ingenieritza eta ingurugiroa dira.

Zamudioko parkea lehenbizikoa izan bazen ere, Arabak eta Gipuzkoak haren bidari heldu zioten, 1992an arabarrek Miñanon eta 1994ean gipuzkoarrek Donostia-Miramonen. Zentru hauek guztiak izaera publikoa dute eta hiruretan SPRIk du jabe goaren nagusitasuna.

Parkeak jadanik errealtate sendoak dira, dena den beren garapena oraindik asko alda liteke enpresa munduak teknologiarik emangotik garrantziaren arabera. Gaiari dagokionez, Federico Bergaretxe Zamudioko Parkeko lehendakaria baikorra da: «ziur nago, dagoeneko berri honetako enpresariak onartu dutela teknologia munduko elkarlana lehiakortasunaren oinarritzeko osagaia dela».

XABIER LETONA

DIRUAREN HOTSA

Gosea eta nekazal gehigarriak aldi berean

GABONAK ospatzeko gehiegikeria gastronomikoak eta arrazoirik gabeko gastu itzelak egiten diren bitartean, munduan 800 milioi pertonek (munduko populazioaren % 15a) gose arazoa jasotzen dute. Geografikoki (Iparralde aberatsa eta Hegoalde pobrea) islada zuzena duen kontraste honen oinarria mundu mailako nekazaritzan nagusitzen den 'garapen' eredu injustu eta desorekatua da.

ZENBAIT lurralde 'pribilegiatuetan', hauen artean Ipar Amerika eta Europako Batasuna buru direlarik, nekazal gehigarriak gero eta handiagoak dira eta hauei irtenbide komertziala emateko Nekazal Politika indartsuak dituzte. Europako Batasunaren aurrekontuaren % 65a Nekazal Politikara zuzentzen da eta dirutza publiko horren laurden bat nekazal gehigarriak beste lurraldeei, beti ere pobreei, esportatzeko da. Nekazal politika horiek lurralde aberatsetan ere desorekek sortzen dituzte. Indarrean dagoen eredu produktibistaren arabera, gero eta nekazari gutxiagorekin eta nekazal-gune gutxiagotan gehiago produzitzen da, nekazal gehigarriak sortzearen errua elite baten esku dagoelarik. Honen eraginez, lurralde aberatsetako produkzio-gutuneetan, ordea, ingurugiroarekiko arazoak (lur esparru gutxitan produktu kimiko askorekin produzitzea eta abar) ugartzen dira.

BAINA, Hegoalde pobreen arazoa askoz grabeagoa da. Izan ere, populazioa goseak jota dagoen lurralde hauetan, Iparraldeko multinazionalen aginduz, nekazaritza ekintza ekonomiko nagusia izan arren, berau ez da populazioaren jan beharra asetzerari bideratzen, esportaziorako 'monokultiboak' indartzera baino... Gaur egun nekazal gehigarriak eta gosea aldi berean egotea elite batzuen negozio borobila izanik, joera gaixotu hauek gelditzea ez da batere erraza... Eta Gabonetako gehiegikeriekin, kontuz ibili!

XABIER ELIAS

«ARDATZA» aldizkari zuzendaria

Olentzaro elkarteak merkaturako produktuen euskarri gisa aurkeztu du

OLENTZAROK SUA MERKATURA DAKAR

Merkatura hurbilarazi dute Olentzaro. Maila komertzialean Olentzaroren irudia gutxi erabilia izan dela eta, herri tradizioetik jasotako pertsonaiak oraingoan sua merkatura ekarri du.

«*AINTZINA aintzinatean... Euskalerrietako bazter batean...*» hasten da Oxinondo herritxora Olentzaro darman kontakizuna. Haur askok Gabonetako oparizat izango duten kontakizuna, alegia. Eibar aldean mende honen erdialdera arte iraun zuen *Ixu* deitu errituak, zein-nean baserrietan bedekaturiko sua banatzen baitzen. Gazte talde batek egiten zuen, toki bakoitzean bertso

Merkaturatutako produktuek Olentzaroren irudi bera dute.

eta koplak abestuz. Sua eta neguko solstizioaren arteko harremanak, ordea, tradizio

honetaz gain beste hainbat ere sortu ditu Euskal Herrian, Bizkaiko *Gabon-mu-*

kurra, Arabako *Gabon-an-porra*, Nafarroako *Subilarioa* eta Zuberoako *Sukaroa*, esaterako.

Tradizio guztiok oinarri, etxe guztietan sua iraunarazteko eginkizunaz ageri zaigu Olentzaro ipuinean, Olentzaro Elkarte sortu berriak argitaratu duen produktuan. Baina ez da ipuina bakarrik Olentzaro azalberritu hau dakarkiguna, Gabonetako opari moduan saldu ahal izateko merkaturatu baititu aipatu elkarteak beste hainbat ekoizpen, pintatzeko koadernoak edo Olentzaroren alegia osoa gartzten duen liburua, esaterako.

Olentzaro merkaturatua

OLENTZARO izena darman ekimenaren helburua merkaturatu da, Euskal Herriko tradiziozko alegia eta ipuin ugariak argitarapen zein merkatu mailan islatzeko xedea baitute.

Arrunt ezaguna izan arren Olentzarorekin zerikusia daukaten Gabonetako arti-

■ Euskal Herriko tradiziozko kondaira eta ipuin ugariak argitarapen zein merkatu mailan islatzeko xedea dute

kuluek ez dute oso maiz erabili Olentzaroren irudia euskarri bezala. Izan dira horretan aritu diren saioak, baina orain arte Errege Magoek eta Aita Noelek bete dituzte merkatu erreferentziak urte amaierako data hauetan. Kalea, herri ohiturak izan dira Olentzaroren esparrua; ez, ordea, denda eta komertzioena. Aurkeztu duten egitasmoak, ordea, ez ei du Gabonetako ohiko beste irudien lehiakide izan nahi.

Gabonetako ekitaldi eta ekoizpen askori lotuta azaltzen badira ere —aurtengo «Egunkaria»ko jaia, adibidez—, Olentzaro guztiak ez dira gauza bera. Herri tradizioan oinarritutako irudia izaki, hau gauzatzerakoan gorputz eta itxura ezberdinak hartu ditu izen honetako pertsonaiak, historikoki ere bilakatzen joan den neurrian. Merkatu izaeraz jaio den Olentzaro honek itxura 'merkaturatua' jaso du. Inigo Ordozgoiti marrazkilariaren eskutik jaio den Olentzaro ez da hainbatetan irudikatua izan dena bezain zikin, gizen eta iluna. Sua ondoan eta irribarrea ahoan hurbiltzen zaie beste protagonistei. Ez dakar kristauen Jesusen jaiotzaren berririk, ezta ikatzik ere, sua baizik.

Enpresa formaz gauzatu den Olentzaro ekimenak euskal kultur arloko hainbat

Olentzaro, neguko solstizioaren sua

OLENTZARO hitzaren jatorria aztertzerakoan baztertu ezinezko gizona da Bittor Kapanaga. Kapanagaren ikerketaren ondorio baita Olentzaro ekimenaren oinarria.

Kapanagaren teoria azaldu baino lehenago baziren beste hiru: XVII. mendekoa bata, Lope de Isastirena. Honen arabera «onen-aro» hitzean zuen jatorria Olentzarok. Azkue eta Lafitten teoriaren arabera olen-aro (Olen/Noel metatesia) adierazitik zetorren. Hirugarren teoria Altube eta Caro Barojarena zen. Olentzaroren jatorria «o» letraz hasten ziren gabon kantuen multzoari deitzeko erabiltzen zen *Oleries*-en topatu behar zelakoan zeuden.

«Barandiaranek ez zituen hiru teoria hauek gogoko eta nik nirea agertu nion. Barandiaran benetako amaiera aro zelakoan zegoen. Nire teoria agertzean, beretzat hori

zela adierazi zidan», esan digu Bittor Kapanagak. Ikerketak, Olentzaro izena «oles-aro»tik zetorrela erakusten zuen. Oles-etik, hots, jairako deia esan nahi duen hitzetik, zetorrela. Beraz, teoria honen arabera Olentzaro ez da pertsonaiaren izena, aroarena baizik, Olentzeroren -ero amaiera, gaztelaniazko -ero lanbide atzizkiaren eraginez harturikoa da. Egun, ia 50 urteren ondoren tesi hau da nagusitu dena.

Ezagutzen diren ohiturak aztertuz gero, Kapanagaren iritziz ia 10.000 urte atzera joz gero topo egiten dugu Olentzerorekin. Neguko solistizioa ospatzeko egiten zituzten errituei lotzen zaie. *«Sua berriztu eta etxerik etxe banatzen zuten. Eguzkia berriz gorantz hasten*

denean sua berriztu eta gero su sakratua banatzen zuten lehenengo erlijio zaharrean».

Sua norbaitek banatu behar, eta hori sugina zen. Aurpegia beltzituta, eskuan farola edo sua eramateko tresna zituen suginak; hortik Olentzaroren irudira tarte txikia dago. Denborarekin gauza gehiago erantsi dizkiote Olentzarori: Kristoren jaiotzaren berri emaile zela hasieran, hau duela 900-1.000 urte inguru, pipa erretzailea zela duela berrehun urte inguru edo, tripontzia izatea geroago eta azkenik oparien funtzioa azken hamarkadetan gehitu zaio Olentzarori, Kapanagak adierazi digunez. Gaur egungo gizarteak hurrengo urteetan zer gehituko dion pentsatzea geratzen da.

partaidek osatu dute. Prozesua koordinatu eta dinamizatzeaz arduratu direnak Urtsa Errazti eta Joseba Kampo dira; lan teorikoa, berriz, Bittor Kapanagaren eskutik etorri da, bere azterketan oinarritu baitira Olentzaroren irudia sortzeko.

Elkartearen osaketa

IRUDI hori marrazteaz Inigo Ordozgoiti arduratu da, bereak dira liburu eta kondairako marrazkiak. Elkartearen hitzetan, *«ikuspegi moderno eta duinago»* batez egindako Olentzaroren iru-

Bittor Kapanagak aztertu du Olentzaroren jatorria.

dia egin baitu. Baina enpresa egitura aukeratu duten arren, euskal kultur erakunde oniritzi eta laguntza beharrezkotzat dute. Ondorioz, hasiera batetik Eusko Jaurlaritzako Kultura

Saila eta Euskaltzaindiaren laguntzaz bideratu dute egitasmoa. Aurtengo Gabonetan Olentzaroren sua lagunduta dator.

ARANTXA ERASUN

Energiaren Euskal Erakundeak datorren urtean ireki dezake energia eolikorako parkea

HAUSPOEK SORTUTAKO ARGIA

Energiaren Euskal Erakundeak datorren urterako Euskal Autonomi Elkartearen energia eolikoa ekoizteko parkea irekitzekotan ari da. Euskal Herriko bigarrena.

KARBONO dioxidoko isurketak murrizteko energia berriztagarrien aldeko apustua egin zuen jada Europako Batasunak 1992an onartutako «Altener» programaren bitartez. 2005. urterako orain energi ekoizpen osoaren ehunetik lau osatzen duten energi berriztagarrien portzentaia bikoiztea du helburu. Energia sortzeko azpiegituraren aldaketa nabarmenak soilik gauza dezake horrelakorik eta Euskal Herriko azpiegiturei dagokionez, oraingoz urria denez energia berriz-

Erreniegako parkea Nafarroan dago. (Argazkia: Joxe Lacalle).

tagarrien portzentaia ehunetik zortzitik oso urrun dago. Eolikoa da —minizentrale hidrauliko, eguzkiko energia, biomasa, hiri hondakinen errausketarekin batera, besteak beste— berriro daitezkeen energiek ekoiztutako argindarra lortzeko sistematariko bat.

Nafarroan dago Euskal Herriko parke eoliko bakarra, Perdon izeneko mendi-

katean. Hurrengo urteetan, ordea, parke berriak egiteko asmorik bada Nafarroan. Datorren urtean Alaizen kokatuko dute bat, Arizen hurrengoan, 1999an Belaten eta mende berria hasterako La Negrán beste parke eoliko bat izango da. Kokaguneak aukeratzeko haizearen eragin handiena duena bilatzen da, baina Nafarroan Pirinioetako es-

kualdea haizetsuena izanik ere, bertan parkerik kokatzea alde batera utzi dute edukiko lukeen ingurugiro eragina dela eta.

Inbertsioa eta emaitzak

ENERGI mota honen inguruan egindako ikerketek diotenez, ekonomikoki bideragarri izateko parke batek bere inbertsioaren gain

Elektrizitate konpainiei 11,5 pezetan (libera erdi) saltzen zaie argindar kilowatioa.

% 13ko errendimendua izan behar du. Egun kilowatio bat inguru potentzia lortzeko 160.000 pezeta (6.400 libera) inbertitu behar dira, eta elektrizitate konpainiei, oster, 11,5 pezetan saltzen zaie argindar kilowatioa. Aldea, ikus daitekeenez, oso nabarmena da.

Julen Rekondo EKI talde

ekologistako partaidearen arabera, «beste energia arruntek bezainbesteko emaitzak lortzen ditu gastu berdinarekin. Eguzki energiarekin ez da hala gertatzen, garestia ateratzen baita plaka fotoboltaikoaren bitartez energia lortzea».

Izan ere, eguzki energia bideratzen duten plakek eoli-

koak baino etekin askoz ere txikiagoa eskaintzen dute eguzkia 10-12 ordutan bakarrik agertzen delako egun osoan zehar eta haizea, aldiz, egun osoan.

Desabantailen artean soinuarena eta inpaktu bisuala ditugu. Hiriguneetatik urrun jartzen badira ere, haize errota hauen besoek motorrak martxan jartzen dituztenenean soinu handia ateratzen dute. Ikusmeneko eraginari dagokionez, parke eolikoek kokaguneak oso kontuan izan behar du haize erroten altuera, txoke handia eragin baitezakete. Hala ere, sistema eolikoaren aurka ahots gehien altza dituen hutsunea animaliei egin diezaiekeen kaltea da, hegazti ugari tupust egiten baitute zutabe garai hauekin.

Etxean ere bai

PARKE eoliko bat jarri artean, ordea, edozeinek jar dezake energi eolikoa bere etxean. Haize sortzailea martxan jarri ahal izateko

lehenengo gauza haizea nahikoa badagoen ziurtatzea da. Urtero neurraketa zehatzak burutzen dira eta horren arabera gomendatu daiteke energi mota honen sortzaileen kokatzea.

Asteburuetakoa etxe baterako instalazioa 200.000 pezeta (8.000 libera) ingurukoa da eta modu iraunkorrean bizitzeko instalazioa 3.000.000 pezetaraino igotzen da Javier Serrano Solar Mochuelo enpresako arduradunaren arabera. Etxean energi mota hau nahi duenak haize sortzailea energia gorde ahal izateko tresna eta erregulatzailer bat ipini behar ditu sistema martxan jarri ahal izateko. Izan ere, erabiltzen ez den energia gorde egiten da behar den garaierarako. Oraingoz, dena den, Serranok dioenez plaka fotoboltaikoak gehiago eskatzen dira energia eoliko sortzaileak baino.

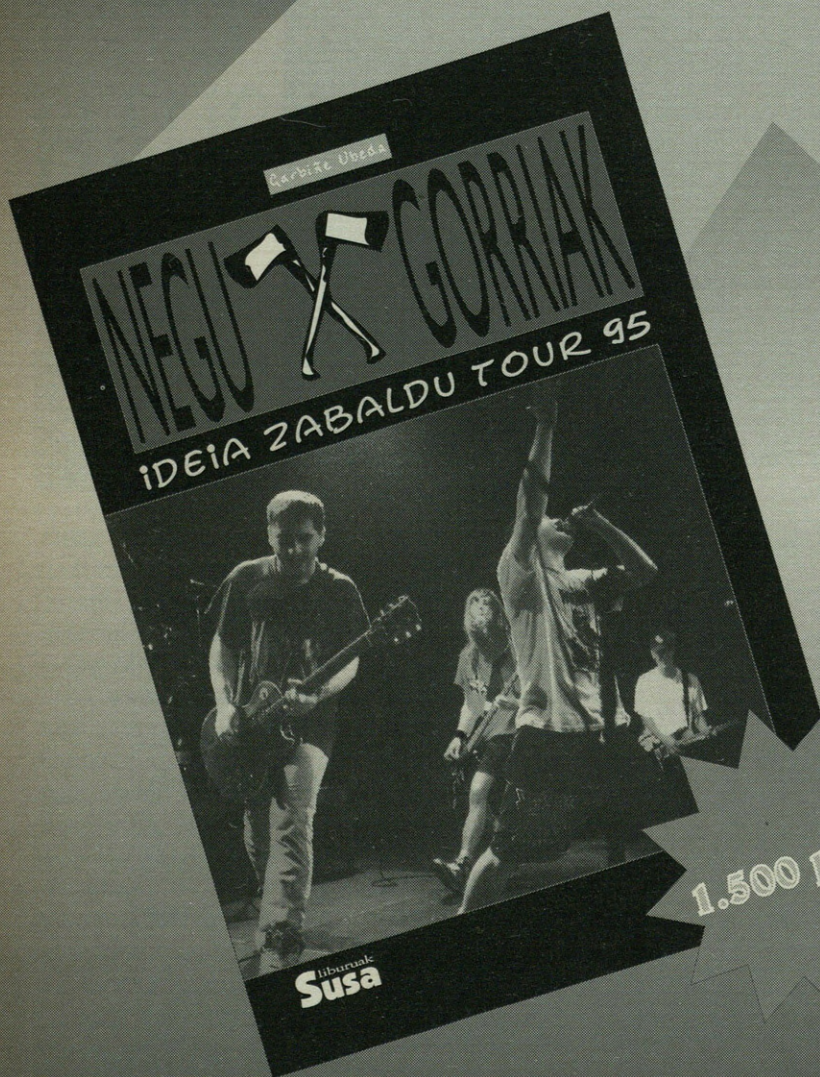
**ANDONI URBISTONDO
ARANTXA ERASUN**

Egun, kilowatio bat inguruko potentzia lortzeko 160.000 pezeta inbertitu behar dira

ESKAINZA BEREZIA

ARGIA REN

HARPIDEDUNENTZAT

1.500 pzta.

**ARGIAren harpidedun bazara
ZEREN ZAIN ZAUDE?**
Orain, gustoko tituloa eskura
dezakezu prezio ezin hobean

**Nobedade honetaz gain beste
hainbat dago aukeran. Nahikoa
duzu dei bat egitearekin eta
behar duzun informazioa izango
duzu**

943 - 37 15 45

E S K A E R A O R R I A

Izenburua	Prezioa	Kopurua	Guztira

Kobratu beharreko kantitatea

1 Transferentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

EN ABIZENAK

ALEA

FNOA

ROBINTZIA

HERRIA

HARPIDETZA ZBKIA.

ZBKIA.

PISUA

LETRA

KODE POSTALA

1 VISA / KREDITU TXARTELA

SINADURA

EN ABIZENAK

ARJETA ZENBAKIA (16 digitu)

ADUZITATE DATA

HARPIDETZA ZBKIA.

SINADURA

Gazteen % 90 langabezian dago edo behin-behineko lanean ari da

LAN MERKATUAREN PLAZAN ARIN-ARINAK DANTZATZEN

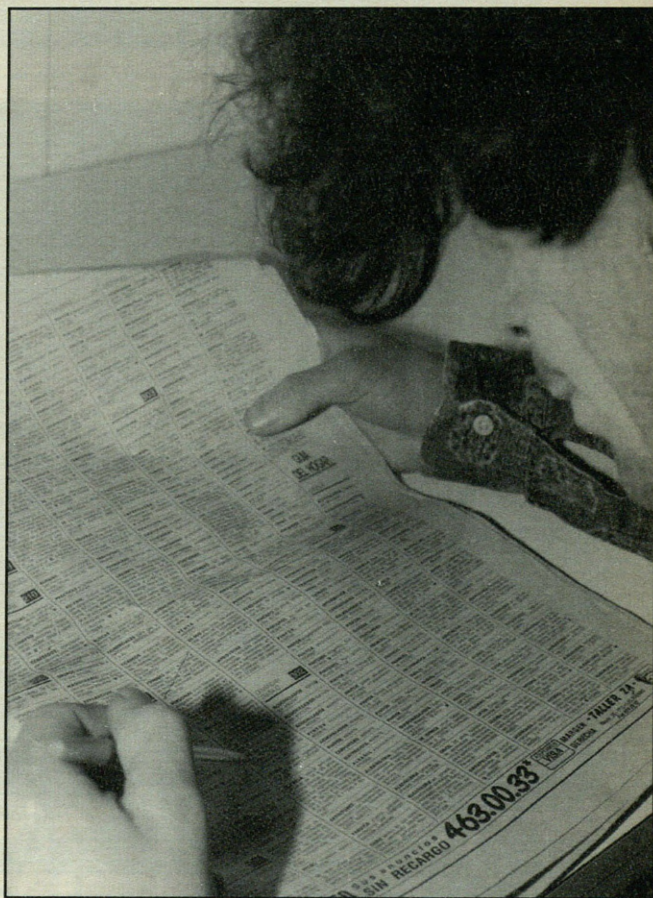
Hego Euskal Herriko gazteen erdia langabezian bizi da, eta lanean ari direnen % 76k behin-behineko kontratua du. Lan finkorik ez, ezin bizitza planifikatuz, merkatuak inposatutako arin-arinak dantzatzera behartuta daude.

INFORMATIKA enpresa batean hasi zen lanean duela hiru urte, eta egun kontratu finkoa du. «*Honi esker, etxebizitza erosi eta etorkizuna planifikatzeko aukera daukat*», esan digu Jon Aranak. 28 urte ditu eta berak dioenez, «*nire egoera pribilegiatua da*». Eta hau dugu gazte gehienek pentsamoldea: lan iraunkorra izatea pribilegio hutsa dela. LAB sindikatuak kaleratutako datuen arabera, 10 gaztetik soilik batek ditu lan baldintza iraunkorrak.

Euskal Herriko gazte langabezi tasa Europako altuenetako bat izateaz gain —% 47,1 1995eko lehenengo hiruhilekoan—, gero eta nabarmenagoak egiten dira lan merkatuak gazteei inposatutako 'arin-arinak'. Lan merkatuaren erreformak

ekarritako lanaldi ez-osoko kontratuak zein 'zabor' kontratuak gazte eta emakumeen lan baldintzetan eragin zuzena izan dute. Eta honen ondorioz, soilik gazteen % 10ek eta emakumeen % 30ek ezagutzen dute lan arloko iraunkortasuna.

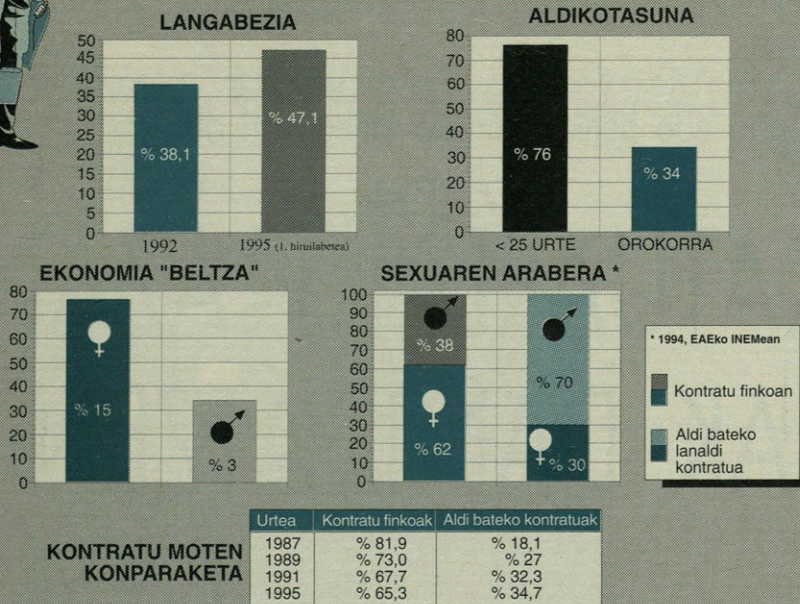
Baina datuak baino argigarriagoak, inguruan ezagutzen ditugun hainbat eta hainbat kasu daude. Posta banaketa, garbiketa lanak, inkestak, ume zainketa, ostalaritza lanak, atez ateko salmenta... Prestatua egon arren, edozein baldintzatan lan egitea ohikoa bilakatu da euskal gazteriarentzat. «*Egun, zaila da kontraturik gabeko lana aurkitzea*»-esan digu Mireia Gonzalezek, enpresariak dituzten abantailekin ia beti kontratua eskaintzen baitute. Baina

Lanean aritzen diren gazteen % 76k behin-behinekotasun egoeran jarduten dute. (Argazkia: Itziar Diaz de Durana).

bestetik, lan baldintzak nahiago duzula kontraturik gabe lan egitea eta gi-

GAZTEAK ETA LAN MERKATUA

ITURRIA: LAB sindikatua

«Enpresariak gazteak kontratatzen hasi dira, hauek kaleratzea munduko gauzarik errazena delako»
CRISTINA RUIZ

zeta ingurukoa izan daiteke. «Eskerrak ama izateagatik laguntza txiki bat jasotzen dudala. Ez du, baina, gebiegirako ematen eta horregatik nire etxeko logela bat alokatu behar izan dut».

1.000 metro karratuko biltegi handi bat garbitzeagatik hileko soldata 25.000 pezeta, edota posta banaketa egiteagatik paper bakoitzeko pezeta bana irabaztea eskaintzen du egungo lan merkatuak. «Kontratuak izateak ez ditu baldintzak hobetzen eta denon gaitza bilakatu da baina lanbide eta lan baldintza txarretan aritzea».

Enpresaren kortesia

GAZTEEK bizi duten egoera ekonomiko larri honen hurrengo adierazgarria diputazioek ematen dituzten pobrezia plangintzak ditugu. Laguntza ekonomiko hauek jasotzen dituzten pertsonen profila zera da: 25 eta 34 urte bitarteko pertsonak, % 34 buru bakarreko familiak dira eta eskaera egiten dutenen % 53 emakumezkoak.

Cristina Ruiz lanbide desberdinetan aritu da eta aski ondo ezagutzen ditu lan baldintza eskasak. «Enpresariak gazteak kontratatzen hasi dira, hauek kaleratzea munduko gauzarik errazena delako». Bi hilabete kon-

Posta banaketa sos batzuk irabazteko lanbidea bilakatu da askorentzat. (A.: Itziar Diaz de Durana).

zarte segurantzaz ordaindu beharrean, soldata duin bat irabaztea».

Mireiak 28 urte ditu, eta ikasketak bukatu bitartean hiru lanbide desberdin bu-

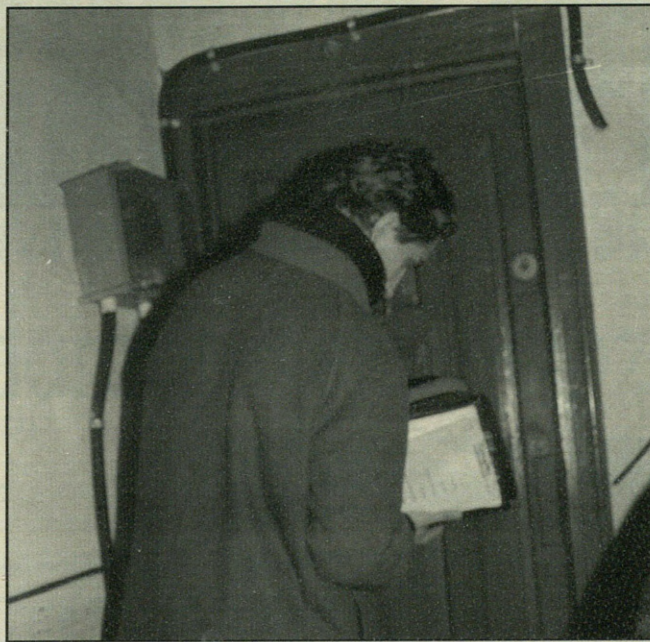
rutzen ditu. Biltegi handi bat garbitu, haurrak zaindu eta posta banaketan aritzen da bizimodua ateratzeko. Kontraturik gabe, «errentagariagoa suertatzen delako»,

hilero ateratzen duen soldata 80.000 pezeta (3.200 libera inguru) ingurukoa da. Egutero 8 ordutik gora egiten ditu lan eta, beraz, lanordua ordaina 200 pe-

traturik gabe aritu eta gero, sinatu eta 15 eguneko froga epean kaleratu izana, 'zabor' kontratua behin eta berriro berritzera behartuta, ala ohararazpenik gabe eta axolagabe kaleratua izatea dira Cristinak dituen lan esperientziak. «Enpresariak mila tranpa ezagutzen dituzte eta ez badituzte ezagutzen aholkulari batengana jotzea baino ez dute. Langileei ordaintzea baino merkeago ateratzen zaie».

25 urte ditu eta dagoeneko barre egiten dio lan mailan ezagututako esperientziari. «Baldintza hauek bobetzea 'kortesia' bilakatu dela esango nuke. 15 eguneko abisu epearekin kaleratzea adibidez, enpresaren kortesia da».

Ostalaritza mailan aritu da batez ere, «eta egun dena egiten da kontratuekin. Ze-

Diru gutxiko lanbidea da inkestariena. (Itziar Diaz de Durana).

lako kontratuak gainera! Lan baldintzak eskasak salatzen saiatu den bakoitzean ezinezkoa izan du. «Lagu-

nak ez izorratzeagatik askotan aldegin dut eta kitto. Baina beste batzuetan, salaketa ezin izan dut burutu

dena ondo lotuta baitzuten».

Cristinarekin hitz egiten ari garela Alexei K., bere senarra, heldu da. «Bi inkestak egin ditut goiz osoan». Kanpoan euria eta hotza dago eta atez ate lau orduz ibili eta gero, 1.400 pezeta irabazi ditu. «Inkestak egiteagatik ordaintzen dutena azken lau urteetan ez da aldatu, 700 pezeta inguru dira». Alexei liburu salmentan aritzen da asteburuetan eta beraz, ez du jai egunik hartzen. Bikotea alokatutako pisu batean bizi da eta eurekin batera beste bi neska daude etxeko gastuak gutxitzeko.

«Denon gaitza da», dio Mireiak. Lan merkatuak gazteei inposatutako arin-arinak inguruan edota etxe barruan aurki daitezke.

MYRIAM GARTZIA

aizu!ren harpidedun izan nahi dut!

Izen abizenak.....

Helbidea.....

Tnoa.....P.K.....

Herria.....

Herrialdea.....

Bankua.....

Sukurtsal zk.....

Kontu zk.....

Urtebeteko harpidetza: Hego Euskal Herria eta Estatuak: 6.500 pta. Ipar Euskal Herria eta atzerria: 11.500 pta.

Diputazio kalea, 3 - 1.
40009 Bilbo - Tel. (94) 423 15 52

AIZU!
irakurtzen dudanean gusturago nago, zergatik ez zara harpidedun egiten?

Donibane Lohizuneko Jai- alaiian liburu azoka

DONIBANE LOHIZUNEKO EUSKAL KULTUR EGUNA

Foire aux livres,
disques et C.D
en Euskara,
le 16 décembre 1995,
au Jai-Alaï de
Saint-Jean-de-Luz

10'00:

AZOKAREN HASTAPENA /
Ouverture de la foire

15'00:

KUKUBILTZO TALDEAREN
«JAIOTZA» HAURRENTZAT /
Spectacle pour les enfants
par la troupe Kukubiltzo

20'00:

AFARI HERRIKOIA /
Souper traditionnel

22'00:

DANTZALDIA / Bal
SUSTRAIA

**Abenduaren
16ean
larunbata**

ANTOLATZAILAK / ORGANISATEURS

aeK

ALFABETATZE, EUSKALDUNTZE KOORDINAKUNDEA

EREINTA BIL

Hauspola

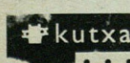
GAROA

 **LA CAVE
ARNOTEGIA**

egin

IRULEGI IRRATIA

 ARGIA

 kutxa fundazioa
fundación

 SOKOA

GURE IRRATIA

egin
FM 102.0

«Ahaztuta neuzkan entrenatzaile lanaren dardara eta emozioak»

Agian futbol merkatuan saltzaile ona izateko ez du itxura ponposorik, agian futbol giroan harro-harro ibiltzeko beste hainbatek baino arrazoi gehiago izan arren pertsona apal eta zintzoa izaten saiatzen den horietakoa; Jabier Irurretari, azkenik, bere koloreekin aritzeko aukera iritsi zaio, eta ez dauka aurtengo Olentzero berezia alferrik galtzen uzteko asmorik.

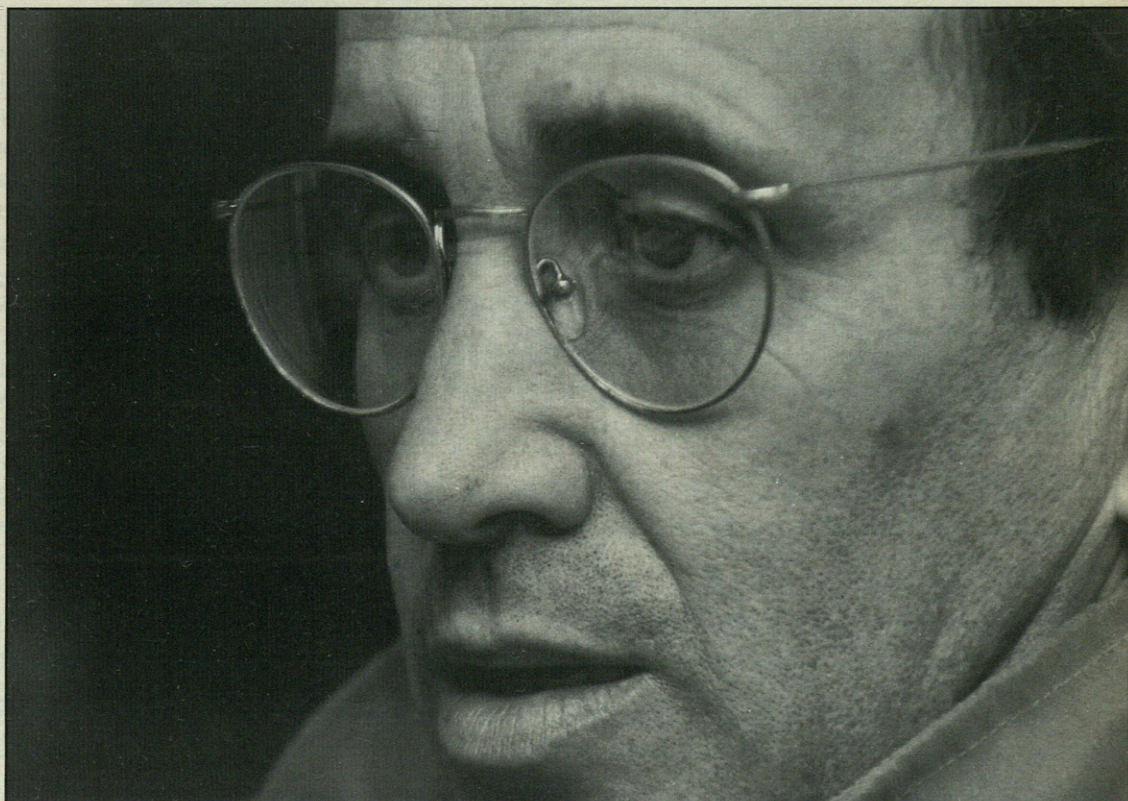
Irundarrak ez al dira Athletic-zaleak, Jabier?

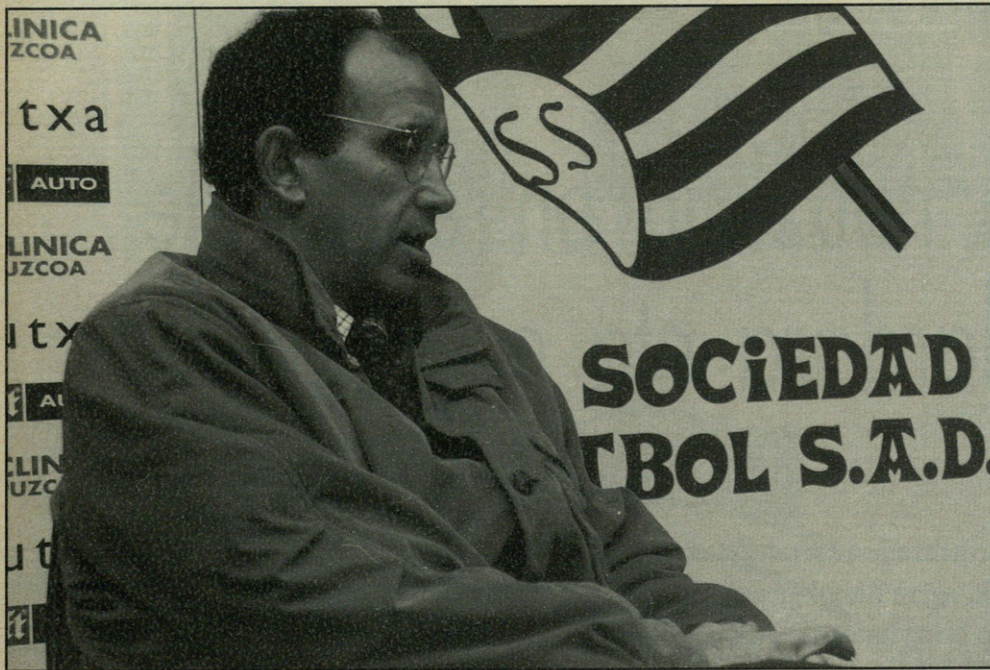
Aspaldidanik galdu zuten bilbotarrek ohore hori. Zaharrenek oraindik Bilbo aldera jo lezake baina bestela, Gorritik Realarekin fitxatu zuen garai haietatik hona, txuri-urdina nagusitzen da Irunen. Hamabi urte nituela ikusi nuen Real lehenengo aldiz Atotxan; Olentzeron bildutako xoxe-

kin sarrera ordaindu eta partidu hura ez zait sekula ahaztuko. Realak zero eta bost galdu zuen Di Stefano, Puskas, Del Sol eta beste batzuen Real Madrident aurka. Gero Real Unionetik, 19 urte nituela, Atletico Madridek fitxatu ninduen orain bezala, baina nagusi zelako; bestela seguru ari Realera etorriko nintzen.

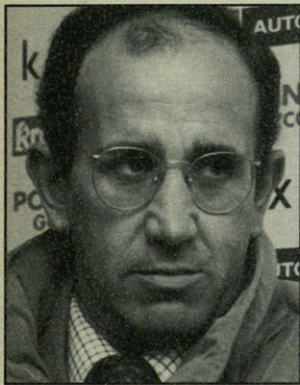
Beraz, Olentzerotako

«Diruak eta beti irabazi behar horrek bizimodua zail samarra egiten du. Futbola uzten dutenen artetik portzentaia handi batek mundu honetatik aparte bizitzea erabakitzen du».
(Argazkia: Garikoitz Garaialde).

«Fitxaketa asko izanagatik ez pentsa talde batek bat-batean gora jo behar duenik. Itxaropenetan ito baino hobe izaten da errealtateari eustea». (Arg.: Garikoitz Garaialde).

opari aurreratua izan da Realak zuri deitzea?

Bi irakurketa egingo nituzke: alde batetik ilusio handia egin dit Realak nirekin akordatzeari baina bestetik, Athletic utzi eta gero pasa ditudan zortzi hilabete hauek zoragarriak izan dira. Bizkaiko entrenatzaileei ikastaro batzuk eman eta hortik aurrera, bake santua! Ahaztuta neuzkan entrenatzaile kargu batek sortzen dituen dardara eta emozioak.

Denboraldi amaierara arte behintzat tentsio batean bizitzea tokatzen zait.

Nolanahi ere, eskaintza bat baino gehiago izan duzu hona etorri aurretik: Sevilla, Rayo...

Aulkitara itzultzeko ez nuen presa handirik. Areago, Urangak, Realeko presidentek deitu eta gero Iriarterekin hitz egin nuen eta segitzeko animoak eman nizkion, ez zitzaidan egoera horren larria iruditzen. Era-

NORTASUN AGIRIA

Duela 47 urte jaio zen Irunean ● Real Unionen ari zela, 19 urte zituenean, Atletico Madriderik fitxatu zuen ● Espainiako bi liga eta Errege Kopa bat irabazi ditu talde madrildarrarekin

● Besteak beste Sestao, Logroñes, Oviedo, Racing de Santander eta Athletic entrenatu ditu ● Emaztea, Maria Pilar, irundarra du eta hiru seme-alaba dituzte: Idoia, Laura eta Xabier ● Ingeniari teknikoa da eta ingeniartza laugarren mailan utzi zuen, nahiz eta goi mailako entrenatzailea izan ● Bere herriko festak, San Martzialak, sekula galtzen ez dituen horietakoa da

«Jokalari onak aurkitzea Euskal Herrian, bi milioi pasatxo garen honetan eta hiru talde elkarri mokoka, askoz ere zailagoa da»

bakia, ordea, alde zuretik hartuta omen zeukaten. Batez ere Numanciak Errege kopatik kanporatzea izan dela uste dut Salva kargutik kentzeko arrazoia.

Sestaoren entrenatzaile zinela Toshackek aurea hartu zizun. Garai hartako Realak eta gaurkoak zer ikusirik ba al dute?

Oso gutxi. Kontuan har ezazu Liga irabazi berrikan zegoela taldea. Arkonada, Bakero, Begiristain eta abar aipatzearekin dena esanda dago. Gure erronkak hortik joan behar du, oraintxe Realak dituen gazteak haien mailara iristea. Joan den igandean, esaterako, zelaian hogeita bat urteko lau jokalariek zeuden eta gazteek denbora eman behar zaie ogibide honen sekretu guztiak ikas ditzaten.

Kodro gabe Realak ez dela talde berdina diozu, zergatik?

Kodrok taldearen maila markatzen zuen. Denboraldi batean jokalariek 28 gol egitea ez da normala. Pentsa ezazu zenbaterainoko garrantzia duen, era horretako futbolari bat aseguru bat da. Hutsune hori betetzeko klubak Craioveanu eta Purk fitxatu ditu; oraindik diferentzia nabarmena dago, baina epe motzean espero dezagun beraien golekorrak gaitasuna erakustea.

Printzipioz atzerritarrengan konfiantzarik ez dugu galtzen; orain, exigitutakorik emango ez balute, atzerrian arrantza egin beharko genuke hain premiazko dugun goleatzaile baten bila. Klubeko zuzendariek horixe agindu zidaten akordioa sinatu genuenean.

Joseba Etxeberria izan zitekeen Kodroren oinordekoa?

Oraindik goiz da hori jakiteko, baina ikusitakoaren arabera baliteke. Oso jokalaria azkarra da, ausarta eta berak daukan erritmo aldaketa horrek min handia egiten du. Etorkizun handiko jokalaria da.

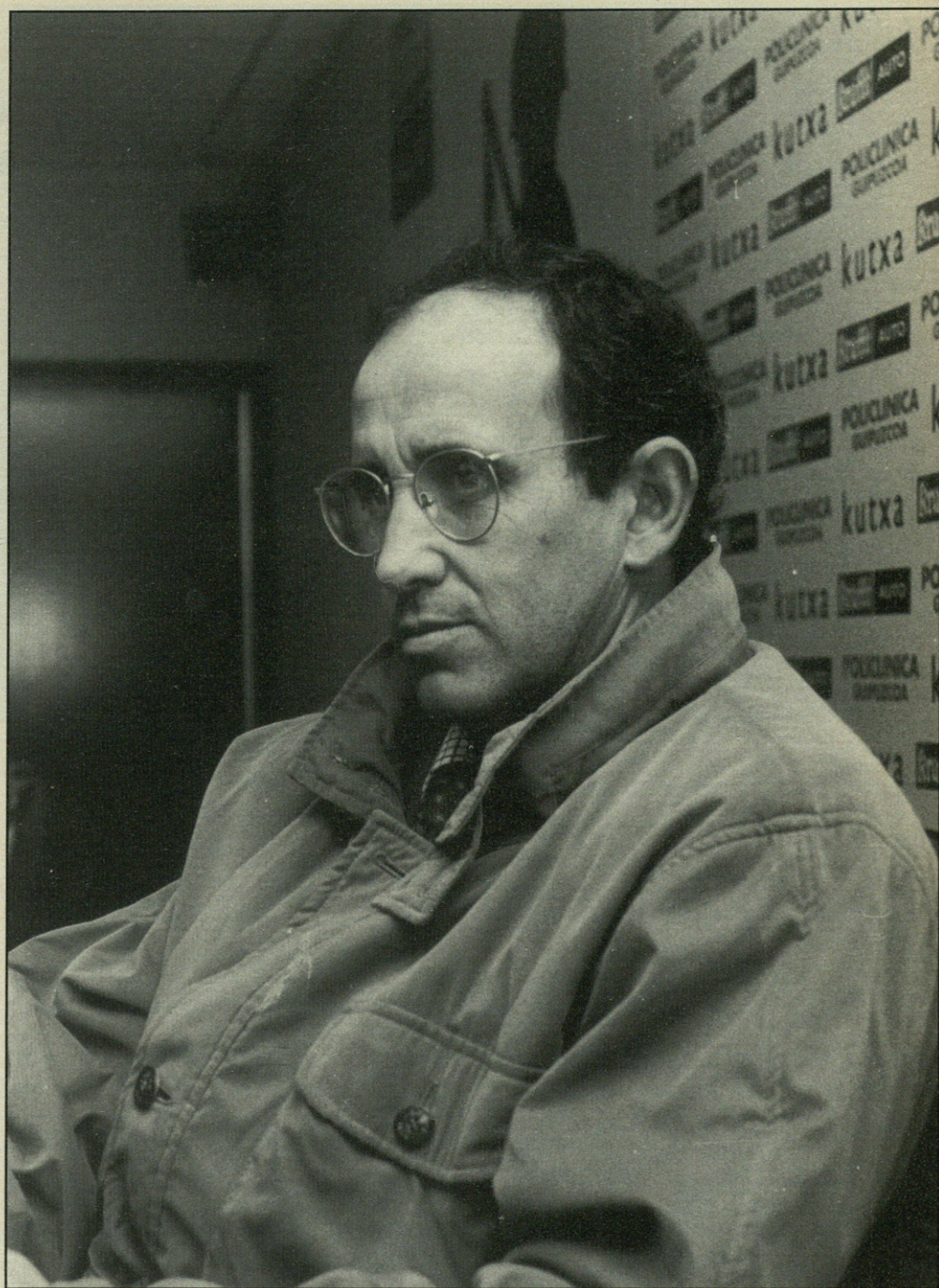
Atzerritarrek eta barrobiko lana betiko kontraesan, Ajax batek inbidia ematen du?

Inbidia, begirunea eta nahi duzun guztia, baina ez ditzagun ezinezkoak eskatu. Batetik, Ajax ez da bakarrik harrobiko lanaren fruitua; nik dakidala Littmanen, Finidi eta beste batzuk kanpotik ekarri dituzte. Horrez gain, hamar milioiko biztanlerian jokalaria onak aurkitu edo Euskal Herrian bi milioitik pasatxo garen honetan eta hiru talde elkarri mokoka, askoz ere zailagoa da.

Holandarren futbol estiloak, aldiz, aho zabalik uzten nau. Teknika eta ahalmen fisikoa neurri gorenean uztartzen dute eta alde horretatik guztion ispilu eta eredu beharko lukete.

Golak egiteari baino ez bartzeari ematen omen diozu garrantzia.

«Iriarteri segitzeko animoak ematen nizkion; erabakia, ordea, alde z aurretik hartuta zeukaten»

■ «Ni erasoko futbolaren maitale naiz». (Argazkia: Garikoitz Garaialde).

Atzean babesa behar da baina erasoan jokatzea ere gustatzen zait. Fama hori, komunikabide batzuek jarri

zidaten Bilbon eta neurri batean entrenatzaile baten lana gutxiesteko modu bat da. Argentinan Menotti eta Bيلdoren artean izandako eztabaida sartu dute komunikabide batzuek, eta besterik ez. Batzuk praktikotasuna besteak ikuskizuna, irrati eta prentsak puztutako baloia

izan da hori. Gaur egun arautegi berriarekin garai-pena hiru puntuz saritzen den heinean, talde baten erasorako joerak geroz eta nabarmenagoa izan behar du. Futboleko, taktika eskema edo zenbakiak baino gehiago, norberak dituen indarrak eta arerioarenak

«Futbol mundutik asko bizi gara eta bakoitzak bere interesen alde jokatzeko du». (A.: G. Garaialde).

neurtzea da garrantzizkoa. Ni erasoko futbolaren maitalea naiz. Valenciako aulkitik Viola bat eserita ikusi, zelaian Mazinho, munduko txapelduna, Mijatovic edo Zubizarreta aurrez aurre ikusteak zer pentsatua ematen du. Lehen esan dizudanez, gure helburua jokalaria gazteak mailarik onenean prestatzea da.

Komunikabideak aipatu dituzu. Hainbesteko eragina al dute zuengan? Futbol mundu honetatik asko bizi gara eta bakoitzak bere interesen alde jokatzeko du. Futbolmania delako hitz zelebre hori azaldu da eta neurri handi batean komunikabideen eraginez. Garai batean gazteek musikarako, dantzarako edo auskalo zertarako zaletasuna bazuten, hartara jotzen zuten. Orain, berriz, agian drogetatik ihes egiteko aitzakian edo, futbolaria eredu bezala jartzen dute. Batik bat gazte jendearen artean. Neu ezin hasiko

naiz kirol honi buruz ezer txarrik esaten, baina futbola bere testuingurutik ateratzea ere ez zait bidezkoa iruditzen. Futbolaria futbolaz dakien gazte bat da eta horretarako trebatua. Hortik aurrera politikaz edo berdindio edozertaz galdetzen zaionean sarritan menperatzen ez dituen gaiez jarduten du, komunikabideek beste edozein iritzi espezialduren parean jartzen dutela. Futbola puztuegia dagoela iruditzen zait.

Aurten zazpi fitxaketa egin dira, hori Donostian aspaldi ez zen gertatu.

Fitxaketa asko izanagatik ez pentsa talde batek bat-batean gora jo behar duenik. Itxaropenetan ito baino hobe izaten da errealtateari eustea. Estatuko Ligari begi-

ratu eta azter ditzagun beste taldeetako jokalaria. Nik aste pare bat daramatzat hemen eta garaipenak agindu baino eguneroko lanak emango dituen fruituak segurtatzen ditut. Denboraldi hasierako aurrekontuak sarritan zerbait saldu nahi duenaren hitz hutsetan gelditzen dira eta jakina, egoera horretan azkenean entrenatzailea izaten da errudun.

Oviedo, Racing de Santander eta Logroñesen entrenatzen ibilitakoa zara. Etxekoen artean lan egitea abantaila al da?

Dudarik ez, Realeko gazteen ilusiorik handiena elastiko txuriurdina janztea den aldetik, bereak eta bi emango dituela seguru zaude. Horretaz aparte izakera eta sen-

timenduak antzekoak dira; ezaugarri hauek bideratzen jakinez gero lana asko errazten da. Beste taldeetan jokalaria eta klubak merkatarik kontratu baten bitartez lotuta daude; hemen berriz bihotzeko sentimenduak ere sartzen dira jokoan.

Nola liteke orduan, erlajazio edo konzentrazio falta izatea jokalaria baten?

Edozein lanbidetan gertatzen den bezala, urte guztian sasoi betean egotea ez da erraza. Kanpoko faktore anitz daude jokalarien errendimenduan eragina dutenak: emaitza bolada txar bat, familia, prentsaren kritikak eta abar.

Jokalaria batek psikologikoki oso indartsua izan behar du denboraldi osoan zehar maila berean mantentzeko. Talde osoaren animoa mantentzea izaten da entrenatzailearentzat gauzarik zailenetakoa.

Profesional mailako fut-

«Futbola bere testuingurutik ateratzea ere ez zait bidezkoa iruditzen; futbola puztuegia dagoela iruditzen zait»

« Beste taldeetan jokalaria eta klubak merkatari kontratu batez lotuta daude; hemen, berriz, bihotzeko sentimenduak dira jokoan »

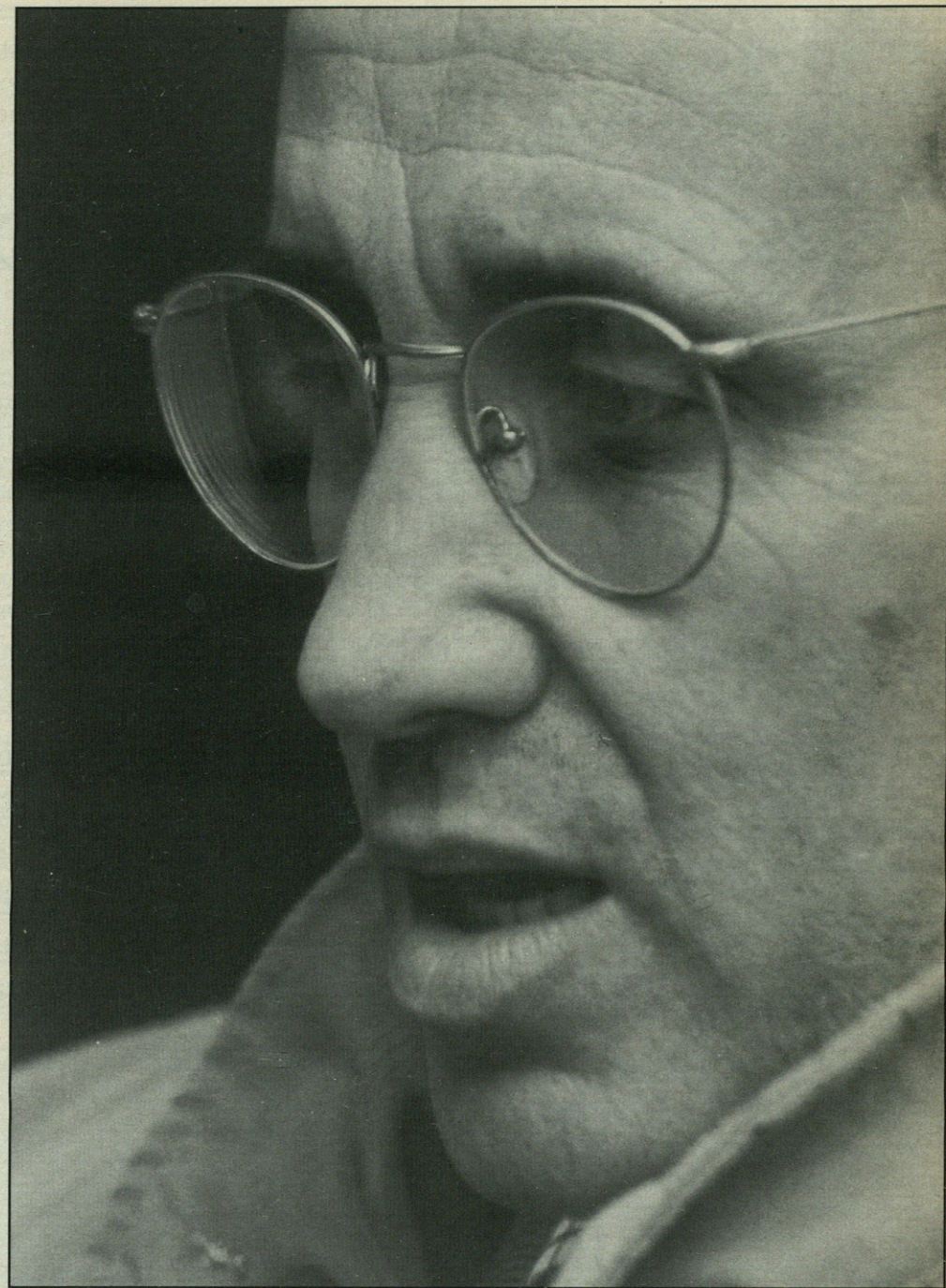
bol giroa hain gogorra al da?

Nik Sestao entrenatu nuen hura familia bat zen, edozer egin behar zenean kirol mailan izan edo bestela, denak bat egin eta inplikaturik sentitzen ginen. Hemen, berriz, lehenengo mailakoak garen aldetik diot, presioa non-nahitik datorkizu, tentsio batean bizi zara eta gero kanpotik datozen zenbait arazok ere eragina izaten dute. Bestalde, profesionaltasunak, diruak eta batik bat beti irabazi behar horrek bizimodua zail samarra egiten du. Futbola uzten dutenen artetik portzentaia handi batek mundu honetatik aparte bizitzea erabakitzen du eta nik uste hori nahiko adierazgarria dela.

Datorren astean Euskadi-Paraguay San Mamesen.

Irlandaren aurka Euskadik jokatu zuen lehenengo neurketan jokalaria gisa parte hartzeko ohorea izan nuen eta geroztik ere ez huts egiten saiatu naiz.

Euskaldun batentzat oso gauza polita da, hunkigarria, baina denok ezagutzen ditugun arazoak direla medio, asko kostatzen da horrelako konpromezuak antolatzea. Profesionalon aldetik behintzat, jokalaria nahiz entrenatzaileok beti prest gaude mota honetako eki-

■ **«Kodrok taldearen maila markatzen zuen. Era horretako futbolari bat aseguru bat da». (A.: G. G.).**

taldietan. Zoritxarrez, bulegotan arazo gehiago izaten da gurekin baino.

Eta San Mamestik atera gabe Errege egunez Athletic-Real.

Opari ederra jasoko du irabazten duenak. Derbi guztiak bezala, ezer baino lehenago indarra eta pasioz be-

tetako neurketa izango da. Baina utz egidazu datorren jaiko partidua prestatzen, Realak mailaz maila egin behar baitu gora.

Beraz, Jabier, 1996. urte berrirako itxaropen onenak Realarekin?

Handikeriatan erori gabe, talde honek lehen mailan

lasai ibiltzeko kategoria duela erakutsi behar du lehen lehenik, eta gero geroakoak. Urte Berrirako, beraz, denak elkar ulertuz eta lagunduz Real handiago bat egiteko asmotan bidera ditzagula geure indarrak.

MARTIN AGIRRE

Azoka, feria eta sukaldaritza

AGUR benur aurtengo Durangoko Azokari. Edo feriari. Fauna ugaria aurtengoa ere. Dinosaurioak –gogoan al duzue lubakietako piztiek iaz ziotena?– atzeko edo atzoko hankak pausatatu zituzten lekuan aurrekoak edo gaurkoak pausatzen dituztelarik arras-to sakona uzten dutela erakutsi digute. Hauen lanak nagusi. Nahiz eta salmentetan, literatura liburuak baino gehiago estimatzen diren sukaldekoen artean batek eraman duen txapela, erdarazkoa gainera. Mojek egindakoa omen, eta guk dakigula behintzat, ez zaio promoziorik egin komunikabideetan, ezta aipamen berezirik ere gehigarrietan. Halakoxea da Durango, jan eta edan, gora fandango.

Sarasuatarrek «Bos Durango» deitzen dutena bestalde, Kilometroak-en bertsio kultoa, kultoa bezain bultoa bihurtu da azken urteotan, jendea

aurrera eta atzera, apenas egoten baita lekurik ezertarako. Datorren urterako konponduko dutela adierazi dute Gerediagakoek, azokari espazio berriak erantsiko dizkiotela. Idazle eta musikari gazteek ere itxaron beharko dute, argialetxe eta disketxeek eurentzat espazio berriak noiz zabalduko. Aurtengo, Durangok 30 urte eta bertan bildutako kulturgintzak adin horretatik gorako produktuak eskaini baitizkigu. Lubakitarren arnasa falta zen; moja koadrilaren itxurak eginez azaldu zen Naphartheid ere, asimilatu du azokaren «ortodoxiak»; heterodoxoak kanpoan: «Ostiela». Behi sakratuen (ikusi al dituzue egunotan marruka?) aurkako erreakzio gisa sortu den aldizkaria haize freskoa ekartzeko borondatez merkaturatu da; ikusi beharko euskal aldizkarigintzan lekurik irabazten duen, edo Durangon legez, atarian

geratzen den.

Marruka, marruka hasteko moduko prezioetan saldu dira liburu batzuk (best-sellerretako bat ia hiru mila pezetatan). Durango Sotheby's? Aurkezpen oso txukuna, azal gogorra... baina gogorra oso sakelerako. Konpaktoen prezioen pareko jarri zaikigu. Merkaturaren legea, eta bestea, irakurzaleta-

Marruka, marruka
hasteko moduko
prezioetan saldu dira
liburu batzuk
(best-sellerretako bat ia
hiru mila pezetatan).
Durango Sotheby's?

Alboan agertzen den argazkia Donostian egina da, 1978an, eta autorea Arturo Delgado, «Egin» eta «Zeruko Argia»-n argazkilari gisa aritutakoa. Abenduaren 7an hil zen, 72 urte zituelarik. 60. hamarkadan hasi zen ofizioan, batipat politika munduko argazkiak eginez eta hainbat gertakari historiko irudikatuz. Beti txapela eta purua zituela ibiltzen zen, eta bere buruaz kalean egindako erreportari peto-petoa zela esatea gustatzen zitzaion. Duela bi aste pasatxo Carlos Villagran, eta Arturo Delgado oraingoan,

sunarena, uztartzen zaila dago. Liburu txikiak ere hor daude noski, merke eta onak, eta aukeran, sei bat erosi eta...

Eta nobedade informatikoei buruz zer esan? Egun, salmahaia ez dago konpleto ordenadore barik. Arratoiarekin jolasean ikusi ditugu saltzaile hainbat, CD-ROMaren mirakulua lau haizetara zabalduz, eta bestelako aplikazioen bidez lerro arteko kontuak espazioetara berrietara abaila handian aldatzen ari direla erakutsiz. Datozen urteetan arratoiak ugaltzen ikusiko ditugu Durangoko Azokan, eta jakin dugunez, liburuetako orri gozoak omen dituzte jaki gustukoenak...

Eta gainontzean, fresko. Saltzaileak eztatia urratuta somatu ditugu, norbere baratzeke porru onenak saltzeko modu bakarra 'bozgorailuz' baita, hainbat jenderen artean. Kanpoko ateak ere aldenik alde irekita egoten direnez... haizea erruz sartzen da gainera. Urteroko haize horren magalean, erruz gizendu da ere Azokaren martxa (duela 30 urte kulturetzaren hauspoak eragindako haize-bolada batean jaiki zena). Beste hainbeste irauin dezan ordea, haizeberritu behar du.

PASA den astean erreakziora bidalitako oharretan aipatzen zutenez, munduko txapelketarik onena jokatzeko ari zen Arrasaten, akordeoilariena, eta guk, beno... ez da hainbestekoa izango. Onena ez dakit baina, aurtengoa mundiala gertatu dela esan dute adi-tuek, Philippe Bourlois frantziarra irabazle gertatu delarik. Puntu bakarrera Sergei Voitenko errusiarra bigarren, eta hirugarren lekuan hiri, bi finlandiar eta Aitor Furundarena. Aparteko lehia eta ikuslego nahiz epaimahaia entzundakoarekin gogobeteta.

Lehiaketa gero eta sona handiagoa lortzen ari da, eta bertara biltzen direnak nazioarteko ordezkari loratuena kontsidera daitezke. Durango liburu eta musikaren inguruko urteko zita nagusia den moduan, Arrasatek ere irabazia du hauspo handiko soinuaren munduan hainbesteko tratua.

J.J. PETRIKORENA

ITURGORRIKO URA

Alferrik, zertarako?

HORI da nik esaten dudana, zertarako erosi behar ditugu direnak eta ez direnak, bi aste barru ez diegula begiratu ere egingo jakinaren gainean?

Baina aitor dezagun garbi, ezin diogu iragarkien presioari hanka egin. Besteek egiten dute eta...

—Ama, Gorkari hau eta bestea ekarri dio Olentzerok.

—Beno, zuri Erregeek ekarriko dizute.

Ez al zegoen beste era bateko erantzunik ematerik? Ezin al dugu pertsonarik hezi besteek duten dena eskuratzeko irrikiaren menpekotasunik gabe?

Eta okerrera da, bi aste barru inor ez dela oroitzen jostailu horiek izan direnik ere, halaxe gerta dadin asmatuak baitira. Nik ez dut esaten bakoitzak bere jostailuak asmatu behar dituenik, baina gutxienez iragarkietan ikusten ez den tranpaz jabetzen saiatzeko ohitura sana sortzen badiegu, gaitz erdi!

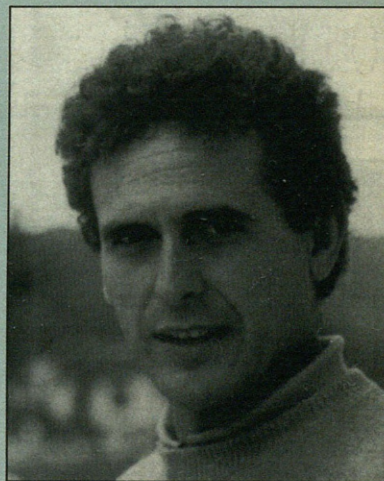
HAUXE da, askotan ere, Olentzero egunaz pentsatzen hastean datorkidana. Berez egun polita, senideak, lagunak, adiskideak... denak zoriontsu ikusteko mentalitatez hartu ohi ditugun egun bereziak, Gabonetakoak.

Ikuspegi xume batetik begiratzu antolatzen badira: zorion postalak edo eskutitzak norberak marraztuak (badaude irudiak soilik azaltzen direnak eta haurrek margotzeko aproposak), nola ikastetxean hala etxean jartzen ditugun apaingarriak ere, era berean gauzatu ditzakegu, etxe-etxe kantuz ibili, opariak aukeratzeko praktikoak izan eta sormena aberasteko baliu lezakeen zerbaitetan pentsatu edo beste norbaitena izandakoa oparitu (hau, esatea ere, 'bajeza' modura hartzen du zenbaitek eta arropak bata besteari pasatzea ere, zer esango du halakok? nahiz eta gero hirugarren mundurako arropa bilketarako eman).

Ez dago Gabonak direlako: mariskoa, angulak, bixigua, okelarik onena, ardoa 'gran reserva', txanpaina anuntziatzen duten hoberena, turroiak beste hainbeste, eta abar etxeratu eta jan-edan beharrik, horrek ez du ondo pasatzea garantizatzen.

EGUN hauen zentzua elkartasunarena izan beharko luke, nere ustez. Gure artean-inguruan daudenekiko eta egon ezin dutenekiko; lan, osasun edo beste arloren batean ezinean dabilzanekiko; injustizia pairatzen ari direnekiko. Azken batean, gizarte honetara berdintasuna helarazteko, geuregandik hastea baita modurik onena eta zailena, askotan ere. Hain da erraz errudunak kanpoan bilatzea?

Ez dezagun bada ezer alferrik gal eta bereziki egun hauetan pentsatzeko, hezitzeko (geu eta besteak) eta gozatzeko daukagun aukera.

IÑAKI MURUA

TXUTXU - MUTXUKA

MUSKILDIN IZANGO DIRA MASKARADAK

NAHIZ eta erabat finkatuak ez dauden, bi maskarada egiteko asmoa dute aurtan, Zuberoako Muskildi eta Mithikile herrietan. Lehen agerraldia Muskildin izango litzateke, urtarilaren bigarren igandean, eta jarraiekoan Mithikilen. Ohizkoa denez, goizean hasiko da emanaldia, Barrikada Hausteekin, eta arratsaldean Maskaradak taularatuko dira, Pitxu, Xorrotzak, Aintzindari gorriak eta beltzak eta gainontzeko pertsonaien eskutik. Ihauterietako giroa piztera datoz ekitaldiok.

NOR - NORI - NORK

ROSA MARI PAGOLA

Euskal Ikaskuntzen Institutuko zuzendariak Louis Lucien Bonaparte Printzearen ondareko goi-nafarrerari buruzko izkribuak argitaratu ditu, bizkaiera, gipuzkera eta laputeraren gaineko lanei segida emanez. Orreaga Ibarra NUPeko irakasleak bestalde, «Ultzamako hizkera» kaleratu du, eta bertan kolokan jartzen du Bonapartek XIX. mendean egindako euskalkien zatiketa, nafar euskalkian okertu zela esanez ●

IKER ROBLES

hamar urteko bidea osatzeko garaia heldu zaio, Gorka, Naia eta Koldo Roblesekin batera kaleratutako azken diskoarekin, «International», Aritzak taldeak tarte honetan egin duen hirugarrena. Hasieran euskal kantuak baino abesten ez zituzten arren, egun denetarik abesten dute, eta kasu, disko honetan, hainbat hizkuntza baliatuz gainera. Familia giroan kantari, musika jolas bilakatu zaiela diote ●

PELLO SALABURUK

EHuko Errektoretzako hautagaitza aurkeztea erabaki du, Pedro Luis Ariasen lekukoa hartuz. Beste inork izenik eman ez duenez, bera izango da abenduaren 19an bozkatuko den hautagai bakarra. Egun Euskara errektoreordea denak hamabiko taldea osatu du, tartean Miren Azkarateri lekua eginez. Esan duenez, lau urteren buruan derrigorrezko ikasgaien % 65 euskaraz izango dira, eta beste zortzi urtetan guztiak ●

TEILAK

JESUS GURIDI
ESKOLARI SARIA

ESPAINIAKO Kultura Ministerioak 1994ko Arte Ederretako Merituen zilarrezko domina eman dio Gasteizko Jesus Guridi musika eskolari, urteotan «egindako lan eraginkorragatik». Duela hamabi urte egoitza Gasteiz etorbidera aldatu ondoren, hainbat urrats eman ditu Jesus Guridi zentruak musikaren irakaskuntzan, funtsezkoa gertatu delarik Carmelo Bernaolaren esku hartzea. Bertatik pasatuak dira Antonio Lauzirika, Juanjo Mena, Francisco Ibañez edo Bingen Mendizabal konpositoreak. Egun Goi Mailako Kontserbatorio gisa funtzionatzen du, Alberto Nietoren zuzendaritzapean eta 300 ikasleren parte hartzeaz. Hilaren 18tik 22ra bitartera, ikasurteko lehen hiruhilekoaren amaiera emanaldiak egingo dira, Ohorezko Sariak banatu eta sail bakoitzean gailendutako ikasleek joko dutelarik.

EUSKARAK
BEHERA EGIN DU
DONOSTIAN

SIADeco erakundeak Donostian egin duen azken azterketak adierazten duenez, joan den urtearekin alderatuz % 2,6 jaitsi da euskararen erabilera, eta egun donostiarren % 8,7 soilik dira ohizko euskal hitzunak. 1985ean lehen ikerketa egin zenetik, urtetik urtera eman den gorantzako joera eten dela adierazten dute datuok. Haurrak eta gazteak dira euskara gehien erabiltzen dutenak. Hori dela eta, euskara haur hizkuntza bihurtzeko arriskua ikusten du Siadecok.

GIPUZKOAKO BERTSOLARI TXAPELKETA

95

Finala

DONOSTIA

Bertsolariak:

J.J.EIZMENDI "Loidisaletxe"

Joxe R. ELORTZA

Jesus M. IRAZU

Aitor MENDILUZE

Mikel MENDIZABAL

Iñaki MURUA

Jokin SOROZABAL

Iñaki ZELAIA

Eguna: Abenduak 17 Ordua: 17:00

Lekua: "GASKA" Kiroldgia

Babesle nagusia:

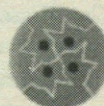

fundazioa
fundación

Laguntzailea:

Egunkaria

Antolatzailea:

Gipuzkoako
Bertsolari
Elkartea

Nafarroako Gobernuaren aurrekontuen arabera

Euskararen aldeko diruak behera aurten ere

Nafar Gobernuaren 1996ko aurrekontuen arabera, euskarak 931 milioi pezeta jasoko lituzke, iaz baino % 3,42 gutxiago. Guztira, aurrekontu osoaren % 0,36 zuzendu nahi zaio euskalgintzari. Datuon berri emateaz gain, iritziak bildu ditugu orriotan.

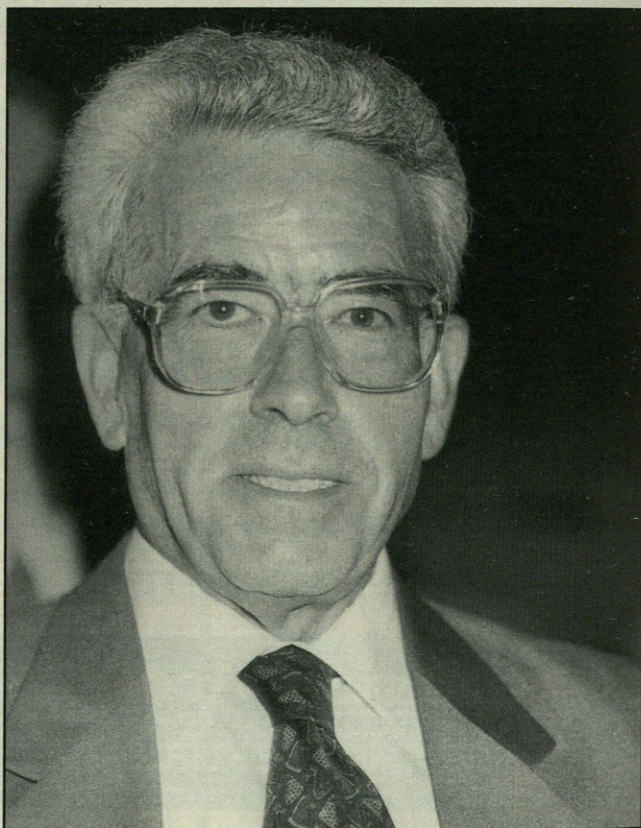
NAFARROAKO Gobernuaren aurrekontuak Parlamentuan eztatatzeko prest daude. EAEko aurrekontuekin hasitako bidean, euskarari zuzendu nahi zaizkion diruak aztertu ditugu.

Guztira 255.335 milioi pezetako (10.213 milioi libera inguru) gastua proposatu du Nafarroako Gobernuak datorren urterako, aurten baino % 5 gehiago. Euskarari berriz, 931 milioi pezeta zehaztu zaizkio (aurten baino % 3,42 gutxiago), kopuru orokorraren % 0,36, hain zuzen. Bi ataletan banaturik datoz euskararen diruak: Hezkuntza eta Kultura Saila eta Lehendakariari loturiko Hizkuntz Politikarako Zuzendaritza Nagusia.

Hezkuntza eta Kultura Sailean 224 milioi pezeta

(aurten baino % 14,9 gutxiago) jasotzen dira. Hauek 118 milioi pezeta erakunde sozialak laguntzeko baliatuko lirateke: euskararen promoziorako 16,4 milioi pezeta; euskararen promoziorako laguntzetan 42,1 milioi pezeta; Gau-Eskolei dirulaguntzetan 64,7 milioi pezeta; ikastetxeetako euskarazko materialak erosteko 10 milioi pezeta; eta euskarazko kultur jardueretako milioi bat pezeta. Funtzio-namendu gastuak 65,4 milioi pezetakoak dira, eta pertsonalarenak 40,6 milioi pezeta.

Hizkuntz Politikarako Zuzendaritza Nagusiaren 707 milioi pezetako aurrekontuek igoera xume bat agertu dute (% 9), azken bost urteotako etengabeko

Jose Mari Rodriguez Otsoak gidatzen duen Hizkuntz Politikan behera egin du dirulaguntzen kopuruak. (A.: Joxe Lacalle).

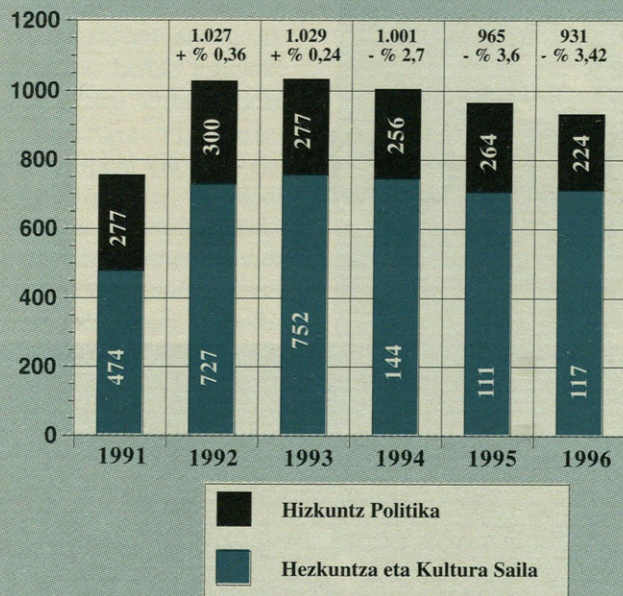
jaitsiera etenez. Sail honetatik erakunde sozialei eskaintzen zaizkien laguntzetan jaitsiera izan da ordea

(%2), guztira 209,8 milioi pezeta banatuko zaizkiela: euskararen aldeko kultur ekintzak promozionatzeko

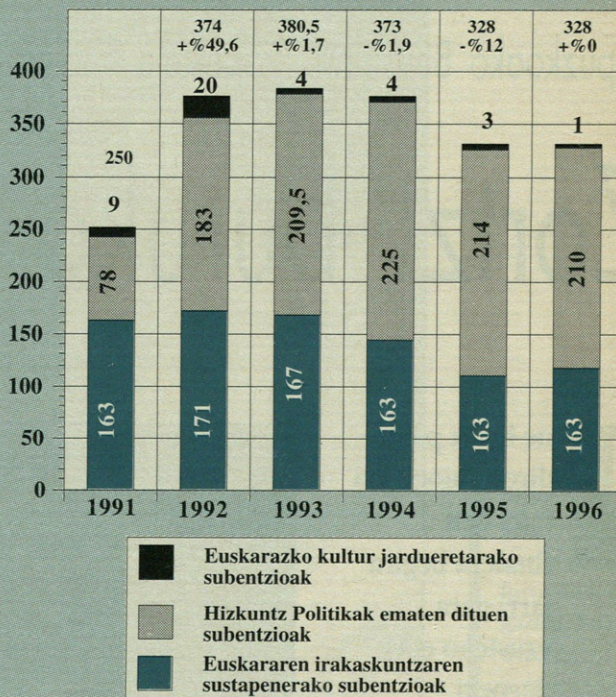

EUSKARAREN AURREKONTUAK

Nafarroako Gobernua
Euskararen aurrekontuak

Hizkuntz Politika, Kultura eta Hezkuntza Sailak
Subentzioak euskalgintzako erakunde sozialei

12 milioi pezeta; diru asmorik gabeko elkarrekin euskararen sustapenerako hitzarmenak sinatzeko 9 milioi pezeta; Nafarroa Oinezi 2,5 milioi pezeta; zonalde ez euskalduneko ikastolentzat 123,3 milioi pezeta; eta toponimia lanak egiteko 25 milioi pezeta.

Gainontzekoak, erakunde publikoentzat laguntzak direla (131 milioi pezeta), funtzionamendu gastuak (75,5 milioi pezeta), pertsonala (240,8 milioi pezeta) eta bestelakoetan (50 milioi pezeta) xahutuko lituzke Hizkuntz Politikak.

Diruak arrazoitzen

JOSE Manuel Legarra, Hizkuntz Politikako Programazio eta Ikerketa Zerbitzuko zuzendariak dioenez, bere Sailean ez da diru aldaketa handirik iazkoarekin alde-

Hezkuntza eta Kultura Sailetik 224 milioi pezeta banatuko lirateke; Hizkuntz Politikatik, berriz, 707 milioi pezeta

ratuz: «Zenbait lerro gebiago zehaztu dira, kontzeptu berriak sartuz, eta beste bi lerro sortu dira. Hau dela eta irudi lezake zenbait partidatoko dirua murritzut egin dela, mantenurakoa esaterako, baina berrietan jarri den dirua batuz gero, kopuru berdintsua aterako da. Zonalde ez euskalduneko ikastolei ematen zaien berarizko dirulaguntza ere handituko da».

Haatik ere, asmoa eta jarraia dirua baino garrantzitsuagoa dela dio, eta honetan aldaketa nabaria eman dela: «Zirkuitu administratibo elebidunen ezarpena burutuko da legealdi bone-

tan; bestalde, mota guztietako komunikabideetan euskararen presentzia indartu nahi da, horretarako, dirulaguntzez gain, indarrean dauden irrati emisora legeztatuko dira eta prentsa oharak erdaraz ezezik euskaraz ere bidaliko dira; Euskararen Legea aldatzeko asmoa dago, eta era berean, Euskararen Abolku Batzordea osatuko da».

Beharrei erantzun

BESTELAKO ikuspegia adierazi digu EKBko partaide den Olatz Osak: «Gure ustez Nafarroako Gobernuak ez die euskararen normalizazioak eskatzen

dituen beharrei erantzuten. Euskararen diruak jaitziz doaz azken urteetan, eta benetan euskararen aldeko interesik balego ispilatuko litzateke aurrekontuetan».

Gauzak honela, euskalgintzan diharduten erakunde asko egoera larrian aurkituko dela ondorioztatzen du: «Urte hauetan eman diren aurrerapausoak, maila handi batean, erakunde hauei esker geratu dira. Alabaina, lanerako dituzten bestelako oztopoei ekonomikoak gebitzen zaizkie aurtengoan ere».

Zentzu berean mintzatu da Joxe Leitza, Oinarriak erakundekoa, euskalgintzarako borondaterik eza salatuz: «Zuzenketen bidez kopuru batzuk aldatuko dituztela esan digute...».

J.J. PETRIKORENA

Gipuzkoako Bertsolari Txapelketa finalera heldu da

Zortzi buruko txapela

Une batez pasa diren saioen eta falta den finalera begira jarri gara ezusteko eta aurpegi berriekin topo eginez. Baina zer diote honetaz guztiaz bertso munduan murgildurik dabiltzanek?

GIPUZKOAKO bertsolari txapelketa azken etapara iritsi da. Abenduaren 17ko finalean arituko diren zortzi bertsolariak Mendiluze, Elorza, Soroazabal, Murua, Mendizabal, Irazu, Loidisalletxe eta Zelaia izango dira. Txapelketaren ardatza puntako bertsolarien ausentziak eta bertsolari gazteen presentziak markatu du, eta azkenean maila ona lortu duten saioak entzuteko aukera izan da. Guztira 59 bertsolari aritu dira bi fasetan zehar kantari eta aurpegi berriak ezagutu ahal izan dira.

Txapelketari gorputz ona emateko talde bikaina badagoela argi geratu da. (Arg: J. Manterola).

Mendiluze izan da horietako bat. Txapelketa hau izan da helduekin egin duen lehenengoa, orain arte eskolaratekoetan ibili ondoren. Txapelketa honen ibilbideari buruzko iritzia eskatu diogunean kalitate oneko bertsoak entzun direla erantzun digu eta finaleko konposaketa ere nahiko justua dela. Bere buruari dagokionez, «ondo ikusten

dut. Gainera finalean lanik errazena gazteok daukagula uste dut, ez daukagulako zergaldurik eta lasaien guk joan beharko genuke. Saio on bat egiteko maila badaukatela dio.

Bestalde, puntako bertsolariak ez egoteak beste faseetatik pasa behar zutenei bidea ireki diela onartzen du, «baina ez gazteei bakarrik, denei baizik, na-

biz eta gero gazte asko iritsi finalera.

Lau «beterano»etako bat Mendizabal izango da. Berak adierazi digunez, «orain arteko txapelketetan ez gara faborito izan eta lasaiago aritzeko aukera izan dugu. Baina oraingoan beterranoei exigitu egingo zaigula uste dut eta ez dugu hain paper eroso edukiko». Txapelketaren mailari da-

gokionez, orokorrean txapelketa bati dagokion maila erakutsi duela dio, ezustekoak egon direla. Hala ere, oso balorazio positiboa egingen du, batez ere bertso eskolen inguruan mugimendu beroa sortarazi duelako. Hori entzuleen artean nabaritu da, bertso eskolako jende gaztea hurbildu delako saioetara. Eta horrez gain, aurpegi eta ezusteko berriak izan dira, eta jende berria ezagutzea eman du. *«Honek zera adierazi nahi du: punta-puntako bertsolariak falta arren, txapelketa polita egin daitekela».*

Bestalde, Mendizabalek finala oso irekia ikusten du, aukeraketa posibilitateak askok dauzkatelako. *«Saioa ondo hasi eta ondo eramaten asmatzen duenak irabaziko du»*, Mendizabalen iritziz.

Kanpotik begira

ORÁINGO honetan kanpotik begira egon den bertsolari bat Peñagarikano izan da, *«eta benetan inpresionatuta geratu naiz bertsoen kalitatearekin. Oso maila ona erakutsi dute, batez ere Errenteriako saioan»*. Gauzak horrela, edozeinek duela txapela eskuratzeko aukera esan du. *«Lehen ere Gipuzkoako txapelketa jendeak uste ez zuenak irabazi zuen, eta orain ere jendeak lau-bost faborito izango ditu»*. Peñagarikanoren iritziz, beraiek parte ez hartzeak ez du finaleko konposaketa bideratu: *«Gu atera izan bagina ere, gutako asko atzean gera baitzitekeen»*.

«Benetan inpresionatuta geratu naiz bertsoen kalitatearekin»

ANJELMARI PEÑAGARIKANO

Aitor Mendiluze, puntu gehien lortu dituen gaztea, finalera iritsi da helduekin egin duen lehen txapelketa honetan. (Arg: Jagoba Manterola).

Alferrikakoa da 'baiek atera izan balira...' esatea. Hor daude zortziak finalean, inork ez die ezer erregalatu». «Beterano» hauei atzetik beste erreleboa datorkiela esan digu, ate joka paretik kentzeko esanez.

Xabier Euzkitzeri ere maila ona lortu dutela iruditzen zaio. Bere ustez jendeak ahaztu ditu joan ez direnak, eta parte hartzen arriskatu direnak dira protagonista izan behar dutenak. Finalistei dagokienez, *«Mendiluze asko gustatu izan zait beti,*

eta nik erreibindikatzeko dutudan gauzetan gebienetako bat sartzen dena da». Loidisaletxe sartzea ere positiboa iruditzen zaio, gazteen artean gero eta urriagoa den estilo baten ordezkari delako. Dena den, Murua eta Mendizabal ere punta-puntan daudela ezin da ahaztu.

Epaimahaia eta Bertsolari elkarte

EPAIMAHAIKO kide den Felix Irazustabarrenak ere bertsoen maila ona azpimarratu du. *«Parekotasun handia egon da guztien artean, denak puntu gutxiren artean mugitu baitira. Eta horrek zailtasunak ekarri dizkigu»*. Bestalde, gazteta-

suna bertsolarien adinari dagokionez aipatu behar dela dio, baina bertso mailan heldutasuna erakutsi dutela. Maila oso oneko bertsolari asko dauzkagula ondorioztatu du. Orain dagoen kezka da lau urtetan zehar zer gertatuko den.

Bertsolarien Elkarteko Koldo Tapiak, *«puntako bertsolariak alde batera utzita ere, txapelketari gorputz on bat emateko talde bikain bat badagoela argi geratu dela»* uste du.

Txapelketan zehar bertso onak eta ez hain onak entzun dira, bere ustez, eta finalean erregularutasun handiagoa ikusiko da.

AINHOA AZPIROZ

Hiru argitaletxeak Martin Ugalde eta Aingeru Epaltzaren liburu bana itzuli ditu

Euskarazko liburuak erdaraz irakurtzen direnean

Hiru argitaletxeak 1992an abiatu zuen «Milia Lasturko» bilduma, euskarazko autoreak gaztelaniaz zabaltzeko asmoz. Egitasmo honi jarraiki, bost liburu itzuli ditu dagoeneko, eta seigarren bat ere prest du, Joxe Azurmendiren «Euskaldunak eta espainolak». Argitaletxeko arduraduna den Eva Forestek dioenez, Euskal Herriko kultura ezagutzera emateko erronka da honakoa, geldiro-geldiro, eta zailtasun handiez, aurrera daramatena.

HIRU argitaletxearen azken nobedadeak Durangoko Azokan aurkeztu dira. Martin Ugaldere «Itzulera baten historia» batetik, Koldo Izagirrek itzulita, eta bestetik Aingeru Epaltzaren «Ur uherrak», azken hau Bego Montoriok erdaratua. Aurki Joxe Azurmendiren «Espainolak eta euskaldunak» argitaratuko du Hiruk.

Geldiro, geldiro itzultzen

ARGITALETXEAK lau urte daramatza «Milia Lasturko» bilduman euskarazko liburuak erdaratzen. 1992an eman zuen bere lehenengo fruitua: Joseba Sarrionandiaren «Ni ez naiz hemen goa», Bego Montorioren eskutik. Iaz, Edorta Jimenezen «Azken fusila» eta Joxe

Agustin Arrieta «Abuztuaren 15eko bazkalondoa» aurkeztu zituen Durangon.

Lau urteotan bost titulu besterik argitaratu ez izanak argi erakusten du erronka honen zailtasuna. Eva Forest, Hiru argitaletxearen hasierako bultzatzaile eta egungo arduraduna, euskal liburugintzaren merkatuan tarte bat egitearen zailtasunaz mintzatu zaigu. «Durangon nabiko ondo saltzea lortu genuen, baina ez behar bezainbeste. Hala ere, kalitate aldetik oso zainduak daudenez, ale gebientsuenak liburutegietan

gelditu dira, batez ere *Katalunia eta Valentzia aldean. Berriki Eusko Jaurlaritzak ale batzuk erosi dizkigu, baina etengabe saiatu garelako».*

Dirulaguntzen eskasia

AZPIEGITURA handirik gabe oso zaila suertatzen da salmentak hobetzea. Are gehiago egitasmoen artean dirua egitea ez dagoenean: «Aspalditik neukan euskarazko idazleen liburuen itzulpenez osatutako bilduma sortzeko gogo. Politika kulturalaren zentzua ema-

ten diogu, herri baten kultura ezagutzera ematen dugulako».

Euskal liburuen itzulpenarako dirulaguntzak bideratzea beharrezkoa dela azpimarratu digu, «Galizian gertatzen den antzera». Ildo beretik azaldu da Elkar argitaletxeko arduraduna den Xabier Mendiguren Elizegi: «Euskal literatura kanpora ateratzea oso garrantzitsua da, baina oso garestia suertatzen denez, erakunde publikoetatik lagundu beharko litzateke».

Pamiela argitaletxeko Txema Aranazen aburuz, bi baldintza beharrezkoak dira, hala ere, erdal itzulpen hauek salmenta ona lortzeko. Batetik, bilduma handia kaleratzea, eta bestetik marketing kanpaina ona burutzea, beti ere azpiegitura sendo batez. Pamielak saiaketa bat egin zuen, duela urte batzuk, Jon Miranderen «Haur besoetakoa» rekin, baina Euskal Herritik kanpora ez zuen oihartzunik lortu. Txema Aranazen ustez, itzulpenei bultzada ga-

«**Berriki Eusko Jaurlaritzak ale batzuk erosi ditu, baina etengabe saiatu garelako»**
EVA FOREST

«Kanpoan batik bat Katalunia eta Madrilén saltzen dutela dio Eva Forestek. (A.: Alberto Elozegi).

rrantzitsua ematea lortuko litzateke argitalexek indarrak batuko balituzte.

Eva Foresten aburuz, helburua ez da soilik euskal lanak zabaltzea, baizik eta itzulpenen azken emaitza-ren kalitatea ziurtatzea. «Itzultzaile onak kontratatzen ditugu, eta oso argi daukagu ongi ordaindu behar diogula, ez dugu nahi inork mesede baten truke lan egitea. Askotan idazleak berak proposatua izaten da, baina, honez gain, oso garrantzitsua da liburua itzultzailearen gustukoa izatea».

Merkatuaren mugak

EUSKAL Herritik kanpo Katalunia eta Madrilén saltzen du gehienbat Hiru argitalexek, hiri hauetaz aparte

Sevilla, Galizia eta Kanarietan ere banatzaileak dituela. Salmentak astiro gorantz doazen arren, arazo bat gairitu behar dutela azaldu digu: «Liburudenda batean aleak agortzen direnean saltzaileak ez badizkigu gehiago eskatzen, erosleak ez ditu apalean ikusten eta ondorioz ez ditu eskatzen. Zirkulu itxia da».

Oraindik ere euskal literaturaren berririk ez duen erosleekin topo egin duela aitortu du Eva Forestek: «Behin, erosle batek literatura erregionalari buruzko hamar ale besterik ez zituela nahi esan zigun. Hemen literatura egiten dela azaldu behar izan genion».

Itzulpen hauen erosleak erdaldunak izaten dira hein handi batean, baina hauen artean badira ere euskaraz

irakurtzea zaila egiten zaien euskaldunak ere. Euren ini-

ziatiba irakurle euskaldunen kopuruaren kaltetan ez ote den galdetu diogu: «Esperientziak ezetz erakutsi digu, euskaraz irakurri ezin dutenengana iristen garela, alegia. Pasa den urtean Durangon gure liburuek ohar bat zeramaten: 'Euskaraz badakizu ez itzazu liburu hauek eros'. Edorta Jimenezen «Azken fusila»-k adibidez, gora egin zuen, euskaraz eta erdaraz».

Eva Forest beldur zen, hasieran, arestian aipatutako fenomenoaz, bere egitasmoa sendotzen doala ikusi duen arte. Guzak horrela, datorren urtean beste hiru lanekin osatuko dute bilduma, hauen artean Koldo Izagirrek burutuko euskal idazlearen ipuinen aukeraketa bat.

IXIAR ROZAS

oskorri & Maskarada
"landalan"

ARGIA
 -ren laguntzaz

AMURRIO FRONTOI
 MUNIZIPALEAN
 Abenduaren 16an, Larunbatarekin
 Gaueko 10,30etan

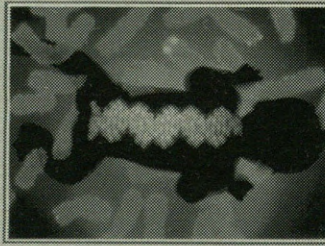
«Esperientziak euskaraz irakurri ezin dutenengana iristen garela erakutsi digu»
EVA FOREST

**PIRINIOAK ETA
EUSKAL HERRIA:
MITOAK ETA
SINESKIZUNAK**

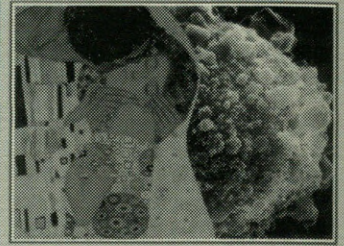

**GENETIKA, ETIKA
ETA
IDEOLOGIA**

(Genetikaren historia eta *Genoma* proiektua)

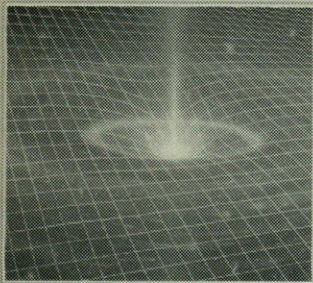
**HIESA:
PREBENTZIOA,
SEXUALITATEA
ETA DROGAK**

**DENBORAREN
HISTORIA LABURRA**

(BIG BANG-ETIK ZULO BELTZETARA)

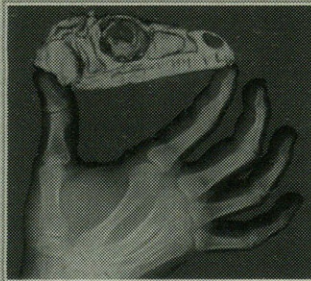
Stephen W. Hawking

**EDENGO
HERENSUGEAK**

(GIZA ADIMENAREN EBOLUZIOARI
BURUZKO ESPEKULAZIOAK)

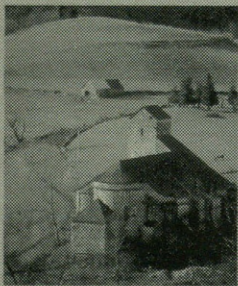
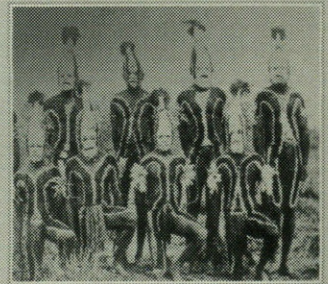
Carl Sagan

**MAGIA, ZIENTZIA
ETA ERLIJIOA**

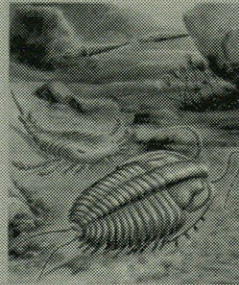
(MITOA PSIKOLOGIA PRIMITIBOAN)

Bronislaw Malinowski

**ZUBEROAKO
HISTORIA**

Pierre Bidart eta beste

**EBOLUZIOARI BURUZKO
GOGOETAK**

(PANDA HARTZAREN ERPERUA)

Stephen J. Gould

GAIAK TESTUAK

**ESALDITIK
TESTURA**

(EUSKARAZ TREBATZEN ****)

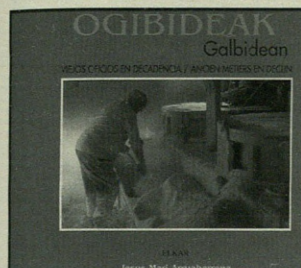
Joseba Ezeiza / Maite Lekuona / EH Altuna

**KULTURA ETA EUSKARA
EGUBERRITAN ERE**

GAIK ARGITALDARIA

L I B U R U A K

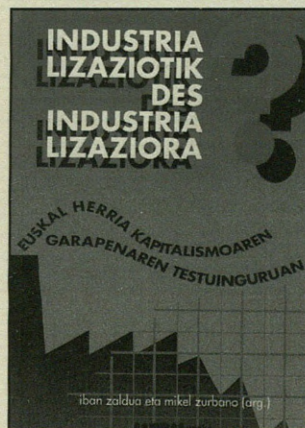

**«ANTZINAKO
OGIBIDEAK
OGIBIDEAN»**

JESUS MARI
ARRUABARRENA
ELKAR, 104 or.

Lan honek Euskal Herriko lau ogibide zaharri buruzko (artzaintza dela, errementari eta errotariak eta gesaltza) testigantza bizia jasotzen du.

Horietako batzuk aldaketa handia jasatera behartuta dauden bitartean, beste batzuk hiltorian daude. Alde etnografikoari erreparatzeaz gain, lanbide horietan irauten duten jende apurren eguneroko bizimodu eta esperientziak jaso ditu autoreak, argazki eta elkarrizketa bidez ogibide horien dimentsio soziala eta kulturala azpimarratuz. Arruabarrena dioenez, beren teknika zahar eta aberatsekin, elkarrekin uztartzen dituzte artisautzako bizitza eta industrializazio aurreko kodeak. Fermin Leizaolak egin du hitzaurrea ●

**«INDUSTRIALIZA-
ZIOTIK DESINDUS-
TRIALIZAZIORA»**

IBON ZALDUA ETA MIKEL
ZURBANO

UDAKO EUSKAL UNIBERTSITATEA, 229 or. Artikulu ezberdinez osaturiko liburua dugu honakoa, oraindik martxan dagoen prozesu historiko batetaz mintzatzen dena, euskal industrializazioaz. XIX. mendetik gaurdainoko ibilbideari heldu eta sistema kapitalistaren bilakaeran arakatzen du, lau ataletan banaturik: kapitalismoaren ezaugarriak eta krisia ulertzeko klabeak; euskal industrializazioaren historia; euskal industriak jasaten duen krisia; eta, azkenik, krisi honek lan merkatuan eragindako aldaketak ●

JON BELAMENDIAREN BEGIETAN

«Kili-kili»k kilimatu gaitu

Pailazoekin barrez lehertu edo kantari ibiltzea bezalako plazerrik ez da txikitxoentzat. Zuzeneko saioak ikusterik besterik ez dago, zelako martxa eta gozamina izaten duten konturatzeke (helduek ere ez dute bada gustura pasatzen!). Haur eta gaztetxoek galaxiako hiru izar dizdiratsu aurkeztuko dizkizuet oraingoan, Takolo, Pirritx eta Porrotx, eta dagoeneko etxe askotako 40 *principalesetan* zintarik errepikatuena bihurtzeko bidean izango den «Kili-kili», lasartearek kaleratu duten laugarrena.

Urteak daramatzate, eskolaz eskola eta herriz herri, beren ikuskizuna zabaltzen eta melodiak osatzen. Pailazoarentzat funtsezkoa da, algara sortzeaz gain, musikarekin asmatzea, galaxia honetako belarriak gozatu dituen doinuak sortzea, eta Takolo, Pirritx eta Porrotxek erditik asmatu dute dianan.

Txikitxoek munduari begira propio

sortutako letrak osatu dituzte, ez askotan entzuten diren lelokeriak; mezu didaktikodunak batzuek, dibertimendurako sortuak besteak, lepotik gora daukagun almagazenean berehala jasotzen direnak guztiak. Musika zer esanik ez. Pailazoa izan gabe, pailazoekin ondo lan egiten dakien maisua dugu Iñaki Salvador; sortzen dituen doinuak molde honetara ondo baino hobeto egokitzen dira. Doinu goxoak, martxosoak, berdin helduek abestu izandako abestien bertsioak, konturatzeke mihian itsatsita geratzen direnak.

Dudarik gabe, Takolo, Pirritx eta Porrotxek Gabon garaian egin diguten eskaintza honek etxe askotako oparietan bere lekutxoa beteko du. Pailazoon kili-kili... kilimak, gustagarriak baitira oso; izan ere, haurtzaroko oroitzapenak, nola edo hala, guztiok kilimatu gaitu. Baita zinta honek ere.

«KILI-KILI»

TAKOLO, PIRRITX ETA
PORROTX.
MATXINSALTO

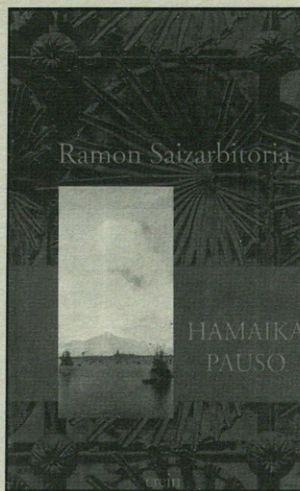
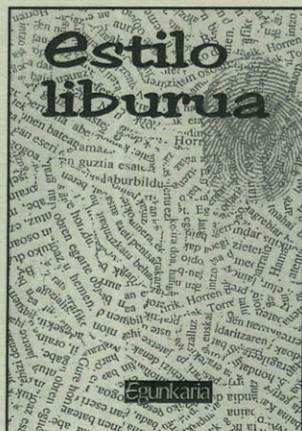
«NEGU GORRIAK, IDEIA ZABALDU TOUR 95»

GARBIÑE UBEDA
SUSA, 189 or.

Negu Gorriak taldeak mendebal Europan barrena aurtent egindako «Ideia zabaldu tour»-eko kronika jasotzen da liburuan. Kronika humanoa da, espediziokideen gorabeherei erreparatzen diena, eta era berean, mundu baten erretratu, lekuan lekuko paisaiak, pasadizoak eta giroa erakusten diguna, umore ukitu batez, beti ere. Erretratu horren barne, Europan eskuinaren eraso itsuari nola aurre egiten zaion eta kultura alternatiboaren adierazpenak aipatzen dira, hurbiletik. Garbiñe Ubeda kazetariaren lehen liburuak, argazki eta grafiko ugari dakartza ●

«ESTILO LIBURUA» PATXI PETRIRENA ETA LUIS FERNANDEZ «EUSKALDUNON EGUNKARIA», 364 or.

Bigarren argitaldaria du «Estilo liburuak». Hiru urteren buruan, berritua eman diote lanari, Euskaltzaindiaren erabaki berriak, Hiztegi Batuko lehen erabakiak, nazioarteko izenak eta besteri buruzko azken berriak jasoz. Hainbat ataletan banaturik dator lana: idaztarauak direla (idazkuntzari dagozkionak, lexikoa eta gramatika, informazio elementu eta jeneroak...); taulak (alfabeto arabiarra, alfabeto zirilikoa, jentilizioak, euskal abizenen gragfia...); nazioarteko izendegia; Euskal Herriko toponimo izendegia; eta azkenez, hiztegia eskainiz ●

«HAMAICA PAUSO» RAMON SAIZARBITORIA EREIN, 446 or.

Aurreko eleberria («Ene Jesus!») argitaratu zuenetik hemeretzi urte pasatu direnean, kaleratu du bere laugarrena Ramon Saizarbitoria. 1973an hasi eta 1984a bitarteko tarteari heltzen dio lanak, hainbat gertaera historiko aipatzen direlarik (Tupa eta Tanke ETako militanteen atxiloketa, Puig Antich anarkista kataluniarren eta Angel Otaegiren exekuzioak). Halarik ere, erlojuaren logikari ez zaiola batere jaramonik egin behar aipatu du idazleak, beste logika bat gailentzen dela heriotzaren presentziak tolestutako orrialdeetan ●

«GALTZAGORRIAK» IPURBELTZ EREIN, 23 or.

Resurreccion Maria Azkue eta Joxe Miel Barandiaranek bildutako ipuinetan oinarritu da Ipurbeltz «Galtzagorriak» izeneko komiki berezia eskaintzeko. «Txotxongilo» taldeko Enkarni Genuak egin du gidoiaren moldaketa eta Jesus Lucasek marrazkiak. Peru da protagonista: gizon jatorra da, atsegina, lagunekin beti txantxetan ibiltzeko prest... baina alfer hutsa. Ohetik jaiki orduko nekatuta egoten den horietakoa. Bazkaldu eta gero beti lo egiteko prest. Beti egutegiari begira jai noiz izango den jakiteko. Alferrentzi bat. Halako batean, ezusteko baten ondotik, Galtzagorrien berri izango du ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«GABON GUANITO»

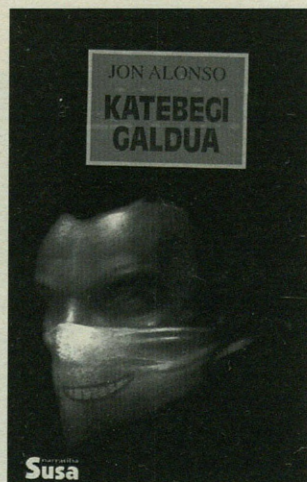
JABIER MUGURUZA
EREIN, AUSKALO, 71 or.
Juanito Galvez ohean dago bi hilabete t'erdian. Ez daki zer gertatzen zaion, baina ez du ezertarako gogorik, ezta telebista ikusi edo lagunekin jolasteko ere. Lozorro arin batean bizi da, harik eta gau batez, lagun bitxi baten bisita jasotzen duen arte. Lagun hori gauero hasiko zaio bisitatzen, eta Juanito bere gogorik ezaren arrazoiez ohartzen hasiko da...

Iaz kaleratu zuen Jabier Muguruzak bere lehena, «Sei lagun, sei sekretu», eta bigarrena du honakoa. Iñigo Muguruza anaiaren marrazkiez orniturik dator, bederatzi urtetik aurrerakoentzat atondutako liburua ●

«KATEBEGI GALDUA»

JON ALONSO
SUSA, 243 or.

Lehen eleberria du Jon Alonsok, Euskaltzaindia-BBK saria jaso zuen «Idiaren eraman handia» saiakeraren ondotik datorrena. Filme baten antzera eraikia, misterio baten inguruko intrigazko irudi, elkarriketa eta erritmoa dira nagusi obran: Juandeaburre Fundazioan gorderik zegoen XVI. mendean euskaraz idatzi ei zen liburu bat, euskal historia interpretatzeko modua aldaraz dezakeena, lapurtu egin dute. Lapurra bakarra da, ugari dira ordea ostutako liburuaren jabe egin nahi duten jauntxoak. Guztiak pieza preziatuaren atzetik jartzen dira ●

«FAUNA TXIKI BAT BERTSO BERRITAN»

JON ETA AITOR SARASUA
ELKAR

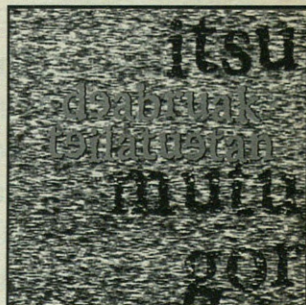
Sarasuatarren lehen musika lan hau, izen bereko zuzeneko emankizunean oinarritzen da, 1994.eko Durangoko Azokan estreinatu eta urte osoan zehar hainbat herritan eman dutena. Euskal Herria abiapuntutzat harturik, mundu ero honen puntu ahulenei buruzko eskukada bertso eskaintzen digute, «umorerik satirikoena, krueltasunik samurrena, kupidarik gabeko elkartasuna eta sentikortasunez». Lan soila dela azpimarratu dute Sarasuatarrek, non musikaren laguntza bertsoaren mezuaren garrantzia nabarmentzera datorren ●

«ITSUMUTUGOR»

DEABRUAK TEILATUAN
ESAN OZENKI

Ikastolan elkarrekin ikasi eta agunartean batera dabiltzan Aritz, Iñigo, Imanol eta Jon Ander tolosarrek 1991n osatu zuten Deabruak Teilatuetan. 1992an, Galtzaundi euskara taldeak ateratako zinta batean parte hartu zuten, beren bakarkako maketa bi urte beranduago plazaratu zutelarik. Jarraian etorri da Esan Ozenkiren eskaintza.

Komunikazioa-inkomunikazioaren inguruko kezak agertu nahi izan dituzte letretan, elkar komunikatzeko daudekeen zailtasunak azpimarratuz. Hamabi abesti sartu dituzte, *hard-core* estiloari jarraituz. Diotenez, «bidegurutzetik aurrera abiatu ezinik gaudela ikusirik, ausardia aldarrikatzen dugu gure ametsak aienatu ez daitezen» ●

HISTORIA ● ELEBERRIAK ● IPUINAK ● SAIAKERA
● BIOGRAFIK ● IKERKUNTZA

Navaz y Vides, 1-2 ● 31300 TAFALLA ● Tfno.: 948-75 52 60

Urte Zahar gauerako, «Goenkale»-ko estudioak Lekeitioko plazak ordezkatzuko ditu.

Arraldeko azken orduak

Aurten ere, urte amaierako orduetan betiko saioa espero bagenuen ere, ez da horrela. Ez dira egongo ohiko atzerriko taldeak edo show-ak, aurten protagonista ezberdinak izango dira. Urte osoan ETBn egon den protagonista bera izango dugu urte honi amaiera eta berriari hasiera emango diona. «Goenkale» eta saio horretako pertsonaia nagusienak Gabon Gauean eta Urte Zahar gauean telebistan izango ditugu.

ETB-KOAK urtearen azken orduak Arraldetik eskainiko dizkigutela eta, arraldetarrak guztiz aztoraturik omen dira. Aukera horri etekina atera nahian pankarta eta bestelakoak aterako dituzte kalera. Herriko plazan denetarik bilduko dute gau hori ospatzeko, pertsonaia ezagunak, musika taldeak... Arraldekoek Periko aukeratzeko dute urteko arraldetarra, ondorioz bera izango da

musika ekitaldiak aurkeztu beharko dituen. Perikok bidea emango dien musika taldeen artean Kaxiano, Kepa Junkera, Joselu Anaiak eta Ganbara izango dira. Honekin batera telebistatik Anne Igarburu eta Andoni Aizpuru aurkezle ezagunak joango dira gauerdiko kanpaiak zuzenean eman ahal izateko.

«Goenkale»-ren atal berezia dirudien hau izango da

ETB-1ean urte berriari ongi etorria emateko modua. Orain arte fikzioa izan den Arralde herria, Lekeitioko herrian gorpuztuko da. Bertako plazatik izango da Urte Zahar gaueko emanaldia.

ETBk Pausokari aurkeztu zion ideia, eta hori oinarritzat hartuz landu dute ondorengo guztia. Argi zuten gauza ezberdina izan behar zuela, Pausokako Marina Sebastianek horrela zehaztu

du. «Gau horretan beste telebistetan izugarritzko show-ak egiten dituzte, atzerriko jendea, denetarik ikuskitzenak eta abar izaten dira. Gu ezin gara horiekin lehiatu, ez da gure asmoa. Egin dezakeguna horien-gandik guztiz ezberdina den gauza egitea da. Euskal Herriko edozein herritan egongo litzatekeen giroa islatzea». Herri giroa ematearren eramango dituzte musika talde eta ekitaldi ego-kienak.

Gabon Gauean ere Arralden

ARRALDETARRAK ez dira Urte Zahar gauean bakarrik izango protagonista. Gabon Gauean ere gabon-eskean izango baititugu. Gabon eskean egin ohi den legez, Arralden zehar atez ate ibiliko dira kantari.

Bakoitzak bere erara moldaturiko gabon kantak abestuko ditu, hala-nola Leire eta Sarak «Txamarra txartxo bat..» abestuko dute eta «Dios te salve bakailo jale..» Gaizka, Karlos, Xabier eta Felix-en ahotsetan entzungo dugu. Klasikoagoak izango dira Satur, Eusebio, Margari eta Hortentsi «Haur eder baten bila»-rekin. Maria Luisak zer kantatuko eta, «Oi Betlenen» irratiko Maiderrekin batera. Txusa eta Amaia-ren kantua ere ez da faltako, «Birjina maite» abestuko baitute. Ez dira «Goenkale»-koak izango kantari bakarrak, han izango dira Amaia Zubiria, Golden Apple Quartet, Kaxin Uriarte, Pampi Ladutxe eta beste batzu.

Aurtengo Gabonetan jaten den turroiaz gain, «Goenkale»-z ere bapo beteta amaituko dugu.

ARRITXU ZELAIA

Iñaki Beraetxe: «Bikoizketetan baino arte gehiago darabilzu antzeztean»

Iñaki Beraetxeren ahotsa aski ezaguna da bikoizketa munduan, hamaika urte lan egin du horretan. Telebistarako eginak ditu aurkezle lanak ere, baina herritarren artean gehien ezagutara eman duen lana «Goenkale»ko Mikel 'gaiztoaren' papera da.

Bikoizle, antzezle edo aurkezle?

'Artixta'.

Zein nabarmenduko zenuke besteak baino gehiago?

Agian antzezlearena. Azken batean antzezle lanak bikoizletik badu zer baita eta era berean osatuagoa da. Bikoizketa labur samar gertatzen da, ahotsa bakarrik duzu emateko eta antzeztuz

ahotsaz gain beste arte batzuk ere erabil zenitzake.

Noraino bereizten dira Iñaki eta Mikel?

«Goenkale»-n bereiz daiteke, «Arralden» ez horrenbeste. Gauza, zailagoa da «Arralden», gidoirik ezean Mikelek momentu horretan zer esango lukeen asmatu beharrean izaten baitzara askotan, bat-batean egiten duzun komentarioa zeuk as-

matzen duzu baina Mikelen ikuspegitik. Bertsolari bati gaia jartzen diotenean ere antzeko gauza gertatzen da, bere erara moldatzen du.

«Goenkale»ko Mikel bezalako pertsona gaiztoa sinesgarria al da?

Baietz uste dut. Baina ez bakarrik *heavy* itxurakoa, kultur etxean edo beste edozein lekutan egon daitezke horrelakoak.

Beraz, gaiztoaren este-reotipoekin ez zaude ados?

Ez nago ados, baina Euskal Herria bezalako toki batean errazago da horrelako este-reotipoetan erortzea. Horrelako tipoa sinesgarriagoa egiten zaie askori bestelakoa baino.

Benetako barro-urde baten aurrean kokildu egingo al zinateke?

Egunaren arabera. Kokildu ez, nire bidetik eramaten saiatuko nintzateke, noizbait aurre egin ere bai.

Horrelako paperarekin sailkatua izateko beldurrik?

Lan aukerak handiak balira, orduan edukiko nuke beldurra. Baina bakarra egonik, dagoena egin edo ez egin. Aukera zabala izanez gero aztertuko nuke, baina bestela dagoena egin eta listo.

TXORI BATEK

ESAN DIGU

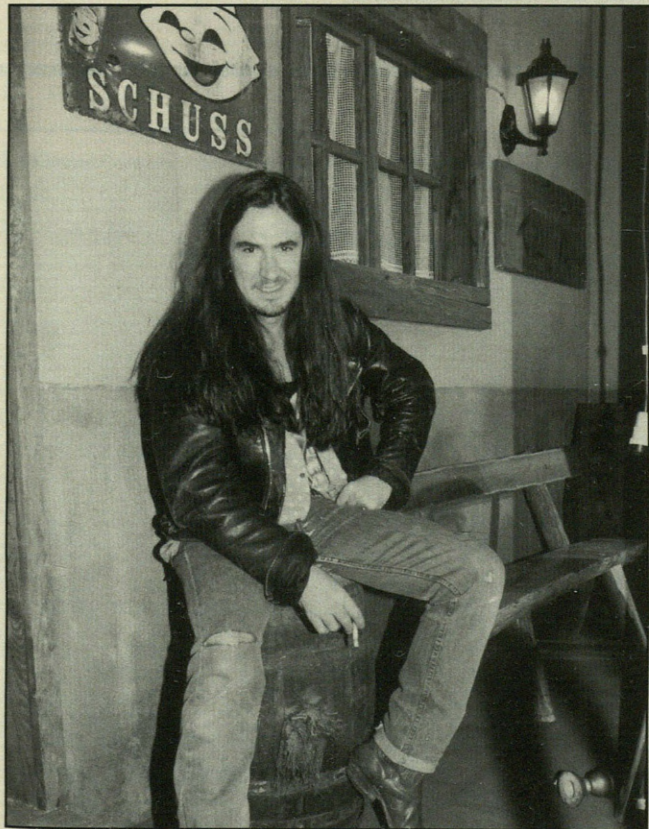
1996an gaelikoz eginiko telebista Irlandan

TnaG (Teilifís na Gaeilge) izeneko telebista katea martxan jarriko da datorren urteko urriaren 31n. Hastapenetan egunero hiru orduko emanaldia izateko asmoz dira. Telebista berri hau Irlandako Errepublikako etxean %90ek jaso ahal izango du, eta Ipar Irlandara zabaltzea ere posible da.

Telebista honen asmoa herritarren partaidetzaz eginiko telebista deszentralizatua egitea da. Bestalde, gaelikoz eginiko telebista honen proiektua bereizgarri egiten duena irlandarren hizkuntza zabaltzeko nahia da, horretarako programazioaren herena gaztëei zuzentzekotan dira.

«Ipar Haizearen erronka» marrazki bizidunak telebistaz

Gabon hauetan ETBko lehenengo katearen bidez EPISA, Euskal Media eta Euskal Telebistak eginiko «Ipar Haizearen erronka» eta «Ipar Haizeraren itzulera» marrazki bizidunak eskainiko dituzte. Abenduaren 21ean eskainiko duten lehenengo atalarekin emango diote hasiera, astelehenetik ostiralera eskainiko dituzten marrazki bizidunei. Zati hauek osoki ikusi nahi izanez gero Gabon Egunean eta Urte Berri egunean eskainiko dituzte. Zinema aretoetan ikusi ezin izan zutenek, XVII. mendearen Pasai Donibanen girotutako marrazki bizidunak ikusteko aukera dute.

«Aukerarik ezean, dagoena egin eta listo», dio Iñaki Beraetxek.

ARRITXU ZELAIA

■ «Ama hila», aste honetako filmea euskal zine-man

Larunbat honetan «Ama hila» filmea ikusteko aukera izango dugu ETBk euskal zinemari eskaintzen dion txokoan. Juan- ma Bajo Ulloak zuzendutako filme honetako protagonistak Karra Elejalde, Ana Alvarez eta Silvia Marso dira. Istorio honetako haria zera da: Ismaelek etxe bat lapurtu on-

doren bertako etxeakoandrea tirokatu egingo du. Neskato bat begira duela konturatu-ko da. Larunbatean, gaueko 22.35etan.

■ «George», umore saioa ikusteko aukera izango dugu astearteko eguerdian

ETBk umore saio berria estreinatuko du aste honetan. George Foreman boxealari ohia Pisu Astunetako Munduko txapelduna izan zen eta urrezko domina olinpikoa lortu duen boxealariaren papera egiten du bertan. George Foster izena du saio honetan eta duela gutxi utzi du boxeo. Etxean aspertu egiten da eta horregatik emazteak lan egiten duen ikastetxean laguntzea erabakiko du. Asteartero, eguerdiko 11.50etan.

■ Eguberriak ipuinak protagonista

Gabonak hurbiltzen ari zaiz-

kigun heinean Santa Klausen ipuinak ere ugaritzen hasi zaizkigu egun batetik bestera. Aste honetako asteazkenean, adibidez, goizeko 11.55etan «Santa Klausen lehen gabona» marrazki bizidunak ikusi ahal izango ditugu. Santa Klauser sei urte zituenean Romuald bere oreinarekin munduko haur guztiei beren opariak banatzera nola joan zen kontatzen da. Hau buka- tu eta jarraian berriz «Eguberriak ipuinaren» txanda etorriko da. Mic azeriak Globbe Globbe indioilarrari Eguberriko afaria izatetik ihes egiten lagunduko dio. Txiki- nentzako aukera ederra.

■ Igande gauean izarren bila joango gara «Star Trek II»-rekin

Lehenengo zatiaren arrakasta ikusita ez da harritze-koa bigarren bat ere egitea. Oraingo honetan Kirk kapi- tainak almirante izatea lortu du eta horregatik orain En- terprise-a bere menpe dago. Beste planeta batzuetan bi- zitzat arrastorik dagoen jakin nahi dute eta planeta bat ikustean bi tripulatzaile ikertzera joango dira. Khan-en gizonak, ordea, atxilotu egingo dituzte gure protagonistak. Khan XIX. mendeko gaizkilea da eta Kirk kapitainak planeta har- tan utzi zuen arerioa aurreko batean. Filme askorentzat eta ez soilik filmeentzat ere- du izan den pelikula hone- tako izarrak ikusi nahi ditue- nak piztu beza telebista igande gaueko 21.35etatik aurrera.

Z A P P I N G

Pamplona TV, Iruñeko hiriari zuzenduriko programazio zabala

Pamplona TV duela bi urte inguru jaio zen, eta argi zuten beren ardatz nagusia Iruñeko herria eta berarekin zerikusia duen guziak izango zuela protagonismo osoa telebista honetan. Bere programazioaren barnean denetarik aurki dezakegu, barne-pro- dukzioetik hasi eta marrazki bizidunak arte. Telebista hau astegunetan eguerdiko ordu batean hasi eta gaue- ko hamabi terdietan amaitzen du emititzen, eta asteburuan arratsalde- ko hiruretan hasten da. Ikusten den bezala, emisio garrantzitsua da he- men dutena.

Barne-produkzioari dagokionez, etxean egindako lehenengo saioa «La

buena cocina navarra» izan ohi da. Sukaldaritzaren inguruan dabilen saioa dugu hau. Hiriko eta eskualde- ko jatetxeen kalitatea eta sukaldari- tzaren munduarekin zerikusia dituz- ten gaiak pilatzen dituzte. Arratsalde- ko ordu bietatik hirurak bitartean be- rriz, kultur munduko magazina emi- titzen dute. Bertan, erakusketak, el- karrizketak, antzerkia, erreportaiak eta jendeari interesgarri gertatuko zaizkion kultur ekintzak jasotzen di- tuzte. Beste alde batetik, informati- boak daude; 14.45etan albiste aurre- rapen bat eskaintzen dute eta beste bat 18.30etan. Bi hauek nahiko arinak dira, ordu laurden bat irauten dute.

Albistegi osoago eta sakonago bat dago gaueko 20.30etan, honek ordu erdi irauten duela. Albistegi hauek ere, noski, Iruñeko hiriari daude ba- tez ere zuzenduak, programazioaren gainontzekoaren antzera.

Kirolari buruzko saio bat ere egiten dute, bertako taldeetako gorabehe- rak eta emaitzak, informazioa eta sailkapenak eskaintzen dituztela. Baina beharbada saiorik indartsuena gaueko 21.30etan hasten den «Pam- plinas» da; hau, itxuran goizeko ma- gazinarekin antza badu ere, edukia desberdina du. Honela, goizean kul- tur arloak hartzen badu garrantzi handiena, gaueko honetan errepor- taia sakonak eta debateak izan ohi dira nagusi. Hauetaz gain, filme, bi- deo-klip eta telesailek osatzen dute programazio osoa.

Aurpegi berriarekin datorkigu Irati Irratia

Irati irratiauren aurpegia aldatu egin da. Programazioa hankaz gora jarri eta saio fresko eta berriekin etorri zaizkigu. Baina gauza ez da hemen geratzen, hil honen 21ean egingo den bileran emisio ordu kopurua ere igoko den erabakiko baita.

PROGRAMAZIO berria es-treinatu dute Irati Irratian. Bi orduz emititzen du soilik irati honek, baina lau edo bost ordura luzatzea pentsatzen ari dira. Oraingoz behintzat ordu kopurua alde batera utzi eta eduki aldetik egin dituzte aldaketak azaldu dizkigute.

Saio berri asko aurkeztu dituzte, eta beste batzuk izena mantentzen badute ere, mami desberdinarekin datoz. «Kon Takto» saioa berria

da. Orbara herriko emakume batek eramaten du programa hau. Bertako euskara erabiltzen duela eta Irati Irratikoek honi bultzada eman behar zaiola erabaki dute, eta horregatik edozer-taz hitz egiten da. Helburu bera dute ostiraletan egiten diren elkarrizketak, gazte edo heldu bat ekartzen dute estudiora berarekin hitz egiteko. Bi saio hauen helburua euskararen ohikotasuna lortzea da.

Irati Irratian programazioaz gain, agian emanaldi orduetan ere aldaketak izango dira.

Kirolak ere beren tarte-a badute programazio berrian. Honela, asteazkene-tan irratiko bi kolaboratzailek kirol desberdinei buruzko informazioa ematen du-te. «Katu beltza» beste berri-kuntza da. Ekologiari buruzko gaiak landu eta bide ba-tez honen inguruan senti-si-

bilazioa lortzen saiatuko dira.

Baina betiko programek ere jarraitzen dute: zorion agurrak, «Musika lapiko artean» saioa, «Tocar tierra» nekazaritzari buruzko programa, osasunari buruzkoak...

IDOIA TORREGARAI

B A G A K

■ «Txantxangorri kantaria» irratinobela Euskadi Irratian

Xalbador Zapirain «Ataño» Errenteriako fraile kaputxinarrak idatzitako eleberria irratirako egokitu dute. Zapirainek idatziriko testua, Errenteria-Oreretako Bordaxar baserriko Joxe Zapi-rainen (bere aita) gertaere-tan oinarritu da. Joxe Ramon Zubimendik egokituriko irratinobela hau abenduaren 11n hasi zen emititzen Euskadi Irratian.

Irati-nobela honek guztira 18 atal izango ditu. HABEren bidez argitaratuko dira bai liburu eta bai kasetean euskaltegietan erabilia izan dadin.

Astelehenetik ostiralera

eguerdiko 12,15etan eskainiko du urtarilaren 5a arte.

■ Irati gehienetan Gipuzkoako Bertsolari txapelketaren berri

Gipuzkoako irati gehienek tarte berezia eskainiko diote hil honetako 17an, igande-an, izango den bertsolari txapelketako finalari.

Segura Irratian saio berezia egin ohi dute, Herri Irratia «Egonean giro», Egin Irratia «Bota Punttuba», Arrate Irratian «Euskal jaia» eta Euskadi Irratiko «Bertso festa»-k bai final egunean bai asteen zehar, arreta eskainiko diote txapelketako bertso onenei eta nola ez, txapeldunari.

Txapelketa eta txapeldunaren berri jakin nahi duenak irratian du aukera.

A U R P E G I A

Beatriz Zabaleta (Euskadi Irratia)

Hamaika urte inguru dira «Gazte gara gazte» irrat-saioa eginez Euskadi Irratian. Harrezkero egin ditu makina bat saio, in-formatiboetatik hasi eta zuzeneko elkarrizketeta-raino. Irratsaio mota ez-

berdinak lantzeko aurkera horrek ez diola aspertzeko astirik eman airtortzen du.

Gogoan du unitate mugikorretik egunero egiten zituen zuzeneko elkarrizketa eta bestelakoak: «Oso polita izan zen, ia Euskal Herriko txoko guztietara joan ginen»

Etxera joan edo esnatzerakoan egiten duen lehen gauza irratia piztea da. Berak dioen bezala, «irratia konpainia da, ez dut galdu eta ez nuke galdu nahi, irratia ematen duen abstrakzio aukera».

ABENDUAK

15

ostirala

«EUSKARA BETIKO MINTZOA»

Nafarroako Gobernuak eratu duen «Euskara Betiko

Mintzoa» erakusketak herriz herri segitzen du Nafarroan barrena. **Gaurtik hilaren 31ra artean Lekunberrin** izango da ikusgai.

DEABRUAK TEILATUETAN HONDARRIBIAN

Deabruak Teilatueta talde tolosarrak «Itsumutugor» lan berria aurkeztuko du gaur Hondarribiko Gaztetxean, 20.00etatik aurrera. **Etsaiak** izango dute lagun. Kontzertua Bertso Hop! disko-dendak antolatuta du, bere bosgarren urtemuga dela eta. **Bihar Lezoko Gaztetxean** eskainiko dute kontzertua tolosarrek, beronen 12. urtemuga ospatzeko.

«AXULAR ETA DENBORA»

«Axular eta Denbora» kultur hilabetearen barruan, gaur gaueko 21.00etan Azkaingo Bil Tokin, mintzaldia: **«Euskal sorgintasunaren mundu-ikuspegia»**. Bihar, berri, **bertso afaria** izango da Zugarramurdiko Armua ostatuan 21.00etan. Etzi arratsaldeko 17.00etan, Sarako kiroldegian, kantaldia: **Erramun Martikorena, Niko eta Dominika Etxart eta Robert Larrandaburu**, eta **Altzukutarrak**. Jarraian dantza garaikidea.

SU TA GAR BOLIBARREN

Su Ta Gar taldeak kontzertua eskainiko du gaur 24.00etatik aurrera Bolibarko frontoian. Musika gogorra entzun, dantza egin eta tximak astindu nahi izanez gero, beraz, bada-kizue nora jo.

Hernaniko Kirol Klubaren 50. urteurrena dela eta, Udal Kirol Patronatuak argazki erakusketa antolatuko du «Kirola Hernanin» izenburpean. Hori dela eta, parte hartu nahi duten klub, elkarte edota hernaniar guztien lankidetzak eskertuko da. Bere argazkiak erakusketan agertzeko interesa duenak Udal Kiroldegian dagoen Kirol Patronatura jo dezake. Argazki erakusketa honek urtebete inguru iraungo du zabalik eta argazkiak jasotzeko epea abenduaren 23an amaituko da.

I H E S I

Peña Vaqueroko horma izugarriei so

Aste honetako ibilbidean, 40 kilometro luzekoa, Peña Vaqueroko (Zaragoza) horma izugarriak ezagutu ahal ditugu, bizikletaz. Luesia izango dugu irteera-puntu. Luesiara iristeko, Zangotzatik Sos del Rey Catolicora doan errepidea hartuko dugu, Uncastilloranzko bidea hartuz jarraian.

Luesiara iritsi baino 700 metro lehenago, Arba ibaia- ren bailaran sartzen den pista hartuko dugu ezkerrean. Pistan barrena gora egingo dugu Sibiranako etxolara arte. Bertan gurutzebide bat topatuko dugu. Alto de Sosera doana ezkerrean utziko dugu, iparralderanzko norabidean erreka gurutzatuz

bailaran gora doana hartuz, Pigolara heltzeko.

Pistari jarraitu, eta berriro erreka gurutzatu beharko dugu, oraingoan zubitik. Kilometro baten buruan gora egingo dugu, jarraian berriro erreka jaisteko. Pista argienetik jarraitu egingo diogu. Apurka gora egiten ari garela ohartuko gara. Pistak berriro gurutzatuko du erreka, eta aldatsa gogortu. Bihurgune pare baten ostean, ingurua argitu eta Collada Pinan izango gara.

Hemen pista ugarirekin egingo dugu topo. Ezkerreko hartu behar dugu, Santo Domingora doana. Basoan sartu eta jaisten hasi orduko, ezkerrean bihurtuko

itxi batean bizikletak laga ditzakegu. Bertatik Peña Vaqueroren iparraldeko paretak ikus ditzakegu. Zidor batetik gora egin dezakegu, parajeei begira, tontorrean monolitoak dituen gain batera arte. Gero, atzera behera bizikletak utzi ditugun tokira.

Berriro ere pedalei eraginez, pista hartu eta Santo Domingoko mendizerra luzatuan barrena segituko

dugu. Jaitsierari pista bat eskuinera utzi ondoren ekingo diogu, korta batzuen ondortik igaro eta lehengo pista nagusira iristeko. Lehengo bidea egin eta Luesiara ■

LEZON GAZTEAK MARTXAN

Lezon Gazteak Martxan ekimenaren barruan: «**Etxebizitza eskubidearen alde**» kanpaldia plazan arratsaldean hasita; mahaingurua 20.00etan; **herri afaria** eta **animazioa** gauean. Bihar txokolatada kanpaldian; **kalejira** eta **herri bazkaria** eguerdian kanpaldiari amaiera eman ostean; kontzertua gauean. Etzi, aldiz, zinea.

BERTSO AFARIA ADUNAN

Adunako herriko tabernan bertso afaria izango da gaur 21.00etan. Afarira bertaratuko diren bertsolariak **Jokin Sorozabal** eta **Mañukorta** izango dira.

MAHAINGURUA BILBON

UEUren VII. Bilboko Jardunaldiak direla eta, mahaingurua La Bolsa Udal-

tegian, 19.30etan. Gaia: «**Natuaren babesa Euskal Herrian**». Partaideak: Antxon Aranburu, Juan Pallares, Mikel Sarriegi eta Antton Azkona.

ABENDUAK 16 larunbata

PRESOEN ALDEKO JAIALDIA

Amnistiaren Aldeko Batzordeek antolatuta, 23.00etatik aurrera, **Ikaztegi**etako kiroldegian presoek aldeko jaialdia izango da gaur. **Achtung** eta **Anje Duhalde** lehenik, eta **Gozategi Anaiak** taldearekin gaupasa ondoren. Taloak eta gaztainak ere izango dira sabela bete nahi duen ororentzat. Sarrera 800 pezeta (32 libera).

EUSKAL KULTUR EGUNA

Urteroko **Donibane Lohizuneko Liburu, Prentsa, Bideo eta Disko**

Kosmic Cabaret taldeak bere ikuskaria agertuko du Donostiako **Victoria Eugenia** antzokian hilaren 15, 16 eta 17an, ilunabarreko 20.00etatik aurrera. **Europako antzerki musikaren tradizioa eta kabaret alemaniarra eguneratzeko ahaleginaren ondorio da Kosmic Cabaret. Antzerki diziplina ezberdinetan jardun izan duten 15 artistak gauzatu dute helburu hori, eta hala sortu dute irudimen handiko music-hall-a, zuzena, eta batik bat, majikoa eta anbigua.**

M O K O F I N A

«Hamarretakoa» zergatik?

Dietistek, ekonomistek, psikosoziozietek, antropologiek eta beste hamaika jakintsuk ikertu eta eztabaidan dihardute jateko ordua gai hartuta.

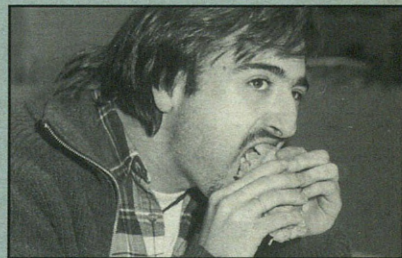
Begi gainean zilarrezko ditirak ikusten ditugunok ederki asko konturatu gara, haurtzarotik orduak generalean aurreratu direla. Duela 40 bat urte hamabietarako bazkaldu eta afaria hamarretan egiten zen. Esnari eztaritik behera joateko aukerarik eman gabe, ohean geunden denok, bihar ramunerako lo.

Egun, dexente aldatu dira orduak eta bi jarrera daude kontu honen aurrean: azterlari batzuek ikusten dute gure erlojua edo urdaila ez dabilela osasuntsu, ez ekonomiatik ez higienetik begiraturat.

Besteen iritziz, ez omen dira hain okerrak gure ohitura hauek, horrenbeste urtetan hartaratu gero, estatistikak zorrotz beteta: ehun lagunetik ehun hil. Bigarren hauetara arazoia ematen dien euskarazko atsotitza dugu, honi buruzkoa: «Otorburik hoberena, jana dagoenena». Otorburu hitzak hemen bere etimologian adiera dauka: «Ogi-ordu».

Orain langabeziak edo lanpostuak agintzen du zer jan eta zein ordutan: fraileek normalean metodo zorrotzagoa bete ahal izango dute arrantzaleek edo iheslariek baino. Diru sarrera eskaseko etxean okerrago jango da —dietaren ikuspuntutik— burgesenean baino, honek informazio hobe jaso deza keelako, besterik ez bada ere.

Nekazaritzan ere, batez ere elektrindarrik ez zegoela, eguzkiak agintzen zuen: udaran lan gehiago, handiagoak, goizago hasi behar eta beranduago oheratu. Neguan («Abenduko eguna, argitu orduko iluna»), ez ziren udaroan bezainbeste janari egingo, astirik ezean. Histori liburuak kontsultatu gero, hor aurkitzen dugu Ipar Euskal Herri honetan duela bostehun bat urtez geroztik eta XIX. mendera arte nekazaria egunak zabaldu aurretik jaikitzen zela, zer edo zer jan —tokitik tokira biziki aldatzen baita gosaria— eta hamarrak aldera ohi zen bazkari nagusia. Hortik aurrera lanean segi eta ilunabarrean, lanak amaituta-

koan, afaria zetorren, oso ari-na generalean. Afari-merienak eta antzekoak atzo goizeko asmakizunak dira.

Janariak gero eta goizago egitea jartzen ari zaigu modan, gehiago ekoiztu, produzi dezagun eta ez, oster, hobe bizi gaiten: goiz jaiki, gosalduta, bazkaldu, lan egin eta etxeratzen diren estatuetako herritarrek *renta per capita* altua dute baina lagunarterik eta bizitzaz gozatzeko astirik ez ■

EDORTA AGIRRE

Azoka gaur izango da, AEK-k, Ereintabil eta Hauspoak antolatuta. Jai Alai-
ren ateak 10.00etan zabalduko zaizkio
publikoari, eta 20.00etan itxi. Baina
festak aurrera egingo du. Jarraian **afari**
herrikoia izango da, eta egunari behar
bezalako amaiera emateko **dantzaldia**
Sustraia taldearekin.

SOROTAN BELE ARRASATEN

Sorotan Bele talde hondarribitarrak
kontzertua eskainiko du gaur gaueko
22.00etan Arrasateko Amaia antzokian.
Beraz, badakizue nora jo gaurko planik
ez baduzue.

NAFARROAKO KANTU TXAPELKETA

Nafarroako Euskal Kantu Txapel-
ketaren hirugarren saioa gaur joka-
tuko da Doneztebeko Bordatxon, arra-
tsaldeko 17.00etan. Gaurko emaitzak
eta aurretik Burlatan eta Leitzan egin-

dakoak kontuan hartuz, hiru onenek
Gasteizen izango den **Euskal Herri-**
ko saio nagusirako txartela esku-
ratuko dute.

OSKORRI AMURRION

«**Landalan**» disko berria kaleratu
duela eta, Oskorri herriz herri dabil
diskoa aurkeztuz. Gaur Amurrioko
udal pilotalekuan emanaldia eskaini-
ko du, gaueko 21.00etatik aurrera.

ABENDUAK
17
igandea

GIPUZKOAKO BERTSOLARI TXAPELKETA

Finalerdietako saioen os-
tean, gaur **Gipuzkoako**
Bertsolari Txapelketaren finala.
Txapelaren bila zortzi bertsolari, fina-
lerdietako hiru saioetan puntuazio
altuena lortu dituztenak: **Aitor**
Mendiluze, Jose Ramon Elorza,

Azpeitian burutzen ari diren
Euskadiko XIII. Antzerki
Topaketen barruan, abenduaren
16an Antzerki Amateur Maratoia:
Ekekei-ren «Hiltegia» Enparantza
Nagusian 12.30etan;
Xirixiti-Mirixiti-ren «India
Beltzak» Urrestillako frontoian
19.00etan; Koldo Amestoy-ren
«Ibarxola» Sanjuandegiko
Aitonena elkartearen 19.00etan;
Goaz-en «Larrialdiak» Soreasu
antzokian 19.00etan; eta
Antxieta-ren «Gertatutakoa
agian» Zelaixo antzokian
21.30etan.

E T X E Z U L O A N

Endibia, mikaztasun fina

Urte garai honetan, entsala-
dak prantatzeko gero eta ge-
hiago erabiltzen den barazkia
da endibia.

Endibia (*Chicorium intybus*
«Foliosum») txikoriaren (*Chi-*
corium intybus) barietate bat
da, eta Brussela edo Witloof-
ko txikoria gisa ere izendatu
ohi da.

Endibiaren zikloa oso be-
rezia da. Maiatza aldean zu-
zenean landarea garatu behar
den lurtean, hazia erein eta
urria-azaroa bitartean landa-
rea hazten da. Orduan landa-
rea oso-osorik lurretik atera,
eguraldiak laguntzen badu,
egun pare batez lurgainean
lehortzen uzten da. Gero sus-
trai-lepoa baino 3 zm. gora-
gotik hostaia guzua ebakitzen
da. Sustraiak eta gaineko 3
zm. hori dira endibia garatze-

ko erabiltzen den landarearen
zatiak, bertan bait dago punta-
begia.

Neguaeren hasieran, beraz,
endibia zuri eta hostaia trin-
koa dutenak hazteko honoko
bi sistemak erabili ohi dira.

Bata, lurtean bertan zanga
bat iriki, eta bertan sustrai-
lepoak jartzen dira, lur arinez
zanga bete eta lastoa edo
horbelaz dena estali. Negua-
ren amaierako jateko moduan
izango dira. Azkarrago haztea
nahi izanez gero, lastoaren
ordez, zaldi-simaurra erabil-
tzen da.

Bestea, lurretik kanpo eta
aterpe batean egiten da. Hon-
dar edo hareia jarri lurtean,
han endibia sustrai-lepoak
jarri eta 20 zm. hondarrez es-
tali. Tokia oso hotza bada, hau
dena simaur gainean egiten

da. Tarteka ureztatu eta ten-
peratura 10 C ingurukoa bada
hilebete t'erdian jateko prest
egongo dira.

Lurra edo hareaz estalia
hazten denez, hostoek ez dute

kolore berdea garatuko, eta
zuritasun mikatz horretan
omen datza barazki honen
onena... ■

JAKOBA ERREKONDO

Jokin Soroazabal, Iñaki Murua, Mikel Mendizabal, Jesus Mari Irazu, Juan Jose Eizmendi «Loidisaletxe» eta Iñaki Zelaia. Zita, arratsaldeko 17.00etan Donostiako Anoetako Gaska kiroldegian.

CARMEN OLABARRIREN ERAKUSKETA

Bilboko Rekalde aretoan Carmen Olabarriren «Las flores del bien» erakusketak gaurkoa du azken eguna zabalik. Oraindik ikusi ez duenak mugitu egin beharko du.

ABENDUAK 18 EGUR TALLAREN ERAKUSKETA

Hilaren 11z geroztik 22ra artean, «Egur talla berrituz» izenburupean, egur tallaren erakusketa dugu ikusgai Usurbilgo Udarregi Zaha-

rraren lokalean Bart Taldearen eskutik. Erakusketa 18.00etatik 20.30etara dago zabalik astegunetan, eta 11.00etatik 13.00etara.

ABENDUAK 19 ANTZERKIA GASTEIZEN

Gasteizko Principal antzokian Ananda Dansa taldeak «Nointendo» antzezlanaren taularatuko du gaur. Baina antzerki talde honen lan hau ikusteko bigarren aukerarik ere izango da, bihar bertan hain zuzen.

PINTURA ERAKUSKETA BILBON

Mikel Diaz Alabak bere pintura-lanak izan ditu erakusgai Bilboko Windsor galerian. Diaz Alabaren erakusketa, baina, gaur itxiko dute. Ikusteko aukerarik izan ez baduzue, mugitu.

Abenduaren 29tik urtarrilaren 9ra artean, Urteberriko XXIII. Idi Probak jokatu dira Deban. **Saiook 1996 Bilbo-Bizkaia Kutxa sari nagusirako puntuz baliagarriak dira. Izena emateko orduan, idiaren krotaleko zenbakia zuzen ematea ezinbestekoa da. 1.800 kiloko «Ikastola» harria erabiliko da, eta idi-pare bakoitzak ezingo du 1.100 kilotik gora izan. Hortik gora duen kilo bakoitzeko, kilo t'erdiko karga erantsiko zaio. Izena Txomin jatetxean eman behar duzue, hilaren 17ko 12.00ak baino lehen. Jarraian zozketa izango da.**

O S A S U N A

Zorriak: urteroko «lagunak»

Urtero-urtero agertzen dira hazkura berberak. Izan ere, ikastolara itzultzeak zorrietara itzultzea esan nahi baitu. Parasito hauek, ume txikien ileetan hain usuak izan ohi direnak, abildade berezia edukitzen dute behin ume bat kutsatu ondoren, harekin kontaktuan jartzen diren beste guztiak kutsatzeko. Beraz, ongi uler daiteke hortik prebentzio-neurrien garrantzia, nahikoak izan daitezkeelako zorrien presentzia ebitatzeko.

Beste kontu bat da ikastolan umeek ez ditzatela erropak elkar-trukatu, ezta buruko orrazi edo apaingarriak ere, horrek batetik besterako kontagioa asko errazten duelako. Neurri profilaktiko egokia da era berean ileetarako soluzio berezi bat erabiltzea, kolonia moduan

aplikatzen dena. Baina hazkurea etengabea baldin bada eta larruazalean (buruan batik bat) zona gorriak agertzen badira, seinale kontagioa gertatu dela. Orduan garondoa eta belarrien atzealdean zaindu beharra dago, horietatik izaten direlako zorriek arrautzak jartzeko aukerazten dituzten lekuak.

Partzak (zorrien arrautzak) gogor itsasten dira ilearen behealdean eta astebete behar dute garatzeko. Tarte horretan akabatzen ez badira, arazoak jarraitu egingo du eta beraz, komeni da partzak ileetatik kanpora botatzea, horretarako produktu bereziren bat erabiliz. Baita ileetan masaje edo igurtziak ematea ere. Azkenik, txanpu berezi bat erabili behar da, ez bakarrik zorriak jota dagoen umeak, baita familia osoak ere,

eta astean bitan gutxienez, paraisito gogaikarri horiek kanporatzeko.

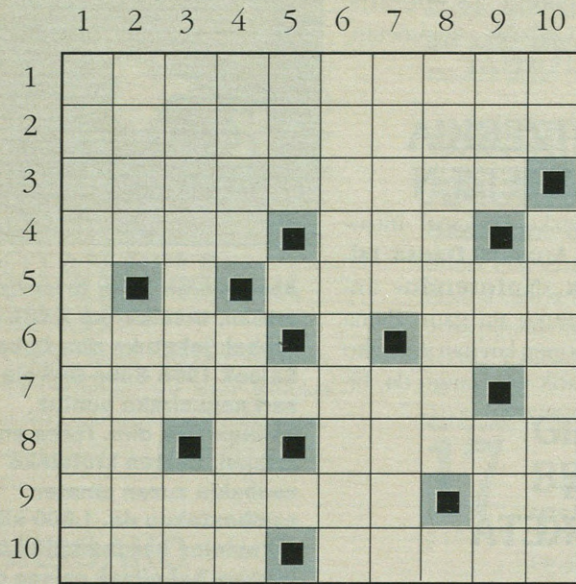
Komeni da, era berean, potentzialki transmisoreak izan daitezkeen objektu guztiak (burukoak, erropak, zepiluak, eta abar) desinfektatzea. Kon-

tuz, hala ere, produktu desinfektatzaileekin, horietako batzuk begiak eta larruazala erre baititzakete. Beraz, jarraitu fabrikatzailearen oharrak eta beti ere kontuz erabili ■

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Neskatoak. 2.- Bukaezina. 3.- Zer egiteko? 4.- Itsas hegazti. Ihardun. Zero. 5.- Bokala. Tona. Hazitarako zerri arrak. 6.- Egunaren atala. Bokala. Begirada. 7.- Arauturik. Röntgen. 8.- Radona. Kontsonantea. Lekua. 9.- automatak. Lana hitzaren kontsonanteak. 10.- Kasik (bi hitz). Karrika.

GOITIK BEHERA: 1.- Higuinargi. 2.- Ez arra. Edari alkoholduna. 3.- Ordaindua. Lehen bikoitia. 4.- Akabo! Ibilgailu mota. 5.- Ate, hitz elkarketan. Lehenengoa. Kontsonantea. Kontsonante bera. 6.- Terapeutikan aditua diren medikuak. 7.- Mundakako itsasadarraren pareko uhartea. Gizonezkoekiko hika. 8.- Zikinak, lohiak. Berrogeita hamar. 9.- Artzainen janari kopuru. Bi bokal. Bilo. 10.- Errepikatuz, gorotza. Fruitu mota.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Amerikar
Emakumea
Iraganak
Zutabeak

7 letra

Amakoi
Egutera
Itzalak
Leandro

4 letra

Aita
Aker
Arta
Dema
Dizu
Eman
Eten
Gezi
Iaio
Iban
Ilar
Ilea

Kana
Mila
Nora
Olak
Olga
Oman
Omen
Oren
osoa
Ukoa
Ziga
Ziza

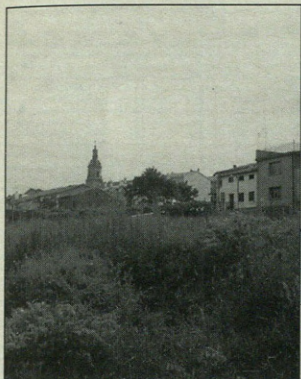
2 letra

Ar
As
Lo
Ma
Re
Ro
Ul
Za

3 letra

Ano
Dio
Izu
Zil

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den herriaren izena, Arabako herri baten izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

			Fruitu mota	▼	Txori-kaka	▼	Landetako herria	▼	Egona
			Ezagutzen ditu		Ekarri aditzaren erroa		Eragiketa aritmetikoa		
			►		▼		▼		▼
Infusio mota	▼	Zezen gazte	▼	Tenorez	►				
Kazetarien lanbidea		Trapu		(Errep.) arrastaka		3			
►		▼		▼					
				5					
Begietako zikinkeria	►					Haiei, nuen	►		
PL. sorlekua						Gizon izena			2
►						▼		Bokala	►
				7		6		Asiako	
Marka luze eta estuak	►					Bizkaiko herria	►	▼	Gurutzetan irakurtzen da
Euskal aurnizkia						Metal preziatua			
►			Bokala	►	Oratu	▼			▼
			Baieztatzeko		Gipuzkoako herria		4		
50	►	Borota	►	Uretako bizidun	►				
Ozenki		Kontso, bikoitza		Potasioa					
►	1	▼		▼		Röntgen	►	Ez eme	►
						Kontsonantea		Kontsonantea	
Ihardun	►			Herri	►	▼	▼		

—Hieroglifiko a—

Gipuzkoako herri bat

Aurreko asteko soluzioak

E I B A R

O P A R O A K

A M E T S A K

L E H I A K I D E F A K

N A K U K U T I

I D U A U I I

E T E N Z A M A K

O K E R I E L K O

U S O A K A N I S

S A L N E U R R I A

K E K R O A Z I A

Gurutzegrama

EZKERESKUTIN: 1. Euskalduna. 2. Trauskilak

3. Ert. Tiki. Z. 4. Nasai. Tati. 5. Atabala. Oo

6. Lu. A. Amona. 7. D. Egutera. 8. Istu. Ane

E. 9. A. Ano. Aker. 10. Karela. Aia

GOITIK BEHERA: 1. Etenaldiak, 2. Urratu, S

A. 3. Satsa. Etar. 4. Ku. Abagune. 5. Astia, U

Ol. 6. LKI. Lata. A. 7. Diktamena. 8. Ulia

Oreka, 9. Na, Tona, Ei, 10. Akzioa, Era,

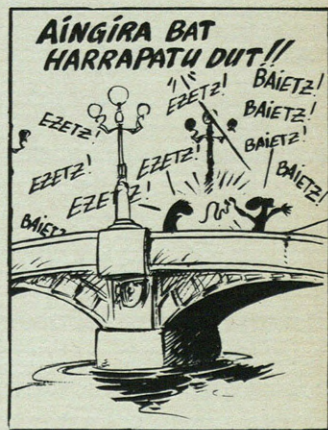
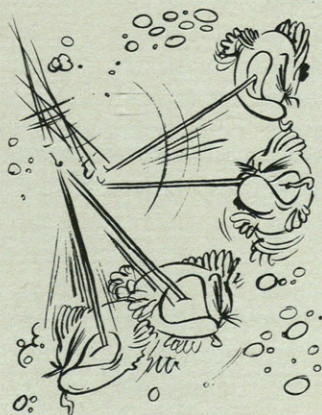
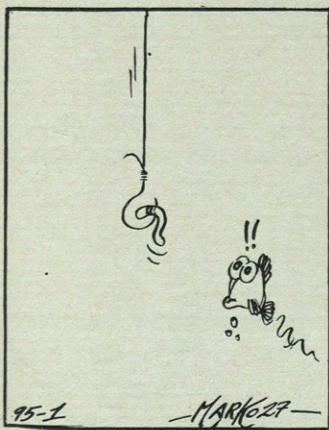
Kate hitzak

G	A	G	U	R	L	A	B	E	O
I	D	O	R	E	G	N	A	G	O
G	A	R	A	P	E	N	E	R	O
E	R	N	I	R	E	G	A	N	A
L	A	T	S	O	A	Z	K	A	K
D	I	Z	U	E	Z	K	A	K	A
I	Z	I	A	S	T	I	D	A	K
B	A	T	A	S	U	N	A	B	A
A	R	O	I	Z	A	I	N	A	K
N	O	A	N	I	S	N	O	R	I
A	K	T	A	S	A	R	E	A	K

Hieroglifikoa:

Errepidean

ERROBIKO PIRAÑAKO — Komikia

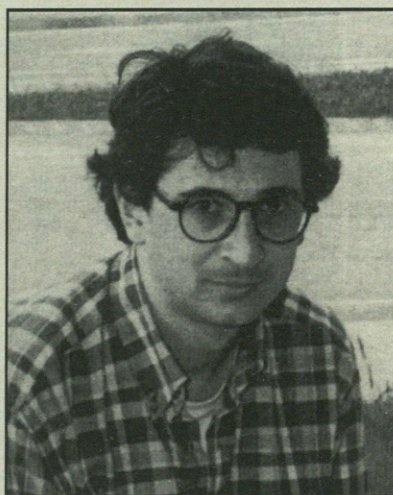

Osasuna

IKUSPEGI askotatik azter daiteke, dudarik gabe, Durangoko Azoka, eta ikuspegi askotatik egin daiteke aur-tengoak eman duenaren balantzea. Liburu berrien egileekin mintzätzea egokitu zait niri, ez guztiekin baina bai zenbaitekin, eta haiek esanda-koak hartuko ditut oinarritzat kon-tuan hartzeko iruditzen zaizkidan hainbat gairi buruzko nire ikuspun-tua azaltzeko.

Aspaldi abandonatutako errepide zaharrak bezala, gainerako jeneroak hutsune eta zulo beldurgarriak beteta daude, baina ez dut uste euskal nar-ratibak inoiz baino osasun hobea duela esatea inork ere astakeriatzat hartuko didanik. Ez zait iruditzen Durangoko Azokan aurkeztu diren eta oraindik ere irakurtzeko ditudan zenbait liburu ustez puntakoak sor-tutako irudikeria soilak denik, aho as-kotatik belarriratu zaizkidan adieraz-penek bermatutako iritzi logikoa baizik: bere *«Poliedroaren hostoak»* berrirakurtzean garai batean arrakas-ta handia izandako obrek gaur egun askoz ere zailagoa izango luketela konturatu da Joan Mari Irigoen, gaurko irakurleak duela 10 urtekoak baino azkoz ere gehiago eskatzen duelako; idazle eta obra handiak di-tugula eta idazle eta obra horien han-ditasuna gainerako idazleei ere ku-tsatzan ari zaiela esana du Karlos Li-nazasorok; euskal narratibak aurre-rakada handia egin duela Juan Gar-ziak, itzulpengintzak horretan izan duen eragin zuzena azpimarratuz; konplexuetarako arrazoirik ez da-goela Ramon Saizarbitoriak...

GAIXORIK dagoena etxeko epe-lean dago ondoen, baina osasuna duenak eguratu eta zain-gihar lotue-giak nasaitu beharra du. Bada ara-

JUAN LUIS ZABALA

Idazlea eta «Egunkaria»ko erredaktorea

zoari garrantzi handirik ematen ez dionik —Saizarbitoria bera adibi-dez—, baina euskal narratiba oparo eta osasuntsu horrek kanpora begira apenas agerpenik izan gabe jarraitzen du, Bernardo Atxagak zabalduetako bide luze-zabal baina pertsonaletik aparte behintzat (Mariasun Landaren irtenaldi oparoak ahaztu gabe).

SINN FEIN (Gu Bakarrik) sindro-mea aipatu du Ibon Sarasolak, erda-ratu eta kanpora irten beharra alda-rrikatuz, eta gutxienez hiru idazle «esportagari» ditugula gogoratuz. Al-

darrikapenarekin ados agertu da Juan Garzia. Beste gobernu batzuek —Ga-lizako Xunta ere—, Eusko Jaurla-ritzak ez bezala, beren herriko idaz-leen liburuak itzultzeko laguntzak ematen dituztela gogoratu dute Kol-do Izagirre eta Bego Montoriok, eta Anjel Lertxundik —Eusko Jaurlari-tzak literatur lehiaketak antolatzea zentzugabekeria iruditzen zaiola esatearekin batera— bere *«Otto Pette»* gaztelertua baldin badago —eta, ho-rrri esker, katalan zein gaztelaraz ar-gitaratzeko bide zuzenean itxura de-nez— Jorge Gimenez editore eta adiskideak obra horretan duen kon-fiantzagatik dela gogoratu du, ez ho-rretarako inolako babes edo lagun-tzarik izan duelako. Azken batean, Espainiako Kultura Ministerioak Eus-ko Jaurlaritzak baino laguntza han-diagoa ematen baitu euskal literatu-rako obrak erdaratu eta zabaltzeko, Ludger Meesek Atxagararen *«Behi euskaldun baten memoriak»* alema-neratzean egiaztatu ahal izan duenez.

KANPORA irteteko planek eta la-nek ez ligukete, dena den, ustezko sasoi bikain eta osasun onak ezkuta ditzakeen aje arriskutsuak ahanztia-razi behar. Badugu horietatik ere eta. Edorta Jimenezen hitzak dira: «Pro-fesionalen moduan idaztea exigitzen zaigu idazleoi, nahiz eta gutxi izan benetan profesionalak, irakurleen mundua zabaltzen ez delako. Idazle batzuk zirkulaziotik erretiratzan ari dira, eta horrek erakusten du egoe-raren larria».

Termometroa da Durango. Baina nork daki zenbat gradutakoa den zehazki Edortak diagnostikatutako sukarra? Nork prestutuko digu osa-bidean jarriko gaituen laranja ur gozo eta bitaminikoa?

AUTO ASEGURUA

- Segurutik zuregandik hurbilago gaude, zu hobeto zerbitzatzeko
- Segurutik noranahi joanda ere, Laguntzarako Telefonoa izango duzu
- Segurutik Bidaietarako Laguntzan Estaldurarik Hoberenak izango dituzu
- Segurutik Peritazioa Azkar baino azkarragoa izango da
- Segurutik zure Hobariak kontuan hartuko ditugu
- Segurutik gure prezioen truke ez duzu estaldura hoberik aurkituko

SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURUAK

Euskadiko Kutxa Taldekoa

FESTA

Abenduak 23 larunbata
Donostiako Belodromoan

entzaro

Kukubiltxo

5etan

Easo
eta
San Ignacio
eskolaniak

Tomas
San Miguel

Bittor
Aiape

Txirri, Mirri eta Txiribiton

Amaia
Zubiria

Michel
Ducau
eta
Carolina
Phillips

Xaxi
malabar
taldea

Gozategi
taldea

8:30
etan

Abesbatza

Tapia
eta
Leturia
Band

Ruper
Ordorika

Deabruak
Teilatueta

EXKIXU

DUT

Egunkaria